

ŽELEZAR

JESENICE, DNE 25. MARCA 1982

ŠTEVILKA: 12 • LETO: XXXI

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KLS, ki kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937, izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstodnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odkrival z enim časopisom s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Joža Vavčič. Naslov: Uredništvo Železarja, SŽ - Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 2618, administracija 2619 in 2621. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oprosti, prostovoljno darila po pristojnem mnenju st. 42, 1-1.

SKUPEN PRIHODEK IN PLANIRANJE SKUPNEGA PRIHODKA V ŽELEZARNI

V zadnjem času je bilo na sestankih samoupravnih delovnih skupin in sejah samoupravnih organov postavljenih več vprašanj v zvezi z dohodkovnimi odnosi, oziroma razporejanjem in planiranjem skupnega prihodka. O tem so posebno informacijo pripravili delavci na sektorju za ekonomiko in organizacijo in jo tudi objavljamo. O tej problematiki bo tekla beseda tudi na regijski tematski konferenci v pripravah na deveti kongres Zveze komunistov Slovenije.

ODLOČNA PRIPADNOST SAMOUPRAVLJANJU, IZREČENA NA ZADNJIH VOLITVAH, POMENI VELIKO ODGOVORNOST DELEGATOV

Na zadnjih volitvah 11. in 14. marca so delovni ljudje v organizacijah združenega dela v zbor združenega dela skupščine občine in skupščine samoupravnih interesnih skupnosti izvolili 3429 članov delegacij, občani v krajevnih skupnostih pa v zbor krajevnih skupnosti skupščine občine in skupščine samoupravnih skupnosti 770 članov delegacij. To pomeni, da je kar 23 % delavcev iz organizacij združenega dela vključenih v delegacije, v krajevnih skupnostih pa 3,6 % vseh volilcev. V temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih naše Železarne je bilo izvoljenih 1561 članov delegacij ali 24,2 % vseh zaposlenih. Če k temu dodamo še skoraj 14 % vseh zaposlenih delavcev v Železarni, ki delujejo v delavskem svetu, v odborih in raznih komisijah, potem je to izredno močno ogroditelj delegatskega sistema in delegatskih razmerij v občini in Železarni, oziroma v posameznih temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih.

Izredna udeležba na volitvah ki se v posameznih slovenskih regijah giblje od 89,22 % do 97,06 %, je dokazala veliko pripadnost naših delovnih ljudi in občanov socialističnemu samoupravljanju in dosledni zunanji politiki, ki temelji na načelih neodvisnosti, suverenosti, ozemeljske celovitosti, nevmešavanja in pravice sleherne države in naroda do samostojnega razvoja, kar krepki našo lastno varnost in neodvisen položaj v mednarodnih odnosih, kar je tudi velik prispevek k utrjevanju miru in varnosti po vsem svetu. Izredna udeležba na volitvah je tudi dokaz visoke družbene zavesti naših delovnih ljudi in občanov in dokaz spoznanja, da slabosti, ki so in ki nastajajo v našem razvoju, niso slabosti samoupravnega sistema, temveč slabosti, ki nastajajo zaradi naše nedoslednosti pri izvajanju sistema ali nedograjnosti sistema. Seveda pa je to tudi dokaz odločnosti za dosledno izvajanje politike gospodarske stabilizacije.

Tako zaupanje in pripadnost socialističnemu samoupravljanju pa pomeni tudi veliko odgovornost izvoljenih članov delegacij in vseh organiziranih socialističnih sil, kot sestavnega dela našega demokratičnega sistema, ki so bile v dosednji praksi preveč odmaknjene od delegatskega sistema. Predsednik republiške konference SZDL Mitja Ribičič je v predvolilni aktivnosti še posebno poudaril odgovornost poslovnih kadrov v organizacijah združenega dela in najodgovornejših kadrov v družbenopolitičnih organizacijah in družbenopolitičnih skupnostih. Le-ti namreč nemalokrat s svojim lastnim odnosom do socialistične demokracije to pospešujejo ali zavirajo. Prav posebno to velja za poslovne kadre v organizacijah združenega dela, ki so v mnogih primerih le organizatorji dela in proizvodnje, ne pa tudi prvoborci za socialistično samoupravljanje in kot del organiziranih socialističnih sil tudi sestavni del delegatskega sistema, kar je bila tudi ena od kvalit, zaradi katere so bili imenovani za poslovne organe.

Čeprav imamo v naši Železarni v pravilniku o samoupravnem informiranju in komuniciranju opredeljen sistem delovanja delegacij in konference delegacij, smo to predvsem v zadnjem obdobju prepuščali določeni stihiji ali izključno pobudi, iniciativi in aktivnosti vodja delegacije. Seveda bi morali ta sistem nadalje izgrajevati in utrjevati, predvsem povezovanje delegacij s samoupravnimi organi v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih ter neposredno z delavci, za kar imamo idealne pogoje v samoupravnih delovnih skupinah, odvisno od pomembnosti obravnavanih zadev v delegatskih skupščinah oziroma zbiorih. Tako delovanje pa zahteva tudi mnogo bolj skrbno pripravljene delegatske informacije.

V Železarni imamo za ta vprašanja tudi službo - center za proučevanje samoupravljanja in informiranje, ki pa je v teh letih bore malo naredil na tem področju, nedvomno tudi zato, ker ni bilo v tej smeri dovolj pobud in zahtev s strani poslovnega odbora Železarne, ki je to iniciativo izključno prepuščal družbenopolitičnim organizacijam, čeprav je, kakor smo že poudarili, tudi sam del zavestnih socialističnih sil v Železarni. Tako poslovni odbor kakor poslovni kolegij bosta morala občasno in po potrebi vključevati na dnevni red vprašanje delovanje delegatskega sistema in delegatskih razmerij, ki je, kakor pravi Edvard Kardelj, oblika organiziranosti delavskega razreda tako za izvajanje oblasti kakor tudi za upravljanje družbenih zadev na temeljih samoupravljanja. Ob tem pa bomo morali vsi osvojiti spoznanje, da bomo politiko gospodarske stabilizacije, naše planske in poslovne cilje uspešno uresničevali le po poti doslednega razvoja samoupravnih družbenoekonomskih odnosov.

SAMOUPRAVNI SPORAZUM IN PRAVILNIK O UREJANJU STANOVANJSKIH VPRAŠANJ V JAVNI RAZPRAVI

Delavski svet železarne Jesenice je na seji 16. marca razpravjal o delovnih osnutkih:

- samoupravnega sporazuma o enotnem urejanju stanovanjskih vprašanj in
- pravilnika o urejanju stanovanjskih vprašanj.

Oba delovna osnutka je delavske svet predložil odbor za uresničevanje zakona o združenem delu, ki je predhodno o njiju razpravjal in ni imel zadržkov za nadaljnji samoupravljanje.

Nadaljevanje na 2. strani

V železarni Jesenice tehnologija pogojuje zaporednost proizvodnega procesa. Za izdelavo končnega proizvoda združuje delo in sredstva veriga med seboj povezanih temeljnih organizacij. Združevanje dela in sredstev, hkrati s čisto tehničnimi problemi usklajevanja tehnologije, odpira tudi družbeno-ekonomsko vprašanje udeležbe vseh partnerjev v realizaciji skupnega proizvoda, to je vprašanje udeležbe v skupaj ustvarjenem prihodku. Višina te udeležbe mora ustrezati deležu vloženega dela in sredstev vsake izmed temeljnih organizacij udeleženk. Čiste račune omogočajo vnaprej dogovorjena merila, ki smo jih v samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih pri pridobivanju skup-

Nadaljevanje na 6. strani

Dela pri remontu plavža 1 za planom (Foto I. Kučina)

DOPOLNJEVANJE SREDNJEROČNIH PLANSKIH AKTOV V SR SLOVENIJI ZA OBDOBJE 1981-1985

Predsedstvo SFR Jugoslavije je že 23. septembra lansko leto sprejelo stališče, da je potrebno ponovno preveriti srednjeročne planske dokumente ter jih dopolniti in spremeniti tam, kjer novi okviri razvoja zahtevajo. Skupščina SFR Jugoslavije pa je 3. februarja letos sprejela še odlok o sprejetju sprememb in dopolnitev družbenega plana Jugoslavije za obdobje 1981-1985 in o določitvi rokov za predložitev osnutka predloga sprememb in dopolnitev tega plana skupščini SFR Jugoslavije. O tem pa bo razpravljala tudi skupščina SR Slovenije, ki v svojem gradivu navaja:

»Plane družbenopolitičnih skupnosti ter samoupravnih organizacij in skupnosti bo treba spremeniti in dopolniti zaradi novih ugotovitev in ocen razvojnih možnosti za obdobje 1981-1985. Ocene gospodarskih gibanj v letu 1981 in razvojnih možnosti v letu 1982 ter kasneje opozarjajo na to, da so zaradi gibanj izvoza in uvoza, predvsem v odnosih s konvertibilnim območjem, plačilnobilančne

in deviznobilančne možnosti zožene, čemur se pridružujejo tudi povečane obveznosti za odplačilo anuitet in dodatne težave pri zagotavljanju finančnih kreditov iz tujine. Zato so zmanjšane možnosti za financiranje investicij v tekočem srednjeročnem obdobju glede na prejšnja predvidevanja. Relativno manjši bo namreč tudi dotok bančnih sredstev za investicije iz denarnega varčevanja pre-

bivalstva in domače akumulacije zaradi inflacije in počasnejše gospodarske rasti. To zahteva temeljito usmeritev v povečanje izvoza in ustvarjanje pogojev za širše vključevanje v mednarodno delitev dela. Nujno je tudi vse oblike potrošnje še naprej usklajevati z razpoložljivimi sredstvi, kar še posebej velja za investicije.

Gradivo poudarja, da v SR Sloveniji ne bo potrebno spreminjati že dosedanje osnovne usmeritve planskih aktov: usmeritev v zvoz in prestrukturiranje na podlagi konkretnih planskih obveznosti. Zaradi naravnosti planskih aktov v SR Sloveniji, ki je v svojo resolucijo o družbenoekonomskem razvoju v letu 1982 tudi zapisala ponovno preverbo srednjeročnih planov, ki so dokaj konkretni in ki že zdaj dajejo glavno težo izvoznim usmeritvi, bo treba k njihovem dopolnjevanju pristopiti z naslednjih izhodišč:

- pri nosilcih planiranja, kjer to še ni bilo storjeno, je treba dosledno uveljaviti izvozno usmeritev in konkretizirati planske naloge;

(Nadaljevanje na 3. strani)

AVTORITETA DELA, ZNANJA IN ODGOVORNOSTI

V osnutku resolucije devetega kongresa zveze komunistov Slovenije je v poglavju, ki obravnava naloge za idejnopolitično usposobitev in delovanje zveze komunistov, med drugim poudarjeno, da se v zvezi komunistov mora uveljaviti avtoriteta dela, znanja in odgovornosti, kar je v bistvu osnova opredeljevanja nalog na tem področju.

Nadaljnje uresničevanje revolucionarne preobrazbe družbe, to je vzpostavljane neposredne oblasti dela in delavcev, v sedanjem obdobju poteka v izredno težavnih razmerah doma in v zaostrenih gospodarskih odnosih v svetu. To zahteva večjo zavzetost in celovito odgovornost zveze komunistov za uveljavitev samoupravljanja in uspešnost gospodarjenja. V teh prizadevanjih se zveza komunistov mora še vedno pogosto spopadati s pojavi nenačelnosti in oportunitizma v lastnih

vrstah, kar zmanjšuje akcijsko moč in ugled zveze komunistov med delavci. Zveza komunistov se bo morala tudi spoprijeti s pogosto prisotnim nekritičnim odnosom do idejnopolitičnih in razvojnih vprašanj okolja in širše družbe. Z doseganjem idejne in akcijske enotnosti, ki je danes v zvezi komunistov temeljna naloga, bo zveza komunistov morala sproti presegati vsa tista pojmovanja, interese in ravnanja, ki odstopajo od uresničevanja razrednega

(Nadaljevanje na 2. strani)

POTEK GENERALNEGA REMONTA PLAVŽA 1

Od 1. marca dalje je naš plavž št. 1 v generalnem remontu. Po obsegu del je to eden največjih remontov na plavžu in v vsej Železarni. V pičlih štiridesetih dneh moramo plavž praktično podreti in seveda na novo postaviti. Stari plavž je bil popolnoma dotrajan, nekateri vgrajeni deli pa so bili še od leta 1937, ko je bil postavljen.

Za remont smo pripravili mrežni program na računalniku. V planu smo upoštevali tudi dobavo in predstavo opreme in plan zasledujemo preko računalnika vsak teden. Do ponedeljka, 22. marca, smo v zaostanku po podatkih z računalnika 58 ur. Delno je zamuda nastala, ker smo imeli več problemov pri podiranju, več kot en dan smo izgubili zaradi slabega vremena, ker moramo vse delati na prostem in pri zelo nizkih temperaturah. Do sedaj smo postavili peč do višine 16 m in vgradili okrog 110 ton konstrukcij. Obenem potekajo dela na obzidavi ravnega voda vročega zraka in remontu poševnega dvigala. Vzdrževalci plavža delajo še na predelavi elektroopreme poševnega dvigala in vsipnih voz.

Dela se izvajajo po sistemu 12-12 ur na kritični liniji. Upamo, da bomo

ob dobrem delu, seveda nam mora biti naklonjeno tudi vreme, do roka, to je do 10. aprila, končali z remontom.

Na remontu sodeluje dnevno od 150 - 180 delavcev. Poleg delavcev Hidromontaže, Vatrostalne, Gradiša, Pleskarja, naših remontnih delavnic in vzdrževalcev plavža delajo po potrebi še drugi sodelavci: geometri, delavci Inženiranga Bled itd.

V celoti moramo pohvaliti vse sodelavce, ker zdržijo naporen tempo.

Ponovno moramo opozoriti vse sodelavce drugih TOZD, ki niso udeleženi v remontu, da upoštevajo opozorila, ki so bila že objavljena v Železarni in posebni informaciji, ker je zadrževanje na gradbišču nevarno in samo otežuje delo izvajalcem.

VOĐA VZDRŽEVANJA
PLAVŽ

PLANA SE ŠE DRŽIMO, NASTOPA PA REDUKCIJA ELEKTRIČNE ENERGIJE

Ob podatkih, da so po 22 dneh marca naše proizvodne temeljne organizacije združenega dela s svojim delom na nivoju planskih obveznosti, oziroma jih celo rahlo presegajo, nas je te dni prizadela prva redukcija električne energije. Tako je v teh dneh, in sicer 23., 24., 25. in 26. marca za 50 % omejen odjem električne energije za električne peči v času od 6. ure zjutraj do 22. ure zvečer.

Sicer pa je do vključno 22. marca po podatkih statistike na sektorju za ekonomiko in organizacijo znašala skupna proizvodnja 88.131,7 ton ali v odnosu na družbeni načrt 70,1 odstotka, v odnosu na operativni program pa 72 %. Za prodajo je bilo v tem času izdelanih 26.397,9 ton izdelkov, to je 71,4 % v odnosu na družbeni načrt, oziroma 71,9 % v odnosu na operativni program. V TOZD Plavž so v enem plavžu izdelali 5.376,8 ton surovega grodlja, kar je v odnosu na družbeni plan, ki je enak operativnemu programu, 80,3 %. V TOZD Jeklarna pa so v 22 dneh marca izdelali 29.213 ton surovega jekla ali 69,6 % družbenega načrta, ki je enak operativnemu programu.

AVTORITETA DELA, ZNANJA IN ODGOVORNOSTI

(Nadaljevanje s 1. strani)

bistva politike zveze komunistov. Zato, je rečeno v osnutku resolucije, se je treba odločno upreti zleplenosti organizacij zveze komunistov s tehnoškimi in birokratskimi interesi ter njihovimi nosilci.

Naj omenimo, da je v osnutku sprememb in dopolnitev statuta Zveze komunistov Slovenije konkretno predlagano, v katerih primerih je obvezno akcijsko povezovanje, poenotenje in delovanje komunistov, osnovnih organizacij in organov zveze komunistov, ki se izvaja prek problemskih in akcijskih konferenc.

Zato, poudarja osnutek resolucije, se mora v zvezi komunistov uveljaviti avtoriteta dela, znanja in odgovornosti. »Odločno vlogo mora imeti sposobnost komunista, da spozna in razumeva družbene procese, da se bori za uveljavitev tistih interesov, ki so skladni s cilji boja delavskega razreda in da se v razmerah pluralizma samoupravnih interesov zavzema za njihovo uveljavitev s samoupravnim sporazumevanjem in dogovarjanjem.«

Na tem je grajena tudi družbenopolitična aktivnost zveze komunistov, ki mora izhajati iz uresničevanja ustavnih načel, ki so hkrati tudi programske usmeritve zveze komunistov in iz statutarne dolžnosti člana in organizacije zveze komunistov. To je tudi podlaga za sprotno analizo in ocenjevanje aktivnosti članov in organov ter uveljavljanje osebnih in kolektivnih odgovornosti, sprejemanje ustreznih ukrepov in izvajanje kadrovske spremembe. »Merilo za opredeljevanje usposobljenosti in odgovornosti članov, organizacij in organov,« je navedeno v osnutku resolucije, »so konkretni rezultati uresničevanja socialističnih samoupravnih odnosov, sprejetih razvojnih usmeritev ter politike, stališč in odločitev zveze komunistov.«

Tudi pri tem, kakor je bilo že poudarjeno, se bo zveza komunistov morala spopadati s pojavi nenačelnosti, oportunističnosti, subjektivizma in podobnimi pojavi, ki so še vedno močno prisotni pri ocenjevanju posameznikov ali organizacij, še posebno na našem območju. Kajti niso redki pojavi v vsakodnevni praksi, da so najboljše »vozili« oportunisti in nenačelniki z znanimi gesli in deklaracijami.

»To zahteva,« je navedeno v zaključku tega dela osnutka resolucije,

»tudi uveljavljanje ustrežnejših metod dela organizacij in organov zveze komunistov. Naši sestanki morajo biti hkrati oblika za usposabljanje, idejnopolitično diferenciacijo in za poenotenje ter akcijski dogovor. Sproti moramo analizirati razmere ter na podlagi idejnopolitične ocene pripravljati ustrezne aktivnosti, zadolževati svoje člane za delo med ljudmi in se spopadati z vsem, kar onemogoča družbeni napredek ter uveljavljanje vloge delovnega človeka, ki združen z drugimi delavci neposredno odloča v svojem okolju in v družbi.«

Partijski sestanki, ki se ne spreminjajo v akcijo znotraj množične dejavnosti ljudi, sami po sebi ničesar ne pomenijo. Vse ocene, ki jih dajejo komunisti, morajo siliti v akcijo. Pri tem nam mora biti jasno, da problemov ne moremo urejati sami, temveč samo v enakopravnem sodelovanju z množicami.«

Take opredelitve nalog organizacij zveze komunistov so bile vsaj v glavnem poudarjene že v prejšnjih kongresih zveze komunistov, pa tudi na vmesnih sejah centralnih komitejev zveze komunistov. Čeprav je v poročilu centralnega komiteja Zveze komunistov Slovenije o delovanju ZKS med osmim in devetim kongre-

som ZK Slovenije med drugim tudi navedeno, da so nekatere osnovne organizacije zveze komunistov premalo odgovorno uresničevale politiko zveze komunistov, prav gotovo manjka navedba, kdo je odgovoren za to, da v tem pogledu nismo dovolj dosledno uresničili nalog prejšnjih kongresov in vmesnih sej centralnega komiteja.

To bodo vsekakor v konkretnih okoliščinah ob obravnavi kongresnih dokumentov morali tudi bolj konkretno ugotovljati. V našem okolju namreč ni tako malo osnovnih organizacij, ki so premalo odgovorno uresničevale politiko zveze komunistov in so bolj stopicale ob robu dogodkov. Zato bi razprave o kongresnih dokumentih morale predstavljati konkretno analizo in oceno sedanjega stanja in primerjavo s tem, kaj smo od nalog, opredeljenih na osmem kongresu Zveze komunistov Slovenije, naredili in kaj nismo in zakaj nismo, oziroma kje so vzroki za to. S tako analizo oziroma oceno bomo lahko presojali tako predlog poročila centralnega komiteja ZKS o delovanju ZK Slovenije med osmim in devetim kongresom ZK Slovenije ter osnutek resolucije devetega kongresa Zveze komunistov Slovenije, ki opredeljujejo tudi naloge, da presežemo sedanje stanje.

SAMOUPRAVNI SPORAZUM ...

(Nadaljevanje s 1. strani)

Delavski svet Železarn je sklenil, da oba delovna osnutka da v javno razpravo, ki bo trajala od 25. marca do vključno 25. aprila. Osnutka objavljamo v posebni prilogi.

Vse pripombe in predloge, ki jih bodo imeli delavci na sestankih samoupravnih delovnih skupin, samoupravnih organov ali kot posamezniki, je potrebno poslati na center za proučevanje samoupravljanja in informiranje do 4. maja.

Stanovnjska problematika je velika, predvsem pa je reševanje stanovnjskih zadev zelo občutljivo področje dela. V naši delovni organizaciji imamo pravilnik o reševanju stanovnjskih vprašanj delavcev. Njegova določila niso več usklajena z novejšo zakonodajo in družbenim dogovorom, ki obravnava stanovnjsko gospodarstvo, stanovnjska razmerja, ureja vprašanja v zvezi z do-

deljevanjem stanovanj v uporabo, dodeljevanjem stanovnjskih kreditov in druga vprašanja v zvezi z reševanjem stanovnjske problematike.

Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti smo zainteresirani, da na enoten način uredimo in rešujemo stanovnjsko problematiko v delovni organizaciji.

Samoupravni sporazum o enotnem urejanju stanovnjskih vprašanj je akt, s katerim opredeljujemo enotne osnove in merila stanovnjske izgradnje, uporabo sredstev za financiranje stanovnjske izgradnje in druga vprašanja, ki so pomembna za reševanje take problematike. Nadalje samoupravni sporazum enotno ureja načrtovanje stanovnjske izgradnje in načrtovanje finančnih sredstev, načela za dodeljevanje stanovanj, stanovnjske standarde, prednostno listo, lastno udeležbo in dodeljevanje stanovnjskih posojil.

Novost v tej samoupravni listini so opredeljena kadrovska stanovanja. Že do sedaj je bilo veliko vprašanj, ali imajo nujno potrebni kadri prednost pri dodelitvi stanovanj. Ta samoupravni sporazum daje možnost dodeljevanja kadrovskega stanovanja, vendar ne iz srstev, ki so namenjena za redno stanovnjsko izgradnjo. Tisti, ki hočejo imeti in dodeliti kadrovska stanovanja, morajo zanje posebej izločiti sredstva iz čistega dohodka in vnaprej določiti, za katere vrste kadrov so namenjena ali pa sredstva določiti pri investicijski izgradnji. Višina lastne udeležbe pri pridobitvi stanovnjske pravice, določila, ki obravnavajo prihodek vračanja stanovnjskega kredita in izpraznitev družbenega stanovanja zaradi dodelitve kredita, so usklajena z določili družbenega dogovora za reševanje stanovnjskih vprašanj v SR Sloveniji in z določili samoupravnega sporazuma za reševanje stanovnjskih vprašanj v občini Jesenice.

Pravilnik o urejanju stanovnjskih vprašanj je dokument, ki ga oblikuje posamezna TOZD oziroma delovna skupnost v okviru določil, za katere se predhodno sporazumeje s samoupravnim sporazumom. Tudi v pravilniku je novost. Samoupravni organ v TOZD oziroma delovni skupnosti je tisti, ki dodeli stanovanje ali gradbeni kredit posameznemu upravičencu.

Posebej bi radi opozorili, da je sedaj trenutek, ko nastaja nov samoupravni sporazum in nov pravilnik o urejanju stanovnjskih vprašanj. To je trenutek, v katerem moramo dobro premisliti, kaj sprejemamo, da ne bomo že takoj po sprejemu želeli uveljaviti spremembe.

Vsaka razprava in vsak predlog

Rad bi se držali pregovora »več glav več ve«; lahko pa se ga bomo držali, če bo veliko število delavcev tvorno sodelovalo pri nastajanju novih samoupravnih aktov. Menimo, da je potrebno posebno pozornost nameniti tistim določilom, ki govorijo o osebnem reševanju stanovnjskih vprašanj z nakupom etažnega stanovanja in družbeni gradnji, z izgradnjo hiše v usmerjeni gradnji in z izgradnjo individualne hiše s tem, da bi dajali posameznikom spodbudnejše kredite. S tem bi jih pripravili do odločitve o vlaganju velikega dela lastnih sredstev za rešitev stanovnjskega vprašanja.

Tudi merilom in osnovam za dodeljevanje stanovanj je potrebno posvetiti pozornost, da pozneje ne bi očitali drug drugemu posamezne stanovnjske rešitve.

Božo Pančur

PREDSTAVLJAMO VAM PREDSEDNIKE SAMOUPRAVNIH ORGANOV

Predsednik odbora samoupravne delavske kontrole v TOZD Valjarna debele pločevine je JANKO BERNIK. Njegov odbor je doslej imel tri seje. Obravnavali so v glavnem gradivo, ki je v pristojnosti odbora, predvsem zakonitosti in pravilnosti posameznih postopkov pri delu samoupravnih organov in izvrševanje sklepov njihovih sej. »Naš odbor samoupravne delavske kontrole ob tem ni imel kakšnega posebnega dela,« je povedal. »Samoupravni organi dobro delajo in tudi sklepi se redno izvršujejo, tako da ni problemov, ki bi se vlekli iz seje v sejo. V tej mandatni dobi ni bilo potrebe, da bi obravnavali posamezne probleme, ker se kakšen sklep ne bi izvajal in podobno.

nih aktov na sestankih samoupravnih delovnih skupin vedno prekratk. Težava je tudi v tem, da mnogi delavci, predvsem tisti iz drugih republik, premalo obvladajo slovenščino.«

Janko že dvajset let dela v tej temeljni organizaciji. Začel je kot delavec pri škarjah. Ob delu je končal srednjo tehnično metalurško šolo, potem pa odšel k vojakom. Po vrnitvi je prišel v adjustažo. Delal je skoraj na vseh delovnih mestih v tem oddelku, tako da je, kot sam pravi, dobro seznanjen s potekom dela. Nekaj časa je bil glavni delovodja v adjustaži. Z reorganizacijo v obratu je bilo to delovno mesto ukinjeno in sedaj je že kakih dvajset let vodja oddelka adjustaže.

»V času, ko sem tukaj zaposlen, je narejen velik premik naprej, predvsem v kvaliteten aspekt naših proizvodov. To je bilo nujno, ker bi ob navadnih kvalitetah, ki imajo nižjo ceno, delali z izgubo,« je še povedal. »S tem pa je nastala vrsta težav. Prišli smo na izdelavo zahtevnejših kvalitet s kadrom, ki je bil navajen delati po starem. Valjarna je stara, naprave niso vedno primerne za izdelavo zahtevnejših kvalitet. Neustrezna je predvsem naprava za odbrijg skaj, zato je potrebno veliko dodatnega dela pri brušenju površine pločevine. Z zahtevnejšim kvalitetenim programom se je tudi sam obseg dela znatno povečal. Termična obdelava je veliko zahtevnejša, valjanje mora biti bolj kvaliteten, vzeti je treba večje število probnih vzorcev. Več dela je s sortiranjem in kompletiranjem posameznih naročil, zlasti, ko gre za pločevino za izvoz. Kupci iz tujine zahtevajo boljšo kvaliteto in zlasti boljšo površino izdelka.«

Kljub vsem težavam je proizvodnja dokaj ustaljena. Sedaj, ko smo zaradi težav z dobavo vložka morali preiti na dvoizmensko delo, izdelamo kakih 74.000 ton pločevine letno, prej, ko smo delali še v treh izmenah, pa smo izvajali okoli 100.000 ton pločevine.

V zadnjem kvartalu lanskega leta se je količina materiala, namenjena za izvoz, znatno povečala. Kaže, da bo tako tudi v prihodnje. Letni plan predvideva 5.000 ton pločevine za izvoz, kar je nekaj manj kot 420 ton mesečno, v resnici pa izdelamo za izvoz okoli 1.500 ton pločevine mesečno. Tako velika količina materiala za izvoz nam močno zmanjšuje proizvodnjo, saj je izdelava tega materiala veliko zahtevnejša, kot če bi delali za domačega kupca. Tako je temeljna organizacija praktično obsojena na nedoseganje plana, čeprav so v delo za izvoz vključeni veliki napori vseh zaposlenih. To pomeni manjši osebni dohodek za slehernega delavca, ker stimulacija za izvoz ni v sorazmerju z vloženimi napori. Menim, da bi s stimulacijo morali nadomestiti vsaj tisti del osebnega dohodka, ki bi ga sicer dosegli, če ne bi delali za izvoz.«

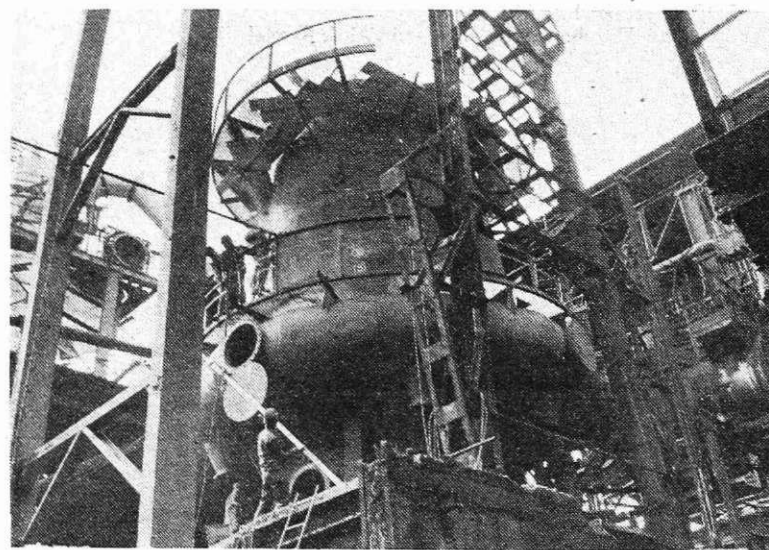
ČESTITAMO

V mesecu februarju so s študijem ob delu dokončali šolanje naslednji naši sodelavci:

PETER CUZAR iz TOZD Strojne delavnice na TSS - strojni oddelek, ZDRAVKO GREBENSEK iz TOZD Vzdrževanje na TSS - elektro oddelek in CVETKA HRIBAR iz delovne skupnosti ETKRN na poklicni administrativni šoli.

Čestitamo jim za njihovo vztrajnost in uspeh ter želimo veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

Montažna dela na plavzu 1 (Foto I. Kučina)

SEJA ZBORA ZDRUŽENEGA DELA IN SKUPNE SEJE ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

45. seja zbora združenega dela skupščine občine Jesenice bo v torek, 30. marca, po zaključni seji vseh zborov skupščine občine Jesenice. Na seji bodo obravnavali naslednje točke dnevnega reda:

- predlog odloka o privpravi in sprejetju sprememb in dopolnitev družbenega plana občine Jesenice za obdobje 1981-1985,
- predlog dogovora o usklajevanju davčne politike v letu 1982,
- predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o davkih občanov občine Jesenice,
- predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o posebnem občinskem davku od prometa proizvodov in od plačil za storitve v občini Jesenice,
- predlog odloka o komunalnih taksah v občini Jesenice,
- predlog odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o poprečni gradbeni ceni in poprečnih stroških komunalnega urejanja stavbnega zemljišča v občini Jesenice,
- predlog odloka o potrditvi zaključnega računa proračuna občine Jesenice za leto 1981,

- predlog odloka o določitvi delegatskih mest, oblikovanju delegacij, konferenc delegacij in skupnih delegacij za zbor združenega dela skupščine občine Jesenice,

- predlog sklepa o uporabi sredstev solidarnosti za odpravljanje posledic naravnih nesreč v občinah Ilirska Bistrica, Postojna in Sežana in

- poročilo o delu postaje milice Jesenice in oddelka milice Kranjska gora za leto 1981.

Na šesti skupni seji zbora združenega dela, zbora krajevnih skupnosti in družbenopolitičnega zbora skupščine občine Jesenice pa bodo obravnavali naslednje zadeve:

- predlog statuta občine Jesenice,
- poročilo o delu izvršnega sveta skupščine občine Jesenice za mandatno obdobje 1978-1982 in
- poročilo občinske volilne komisije Jesenice.

Lilijana Kos

DOPOLNJEVANJE SREDNJEROČNIH PLANSKIH AKTOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

zaradi že dosedanjih usmeritev v SR Sloveniji v porabo v okviru razpoložljivih sredstev na tem področju ni potrebno spreminjati politike, pač pa jo je treba še bolj selektivno naravnati tako, da bo učinkovito prispevala k uresničevanju razvojnih nalog;

rast osebnih dohodkov bo treba povezati z rastjo produktivnosti tako, da realno ne bi več padali;

zaradi realnega pada investicij v SR Sloveniji se bo zdaj treba še bolj usmeriti v njihovo selekcijo in morebitne zamike, da bi povečali njihovo učinkovitost in dali bistveno večji poudarek izvoznim investicijam;

dopolnitve planskih aktov morajo odgovoriti na tekoče probleme razvoja, upoštevati pa morajo tudi trajnejše osnove razvoja ter prispevati k uveljavljanju dinamičnejše rasti na kvalitativnih osnovah, saj v tekočem planskem obdobju neposredno oblikujemo podlago za naslednje plane dolgoročnega razvoja.

V gradivu za sejo skupščine SR Slovenije, ki je objavljeno v prilogi delegatskega Poročevalca 2. marca letos, so v analizi spremenjenih pogojev in okvirov za dopolnjevanje srednjeročnih planskih aktov v SR Sloveniji za obdobje 1981-1985 najprej navedeni spremenjeni okviri razvoja SFRJ Jugoslavije v obdobju 1981-1985. Tako je bila, na primer, v družbenem planu SFRJ 1981 do 1985 predvidena 4,5 odstotna povprečna letna realna stopnja rasti družbenega proizvoda. Zaradi gospodarskih gibanj v letu 1981 in možnosti razvoja v letu 1982 so nove ocene razpoložljivih investicijskih sredstev v povezavi s plačilnobilančnimi in deviznobilančnimi možnostmi manj ugodne od tistih, na katerih sloni družbeni plan SFRJ 1981-1985, nova ocena povprečne letne stopnje realne rasti družbenega proizvoda je 3,1 %.

Do največjih zaostajanj v rasti družbenega proizvoda bo zaradi tega prišlo v gradbeništvu, in sicer od enega odstotka predvidene rasti v družbenem planu, po novi oceni na minus 3,1 %, v industriji od 5,0 na 4,0 %, prometu od 5,00 na 3,2 %, trgovini od 4,5 na 3,0 %, gostinstvu in turizmu od 6,0 na 4,0 %, obrti od 6,0 na 3,5 %. V kmetijstvu naj bi stopnja rasti ostala nespremenjena, in sicer 4,5 %, v gozdarstvu naj bi bila povečana od 1,5 na 2,0 %.

Vse oblike končnega povpraševanja, je navedeno v dokumentu, naj bi naraščale počasneje od družbenega proizvoda in planiranih poročev v družbenem planu SFRJ 1981 do 1985, in sicer: življenjski standard za 1,1 % (v družbenem planu 2,7 %), gospodarske investicije v osnovna sredstva za minus 2,5 % (2,3 %), splošna poraba (materialni izdatki in investicije) za 0,4 % (1,5 %) in rezerve za 3,5 % (4,1 %).

Realna rast osebnega dohodka na zaposlenega naj bi se zmanjšala od 2,0 %, kot je bilo predvideno v planu, na 0,0 % povprečno letno v obdobju 1981-1985. V prvih dveh letih tekočega srednjeročnega obdobja naj bi realni osebni dohodki na zaposlenega padli za povprečno 2,4 % letno, v preostalih treh letih pa naj bi realno porasli za okrog 1,7 % povprečno letno. Tudi rast zaposlenosti naj bi povprečno letno znašala le okrog 2,1 % in ne 2,5 %, kot je bilo predvideno v družbenem planu, kar bi ob znižani rasti družbenega proizvoda povzročilo, da bi produktivnost rasta povprečno letno za okrog 0,9 % in ne za 2,0 %, kot je predvideno v družbenem planu.

Na podlagi opredelitev, da bo izvoz blaga in storitev na konvertibilno območje v letu 1982 realno porasel za okrog 12 % je ocenjena rast blaga in storitev v obdobju 1983 do 1985 na konvertibilno območje realno za okrog 6 % povprečno letno, medtem ko naj bi realni porast uvoza blaga in storitev v obdobju 1981-1985 ostal na ravni 1,0 %, kakor je predvideno v družbenem planu 1981-1985. Takšna dinamika rasti izvoza blaga in storitev bi omogočila, da bi v letu 1982 dosegli deficit plačilne bilance Jugoslavije v višini okrog 500 milijonov dolarjev, medtem ko bi v naslednjih letih tekočega planskega obdobja dosegli izravnano plačilno bilanco.

Na osnovi teh ocen so v gradivu navedene tudi usmeritve SFRJ Jugoslavije in komentar k tem usmeritvam, v katerem je poudarjeno, da »bo probleme in potrebe razvoja SFRJ ustrezno izrazila samo takšna dopolnitev in sprememba planskih aktov, ki bo zajela celotno politiko razvoja, pri tem pa upoštevala realne materialne okvire in potrebo po uresničevanju dolgoročne stabilizacije. Izhodišče mora biti bistveno povečanje izvoza, zlasti na konvertibilno območje in vključenost družbenega dela Jugoslavije v mednarodne tokove. Temu mora biti podrejena vse razvojna in tekoča politika«. Ob zaključku komentarja pa je navedeno, »da bo potrebno ponovni preveritvi in usklajitvi z realnimi možnostmi v SFRJ Jugoslaviji podvreči tudi

tekočo porabo (osebna, skupna, splošna), da bi tako zagotovili večji delež lastnih sredstev temeljnemu organizacijam združenega dela v financiranju investicij, po drugi strani pa s krčenjem kupnih fondov na domačem trgu silili proizvodnjo v prodajo za izvoz.«

Skupščini SR Slovenije bo predložena v obravnavo še globalna ocena uresničevanja družbenega plana in gospodarskega gibanja v SR Sloveniji v letu 1981, ki jo pod tem naslovom tudi v celoti objavljamo, uresni-

čevanje nalog iz dogovora o temeljnih družbenega plana SRS 1981-1985 v letu 1981 z vidika dopolnjevanja planskih dokumentov, nove ocene možnih okvirov razvoja SR Slovenije v tekočem srednjeročnem obdobju, dopolnjevanje prostorskega vidika razvoja v srednjeročnih planskih aktih in osnovne aktivnosti v zvezi z dopolnjevanjem in sprejemanjem srednjeročnih planskih aktov v SR Sloveniji.

O tem bomo več spregovorili v naši prihodnji številki.

GLOBALNA OCENA URESNIČEVANJA DRUŽBENEGA PLANA IN GOSPODARSKO GIBANJE V SR SLOVENIJI V LETU 1981

V SR Sloveniji smo z oblikovanjem kriterijev investiranja, uskladjitvijo vseh oblik porabe z realno razpoložljivimi sredstvi in ustrezno opredelitvijo usmeritev ukrepov razvojne politike v družbenem planu SRS konkretizirali osnovne planske usmeritve za srednjeročno obdobje 1981-1985 in opredelili sedem temeljnih ciljev razvoja, med katerimi naj zlasti usmeritev v izvoz in prestrukturiranje slovenskega gospodarstva predstavlja osnovo za kvalitetnejši in stabilnejši družbenoekonomski razvoj SR Slovenije.

Analize izvajanja družbenega plana SR Slovenije v letu 1981 dopolnjene z najnovejšimi podatki, in osnovne usmeritve ekonomske politike za leto 1982 kažejo, da so poglavitni napori in problemi pri uresničevanju tako zastavljenih in z resolucijo konkretiziranih usmeritev osredotočeni na ekonomske odnose s tujino ter da razmere na tem področju odločilno vplivajo na vso družbeno reprodukcijo.

Izredno zahtevne naloge pri uresničevanju plačilnobilančnega položaja SR Slovenije v enotni plačilni bilanci Jugoslavije je slovensko združeno delo z velikimi napori in nemalo težavami uspelo izpolniti. Tako smo v SR Sloveniji v letu 1981 povečali izvoz blaga za 22,9 % (realno 12,7 %), uvoz blaga pa za 7,9 % (realno zmanjšali za 2,0 %), pokritje uvoza blaga z izvozom pa se je izboljšalo na 85 % (leta 1980 74,6 %). S tem smo primanjkljaj v blagovni menjavi s tujino od 625 mio dolarjev v letu 1980 zmanjšali na 399 mio dolarjev v letu 1981.

Tudi pri izvozu storitev smo v letu 1981 dosegli relativno ugodne rezultate, saj smo z izvozom v vrednosti 865 mio dolarjev (Po podatkih Narodne banke Jugoslavije smo realizirali celo izvoz storitev v vrednosti 974 mio dolarjev, od tega na konvertibilno območje 939 mio dolarjev). Ocenjujemo, da je ta podatek za 109 mio dolarjev na račun avansov za investicijska dela v tujini, ki bi jih morali upoštevati šele v letu 1982.) (od tega na konvertibilno območje 830 mio dolarjev) krepko preslegli uvoz storitev, ki je znašal 386 mio dolarjev (s konvertibilnega območja 378 mio dolarjev).

Izvoz blaga in storitev je bil tako v celoti za 189 mio dolarjev večji od uvoza blaga in storitev (planirano 5 mio dolarjev). Na konvertibilnem območju je ta presežek znašal 64 mio dolarjev (planirano 18 mio dolarjev). Taki rezultati so bili doseženi predvsem z izrednimi napori združenega dela v zadnjih mesecih leta in ob ukrepih Zveznega izvršnega sveta, ki so od septembra naprej ostro omejevali uvoz.

V SR Sloveniji smo v letu 1981 uvozili realno za 26,5 % manj opreme, za 39,1 % manj blaga za široko potrošnjo in za 2,3 % (ocena) manj reprodukcijskih materialov (brez energetskih surovin) kot v letu 1980. Zmanjšane možnosti uvoza in slabša oskrbljenost s surovinami in reprodukcijskimi materiali z jugoslovanskega tržišča kot posledica njihovega izvoza in neurejenih dohodovnih povezav združenega dela so tako v prvem letu srednjeročnega obdobja postali odločilna omejitev proizvodnje (nekajkrat tudi vzrok zastojev v posameznih organizacijah združenega dela) predvsem v industriji, pa tudi v nekaterih drugih dejavnostih.

Industrijska proizvodnja je v letu 1981 porasla za 1,9 % (povprečna letna rast iz srednjeročnega plana 3,6 %). Dinamičnejša od industrijske je bila rast v gozdarstvu, prometu, obrti in trgovini, celotni družbeni proizvod pa se je po naših ocenah v letu 1981 povečal za 0,8 % (v združenem delu za 0,9 %). Radikalne omejitve pri uvozu opreme, predvsem pa celotna investicijska politika v letu 1981, je močno zavrla investicijsko porabo, ki je v preteklosti sicer preseljala realne materialne možnosti. Izplačila za investicije v osnovna sredstva so se v letu 1981 povečala nominalno za 11,6 % (v tem gospodarske investicije za 8,1 %, investicije v stanovanjsko dejavnost za 26,6 %, ostale negospodarske investicije pa za 6,8 %), kar je bistveno manj od rasti cen in kaže na realni padec investicijske dejavnosti za okrog 20 %.

Tekoče razmere vedno bolj silijo organizacije združenega dela, da se v

zvoženih materialnih okvirih glede vrste in kvalitete proizvodnje ter vlaganj v osnovna sredstva preusmerijo in razmišljajo o preusmeritvah, začrtanih z družbenim planom.

Tudi ostale oblike potrošnje so se pretežno gibale v okvirih, začrtanih za leto 1981. Tako so povprečni osebni dohodki na delavca porasli za 30,1 % in sicer v gospodarstvu za 31,0 %, v negospodarstvu pa za 25,7 %. Realni osebni dohodki so se v letu 1981 zmanjšali za 8,8 % (v gospodarstvu za 8,1 % in negospodarstvu za 11,9 %).

Sredstva skupne porabe so se v letu 1981 povečala za 34,3 % (vključena so tudi sredstva za izvozno stimulacijo v višini okoli 1,3 mrd din. Brez upoštevanja teh sredstev so sredstva za skupno porabo porasla za 29 %), kar je v okvirih, predvidenih z revalorizacijo programov družbenih dejavnosti, ki je bila izvršena v septembru 1981. Sredstva za izvedbo programov samoupravnih interesnih skupnosti so se realno zmanjšala za okoli 4 %; samoupravne interesne skupnosti so močno zmanjšale planirane investicijske programe, zmanjšale so tudi programe, ki ne pomenijo neposrednih pravic občanov, in programe nekaterih drugih dejavnosti, za sedaj pa so ohranile raven zagotovljenih programov.

Sredstva splošne porabe v SR Sloveniji so v letu 1981 porasla za 27,4 % (vključno z 0,9 % davkom iz osebnih dohodkov - za kompenzacije), v tem republiški proračun za 26,8 %, občinski proračuni pa za 28,3 %. Odliv sredstev v federacijo se je povečal za 58,3 %; v tem kotizacija za 67,4 %. To pomeni realno zmanjšanje splošne porabe v SR Sloveniji za 5 % (republiškega proračuna za 5 % in občinskih proračunov za 4 %). Odliv sredstev za federacijo se je realno povečal za 18 %.

V pogojih umirjene gospodarske rasti se je zaposlenost v letu 1981 povečala za 0,7 % in sicer v gospodarstvu za 0,5 % (3.100 delavcev), v negospodarstvu pa za 2,1 % (2.500 delavcev).

Zaostrene gospodarske razmere v celotnem jugoslovanskem gospodarstvu, slabšanje oskrbljenosti proizvodnje z reprodukcijskimi materiali in trgiranje reprodukcijskih verig so povzročali tudi pojave (npr. pogojevanje dobav, zapiranje v republiške in regionalne okvire ipd.), ki so negativno vplivali na uresničevanje planskih ciljev. To se je odražalo v močnih pritiskih na rast cen, ki so bili v začetku leta pogojeni tudi z devalvacijo, povečanjem prometnih davkov, novembrskim (1980) sprostitvijo cen nekaterih proizvodov in deloma prepočasneje prehoda na nov sistem na področju cen. Cene so tako presegle za leto 1981 planirano rast, čeprav so se v drugi polovici leta močno umirile. Cene industrijskih proizvajalcev so se povečale za 42,5 %, cene na drobno za 45,1 %, življenjski stroški pa za 42,6 %.

Iz gospodarskih gibanj v letu 1981, ob upoštevanju ekonomske politike in materialnih okvirov razvoja za leto 1982, ki pred SR Slovenijo postavljajo še zahtevnejše naloge kot v preteklem letu, predvsem na področju ekonomskih odnosov s tujino (kjer mora SR Slovenija po zveznem predlogu oz. zakonu doseči suficit tekočega dela plačilno bilanco) položaja republike v enotni plačilni bilanci Jugoslavije v višini 310 mio dolarjev. Na konvertibilnem območju naj bi ta suficit znašal 397 mio dolarjev. Na konvertibilnem območju je v preteklih letih predvidenih sprememb planskih dokumentov in materialnih okvirov razvoja v federaciji izhajala, da v SR Sloveniji ne bomo mogli doseči vseh s srednjeročnim planom začrtanih ciljev.

OBVESTILA KOLEKTIVU - OBVESTILA KOLEK

RAZPORED DEŽURNIH ŽELEZARNE OD 29. MARCA DO 4. APRILA

29. marca, JANEZ KOMEL, vodja TOZD Žičarna, Jesenice, Janševa 6; 30. marca, OSKAR KÜRNER, vodja RO, Jesenice, Tavčarjeva 9, številka telefona 81-214;

31. marca, JOŽE OSVALD, vodja TOZD Livarna, Rateče 21, številka telefona 88-771 (pri Burinar);

1. aprila, ZDRAVKO ČRV, strokovni sodelavec, Jesenice, C. 1. maja 32, številka telefona doma 2660;

2. aprila, ANTON VARL, član PO, Jesenice, Titova 82, številka telefona 82-576;

3. aprila, JAKOB MEDJA, vodja OTK, Jesenice, Titova 1 a, številka telefona 81-117;

4. aprila, JANEZ BIDOVEC, vodja sekt. nabave, Lesce, Na Trati 49, številka telefona 75-591.

Dežurstvo je vsak delovni dan od 14. do 7. ure zjutraj naslednjega dne, in sicer tako, da je dežurni v tem času dosegljiv doma. Ob sobotah, nedeljah in praznikih traja dežurstvo od 7. ure do 7. ure naslednjega dne. V času dežurstva mora dežurni opraviti en obhod po železarni, svoja zapažanja vpisati v dežurno knjigo ter o tem tudi poročati naslednjega dne ob 7. uri članu poslovnega odbora tov. Božu Bartelju.

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK - 29. 3.	JOŽE RAVNIK	VLADO REPE
TOREK - 30. 3.	ANTON SITAR	IGOR MEZEK
SREDA - 31. 3.	MIRKO ZUPAN	AHMED TELALOVIČ
ČETRTEK - 1. 4.	ANTON BURJA, ml.	STANE MENCINGER
PETEK - 2. 4.	FRANC NEČIMER	FRANC ARNEŽ
SOBOTA - 3. 4.	PETER SEKLOČA	JANEZ FALETIČ
NEDELJA - 4. 4.	ALOJZ SLIVNIK	IVO LEBAN

Telefon dežurnega za vzdrževanje v Železarni je: 3549
vezni telefon je: 2317

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure
nočni pa od 18.00 do 6.00 ure

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 29. marca do 3. aprila bodo delale naslednje obratne ambulante:

dopolodne: II. obratna ambulanta - dr. Janez Resman in III. obratna ambulanta - dr. Željimir Cesarec, popoldne: I. obratna ambulanta - dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta - dr. Marija Može-Kovačič.

V soboto, 3. aprila, samo dopoldne: I. obratna ambulanta - dr. Nada Jensterle in IV. obratna ambulanta - dr. Marija Može-Kovačič.

Dispanzer za borce: IV. obratna ambulanta - dr. Marija Može-Kovačič.

ZOBNE AMBULANTE:

dopolodne: II. zobna ambulanta - dr. Alojz Smolej, za borce v četrtek, 1. aprila, popoldne.

III. zobna ambulanta - dr. Bela Gazafi, popoldne: I. zobna ambulanta - v. dent. Viktor Stražisar.

Za železarno v torek, 30. marca in v četrtek, 1. aprila, dopoldne.

V soboto, 3. aprila, samo dopoldne: I. zobna ambulanta - v. dent. Viktor Stražisar.

JUBILANTI 50-LETNIKI

V mesecu aprilu bodo praznovali petdeset let svojega življenja naslednji sodelavci: FRANC LEGAT, Jeklarna - 3. aprila, VEHIDA ALIŠIČ, Elektrode - 6. aprila, JANEZ OMEJC, varnostna služba - 8. aprila, CVETO ANDERLE, Valjarna debele pločevine - 10. aprila, JOŽE OSVALD, Livarna - 13. aprila, EMIL MAURER, Valjarna debele pločevine - 15. aprila, RUDOLF NOČ, OTK - 15. aprila, SONJA PREVC, SEO - 15. aprila, IVAN RAZPET, Plavž - 15. aprila, REGINA ČESNJAČ, Jeklarna - 16. aprila, RUDOLF PREŽELJ, Valjarna debele pločevine - 20. aprila, LADISLAV SIMONŠEK, Valjarna žice in profilov - 22. aprila, ALOJZ LOTRIČ, Žičarna - 24. aprila, JAKOB SLIVNIK, Valjarna debele pločevine - 26. aprila in VILJEM LEBAN, Plavž - 29. aprila.

Vsem sodelavcem iskreno čestitamo!

SEJA DELAVSKEGA SVETA SOZD SŽ TOKRAT NA JESENICAH

Predsednik Rado Korent sklicuje 12. sejo delavskega sveta SOZD Slovenske železarne v petek, 2. aprila, in sicer po vrstnem redu tokrat na Jesenicah. Poleg potrditve zapisnika 11. seje in poročila o izvrševanju sklepov delegatom predlaga v razpravo:

- samoupravni sporazum o združevanju dela in sredstev za razvoj črne metalurgije v SOZD Slovenske železarne za obdobje 1981 do 1985 (sporazum smo predstavili v 9. in 10. številki Železarja),

- samoupravni sporazum o skupnem financira-

nju raziskovalnega dela v okviru Splošnega združenja črne metalurgije Jugoslavije,

- poslovanje SOZD Slovenske železarne v letu 1981, in sicer poročilo o analizi poslovanja in poročilo o izvajanju samoupravnega sporazuma črne in barvaste metalurgije SR Slovenije o skupnih osnovnih in merilih razporejanja čistega dohodka in delitvi sredstev za osebno in skupno porabo,

- začasno devizno bilanco SOZD Slovenske železarne za leto 1982 in

- sprejem načrta oblikovanja in porabe združenih sredstev sklada skupne porabe SOZD Slovenske železarne za leto 1982.

Poleg tega bodo na seji imenovali delegata v skupščino Splošnega združenja črne metalurgije Jugoslavije.

SAMOUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

17. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO PRI DS ŽELEZARNE

Na 17. seji odbora za gospodarstvo, ki jo je predsednik odbora JANEZ PIKON sklical v začetku tega meseca, so člani poleg pregleda poročila o izvrševanju sklepov 15. in 16. seje odbora obravnavali še: POSLOVNO POROČILO ŽELEZARNE JESENICE ZA LETO 1981, GOSPODARSKI NAČRT ŽELEZARNE JESENICE ZA LETO 1982, pregledali izpolnitev programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec februar, potrdili predlog operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije za mesec marec ter obravnavali vlogi nabavnega sektorja – oddelka uvoz glede izdaje soglasja.

Pri pregledu sklepov 15. in 16. seje odbora je bilo ugotovljeno, da so sklepi realizirani, razen sklepa, ki se nanaša na informacijo o dolgoročnem planu Železarne, ker vrednotenje posameznih programov še ni opravljeno.

Največ časa so na seji posvetili obravnavanju poslovnega poročila Železarne Jesenice za leto 1981, katerega je razložil vodja finančno računovodskega sektorja BORIS PESJAK. Člani odbora na posredovano poročilo niso imeli bistvenih pripomb. Sklenili so, da ga posredujejo v obravnavo in potrditev delavskemu svetu Železarne. Ugotovili so tudi, da za delo v letu 1982 zaenkrat niso predvideni posebni dodatni ukrepi, izpolnjevati moramo le veljavne akcijske programe in to še posebej na področju porabe energije.

O gospodarskem načrtu Železarne za leto 1982 je spregovoril vodja sektorja za ekonomiko MARTIN SKETA. Člani odbora so podprli stališče, da je potrebno bolj poudariti odvisnost od ustvarjenega dohodka, ki je odvisen od povečanja planiranega obsega izdelanih količin, dviga kvaliteten struktur izdelkov in doseganja planiranega izvoza. Čimprej je potrebno pristopiti k sistemu analitičnih ocen in vrednotenja po novem sistemu.

ZADRUGA »ŽELEZAR« OBVEŠČA

Interesente za zadržno stanovanjsko gradnjo, na lokaciji Rodine II, obveščamo, da bo informativni sestanek v torek, 30. marca od 17. do 18. ure, v prostorih zadruge v Delavskem domu (pri Jelenu) na Jesenicah.

TOZD Remontne delavnice

11. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja pri DS TOZD Remontne delavnice Bernard Bratin je 16. marca sklical 11. redno sejo. Poleg šestih članov odbora so bili na seji prisotni tudi vodja TOZD, delegat odbora samoupravne delavske kontrole, kadrovik in vodja obrata GRD in RTA. Iz poročila o izvajanju sklepov prejšnje seje so ugotovili, da so izvedeni.

Tretjemu instalaterju v instalacijskem oddelku in tretjemu ključavničarju v žerjavnem oddelku so odobrili prekinitev delovnega razmerja, in sicer prvega v skrajšanem odpovednem roku, drugemu pa sporazumno prekinitev. Pred tem morata poravnati vse obveznosti do Železarne.

Zaradi velikih potreb po ustreznih delavcih na odpravevalni napravi je odbor ugodno rešil vlogo prvega ključavničarja v montažnem oddelku za prestop v TOZD Jeklarna.

Obravnavali so vlogo dveh ključavničarjev za prestop v TOZD Vzdrževanje. Pred prestopom je treba za oddelek HIP pridobiti dva nova ustrezna delavca.

TOZD Hladna valjarna Jesenice

10. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik odbora Branko Strmole je 15. marca sklical 10. redno sejo odbora za gospodarstvo pri DS TOZD Hladna valjarna Jesenice.

Pri pregledu sklepov prejšnje seje so člani odbora ugotovili, da vsi niso bili izvršeni. Odbor je ponovno obravnaval poročilo delovnega lužilnice o specifični porabi kisline, modre galice in olja v lužilnici HVJ v letu 1981. Zaradi prihrankov v tem oddelku so člani odbora sklenili, da vse delavce v lužilnici denarno nagradijo, nagrad pa ne bodo dobili delavci, ki so tu zaposleni manj kot pol leta.

Na podlagi poročila so člani odbora ugotovili, da je bil mesečni plan

Oceno izvrševanja operativnega programa skupne in blagovne proizvodnje ter realizacije in izvoza za mesec februar 1982 je podal vodja oddelka za operativno planiranje proizvodnje AVGUST KARBA. Prav tako je podal tudi predlog operativnega programa za mesec marec. Člani so obe točki dnevnega reda sprejeli brez pripomb.

Na predlog nabavnega sektorja – oddelka uvoz so se člani strinjali s pripisom razlike 807,78 dolarjev po

TOZD Hladna valjarna Bela

10. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Predsednik odbora za delovna razmerja Branko Šuvak je sklical 10. redno sejo odbora 16. marca. Pregled izvrševanja sklepov devete seje in izredne seje je podal kadrovik Oton Pestotnik. Iz pregleda je bilo razvidno, da so vsi sklepi izvršeni.

V nadaljevanje je odbor obravnaval kadrovsko problematiko v TOZD in v zvezi s tem najprej potrdil predlog razporeditve novospetih delavcev, ki so sklenili delovno razmerje v času zadnje seje. Odbor je potrdil tudi predlog prerazporeditve delavcev v lužilnici in adjustaži.

Pri obravnavi prošnje je odbor ugodil prošnji treh delavcev za prekinitev delovnega razmerja v rednem odpovednem roku, zavrnil pa je prošnjo Sukrija Hasanbegovića za ponovni sprejem v TOZD Hladna valjarna Bela.

Prošnji Nedeljka Omjenovića za prestop iz TOZD Profilarna je odbor ugodil, le da mora predhodno opraviti preizkus znanja. Odbor je zato imenoval strokovno komisijo v sestavi: Vinko Skumavec, Bruno Bremec in Jože Trpljan.

Odbor je zavrnil prošnje Sulejmana Rošića, Hasana Grbića in Huseina Grbića za prestop v TOZD Jeklarna, ker trenutno v TOZD Hladna valjarna Bela primanjkuje delavcev v oddelku adjustaže.

Zoranu Saviću je odbor prošnjo za prestop v delovno skupnost E-TKR-

zaključku 318 uvoznika Slovenske železarne Ljubljana, pri uvozu rude iz Perua za plavž ter s pripisom razlike v vrednosti 3.772,50 nemških mark, ki je nastala po uvoznem zaključku 9893 pri uvozu zasuna za plavžni plin s stiskalnimi omarami od firme Hermann Rappold, Düren.

Na predlog sektorja novogradenj so obravnavali predlog za dodatna sredstva za investicijo »Zmanjšanje hrupa kompresorjev energetske postaje Bela«, ki naj se koristijo iz nerazporejenih sredstev amortizacije, namenjenih za združevanje TOZD Energetika.

Na podlagi vloge oddelka za raziskavo tržišča so obravnavali predlog korekcije prodajnih cen naših izdelkov, ki je bil izdelan na podlagi kriterijev za oblikovanje cen izdelkov črne metalurgije iz obstoječih samoupravnih sporazumov. Omenjeni predlog so posredovali v obravnavo in potrditev delavskemu svetu Železarne.

Dragica Medja

Na podlagi 10. redne seje odbora za delovna razmerja TOZD Remontne delavnice z dne 16. 2. 1982 ponovno

OBJAVLJAMO

proste delovne naloge

2. varilec šifra 8657 D-3 8. ktg. 3 osebe

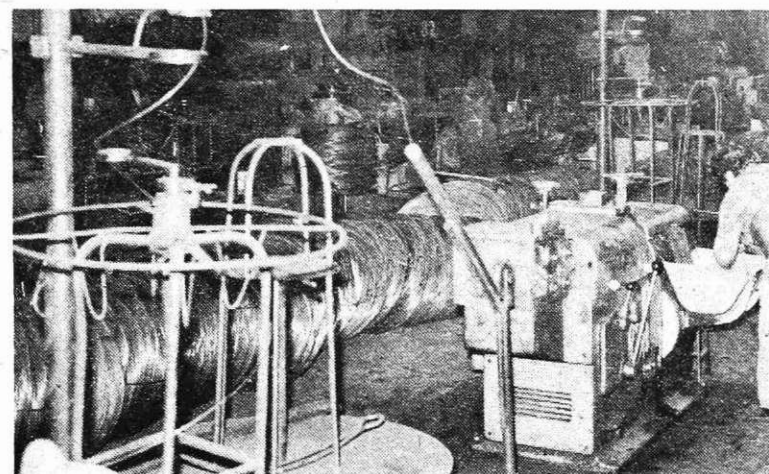
Pogoji za opravljanje delovnih nalog:

– poklicna šola ključavničar-varilec

– ali ustrezen tečaj in eno leto delovnih izkušenj

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 15 dneh po objavi na kadrovski sektor železarne Jesenice, z oznako »za TOZD Remontne delavnice«.

Posebne prijavnice dobite pri kadroviku ali v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja.

V TOZD Elektrode (Foto I. Kučina)

TOZD Elektrode

6. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Odbor za gospodarstvo TOZD Elektrode je imel 12. marca svojo šesto redno sejo, ki jo je vodil predsednik Srečko Žan. Pregledali so izvrševanje sklepov zadnje seje in ugotovili, da so sklepi izvršeni, ali pa so namenjeni za daljše obdobje. Glede zbiranja sredstev od odpadnih papirnatih vreč in kartona je potrebno urgirati realizacijo sklepa, ki ga je v zvezi s tem sprejel odbor za gospodarstvo Železarne. Za izboljšanje stanja na področju vzdrževanja je potrebno stalno prizadevanje vseh odgovornih.

Obravnavali so tehn. izboljšavo št. 2576 »zamenjava hausmanita z železovim oksidom in lesno moko pri elektrodi Jadran S«, avtorjev: Ivana Meseca, Janeza Zaveljčina, Jerneja Markeža, Milana Vovka in Mirka Podgorška. V razpravi o predlogu je odbor ugotovljeno, da je samoupravni sporazum o inovacijah v SOZD SZ zelo pomanjkljiv in ga je potrebno prilagoditi današnjim razmeram. Odbor je predlog tehn. izboljšave št. 2576 sprejel z določenimi pripombami in ugotovitvami ter potrdil predlog odd. za zaščito ind. lastnine o izračunu posebnega nadomestila, ki ga določa omenjeni sporazum. Izračun posebnega nadomestila znaša 93.799,00 din, ki si ga avtorji delijo po predloženem predlogu.

V nadaljevanju so obravnavali še tehn. izboljšavo št. 2593 »predelava prenosa kasetne verige na veržni prenos na oplaševalni liniji 2« avtorja Marjana Kejžarja. Odbor je izboljšavo pozitivno ocenil in potrdil izplačilo enkratne nagrade v višini 8.000,00 dinarjev.

Pozitivno so tudi ocenili tehn. izboljšavo št. 2594 »predelava poševne transportne verige pred pečjo L 1 in izdelava dodatnih krožnih vodil za vodenje elektrod iz IV. v hladilni kanal II. peč L 1« avtorjev: Franca Terseglava, Leopolda Grelja in Ivana Vrtačnika ter potrdil izplačilo enkratne nagrade v višini 12.000,00 dinarjev, ki si jo avtorji delijo v enakem razmerju. Odbor je ugotovil, da tehn. izboljšava št. 2637 pokojnega avtorja Viktorja Kokošarja ni zastarela, ker je bila dokončno izvršena po avtorjevi zamisli v letu 1981, zato naj se predlog veljavno obravnava.

Odbor tudi naroča, da mora inovacijska komisija v TOZD vse predloge tehničnih izboljšav predhodno obravnavati in svoja stališča posredovati odboru.

Obravnavali so zaključni račun za leto 1981 in zahtevali, da naj odgovorne službe v bodoče pripravijo potrebne materiale pravočasno,

da bo možna razprava na odboru pred obravnavo na delavskem svetu.

Razpravljali so o predlogu povečanja cen izdelkov črne metalurgije na osnovi samoupravnega sporazuma za prvo polletje in dali soglasje. Ugotavljajo, da s tem, ko se povečajo cene izdelkov črne metalurgije, se poveča tudi cena EO žici. Zato mora ustrezna služba takoj začeti postopek za povečanje cen za oplašene elektrode. Pri povečanju cen oplaščenim elektrodam mora Železarna realizirati sprejete sklepe sveta proizvajalcev dodatnih materialov Jugoslavije in izravnati negativno razliko med cenami oplaščenih elektrod v Železarni in ostalimi proizvajalci.

Potrdili so predlog sprememb družbenega dogovora o združevanju sredstev za financiranje mladinskega prostovoljnega dela v občini Jesenice za leto 1982 in potrdili združevanje sredstev po 22,00 din na zaposlenega delavca.

Planinskemu društvu Dovje-Mojstrana so za ureditev prostora za Triglavsko muzejsko zbirko odobrili 1.000 kg odpadne valjane žice profila 6 mm.

Obravnavali so samoupravni sporazum o ugotavljanju in razporejanju skupnega prihodka z Galeznika Beograd in predlagali, da sporazum najprej pregledajo strokovne službe in dajo svoja stališča.

Potrdili so predlog plana za mesec marec v količini 2.110 ton in za mesec april v skupni količini 2.100 ton.

Pri obravnavi proizvodnih rezultatov za mesec februar so ugotovili, da je TOZD izpolnila skupne planske obveze s 114 %. Planske obveze niso bile izpolnjene le pri VP žici, in sicer je bilo od 140 ton planirane količine izdelano le 28 ton ali 20 %. Vzrok je slaba dobava VP žice iz TOZD Žičarna.

Ob zaključku seje so potrdili še plan potrebnega števila nadur za mesec marec in april.

S. M.

8. SEJA ODBORA ZA DELOVNA RAZMERJA

Odbor za delovna razmerja pri DS TOZD Elektrode je imel 16. marca osmo redno sejo, ki jo je vodila predsednica Ana Mulci. Najprej so sprejeli poročilo o izvrševanju sklepov zadnje seje in o predvideni reorganizaciji v oplaševalnici glede kadrovanja vodij oplaševalnih linij.

Obravnavali so poročilo o zaposlenosti delavcev v TOZD za mesec januar in februar. V obeh mesecih je bilo v TOZD zaposlenih 249 delavcev. Skupna odsotnost v januarju je znašala 14,32 %, v februarju pa 21,32 %. Od tega je bolezenska odsotnost v januarju znašala 8,36 %, v februarju pa 12,38 %. Porast bolezenske odsotnosti v februarju je zaskrbljujoč.

Potrdili so: – sprejem sedmih delavcev, – prenehanje delovnega razmerja petim delavcem,

– razporeditev treh delavcev, – vloge za odpoved delovnega razmerja trem delavcem, – odklonili sprejem trem delavcem.

Soglašali so s predlogom dodatka za deficitarnost del in nalog v TOZD Elektrode ter zahtevali od kadrovskega sektorja izračun deficitarnosti za dela in naloge žičarja na Arbogu.

Ob sklepu seje so obravnavali še samoupravni sporazum o usklajevanju načrtovanja zaposlovanja v občini Jesenice za leto 1982 in nanj niso imeli pripomb.

M. S.

TEDEN MLADINSKE SOLIDARNOSTI Z NARODNOOSVOBODILNIMI GIBANJI IN ŽRTVAMI IMPERIALISTIČNE AGRESIJE

Bil je 21. marec 1960. leta. V Južnoafriški republiki, v Sharpsvillu se je temnopoltu prebivalstvu uprlo izkoriščanju bele manjšine. Z demonstracijami so terjali pravice, ki bi morale biti zagotovljene vsakemu človeku ne glede na barvo kože, spol ali narodnost. Beli režim pa se je pravičnim zahtevam odzval z nasiljem. V krvi so zadušili demonstracije, ubitih je bilo 69 demonstrantov. Napredni ljudje v svetu so demonstrirali, leta 1967 pa je generalna skupščina OZN proglasila 21. marec za dan boja proti rasnemu razlikovanju. To je dan, ki naj bi nas spomnil na ljudi, ki so morali in še morajo trpeti zatiranje samo zato, ker so črнопolti, rumenopolti, rdečepolti, ker so njihove dežele tehnično in gospodarsko manj razvite.

»Vsi ljudje se rodijo prosti in imajo enako dostojanstvo in enake pravice.« Tako pravi prvi člen iz splošne deklaracije o človeških pravicah. Toda zakaj ljudje tega ne spoštujejo? Se res človek bele polti razlikuje od človeka, ki je črn? Kako naj s kršitvijo osnovnih pravic človeka zagotovimo prijateljsko sodelovanje med narodi, ki je temeljni pogoj za mir in napredek človeštva? Generalna skupščina OZN je leta 1965 sprejela mednarodno konvencijo o odpravi vseh oblik rasne diskriminacije. Konvencija se opira na osnovno načelo, »da je vsaka veda, ki temelji na razločevanju ras, znanstveno zgrešena, z moralne strani obsojana vredna, družbeno krivična in nevarna ter da za rasno diskriminacijo ni opravičila ne v teoriji, ne v praksi, ne kjerkoli«.

Številne države, med njimi imajo veliko vlogo zlasti nevrščene dežele, so se zavzele za dokončno uveljavitev enakosti med ljudmi. Glavno geslo nevrščenih je namreč mirosljubno sožitje, politična in gospodarska enakopravnost, enakopravnost

KRATKE NOVICE

V nedeljo, 21. marca, je odšla na pot letošnja štafeta mladosti. Iz Pripele so jo mladi ponesli na več tisoč kilometrov dolgo pot proti Beogradu. V radovljiski in jeseniški občini bomo letos štafeto palico pozdravili 26. aprila. Jeseniški mladinci jo bodo prejeli od radovljiskih, predvidoma v Vrbi, ob 8. uri, ob 8.45 pa jo bodo spet izročili radovljiskim mladincem, verjetno na Poljanah. Osrednja jeseniška prireditelj, kjer se bosta zvezni pridružili tudi dve lokalni štafeti, bo na prostoru pred gledališčem na Jesenicah.

Člani komisije za idejnopolično delo, ki deluje pri predsedstvu OK ZSMS Jesenice, so se pred dnevi na sestanku dogovorili o delu v prihodnje. Predvsem bodo analizirali, zakaj v šolah srednjega usmerjenega izobraževanja ne poteka idejnopolično izobraževanje, pripravili bodo poročilo o doslej izvedenih izobraževalnih oblikah ter program izobraževanja za pionirje pred sprejemom v zvezo socialistične mladine.

Danes bo v prostorih restavracije Kazina na Jesenicah delovni sestanek, ki se ga bo udeležila tudi delovna skupina iz SOZD Slovenske železarne. Tema pogovora bo delo zveze socialistične mladine v Železarni, sodelovanje z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami, na pogovor pa so povabili tudi člane poslovodnega odbora, družbenopolitičnih organizacij in vse predstavnike osnovnih organizacij ZSMS v Železarni.

V Železarni je koordinacijski svet ZSMS pripravil tudi razpored obiskov v tistih osnovnih organizacijah ZSMS, kjer delo mladih šepa in se že mesec ali dva niso sestali.

Rk.

TEKMOVANJE V ŠAHU

Komisija za šport in rekreacijo pri koordinacijskem svetu ZSMS Železarne je v soboto, 20. marca, organizirala tekmovanje posameznikov v šahu. Čeprav iz nekaterih osnovnih organizacij ZSMS, ki so prijavile tekmovalce (to velja predvsem za TOZD Livarna in TOZD Strojne delavnice), ni bilo predstavnikov, je tekmovanje uspelo.

Na turnirju je zmagal Idriz Čatič iz TOZD Transport, drugo mesto sta si razdelila Drago Filipaj iz TOZD Valjarna blumingštel in Sandi Lužnik iz TOZD HVJ, sledijo Nikola Plavšič iz TOZD Transporta, Muharem Kadrič – TOZD Vzdrževanje itd.

Tekmovanje sta dobro vodila tov. Ravnik in tov. Lužnik iz šahovskega kluba Jesenice.

Z.

na kulturnem področju med vsemi narodi. Napredno društvo si prizadeva odpraviti vse vrste diskriminacij, ki niso usmerjene le proti ljudem druge barve in rase, ampak tudi proti ljudem druge vere in drugačnega političnega prepričanja.

Kaj je rasna segregacija (apartheid)?

Apartheid je afriška beseda in dobesedno pomeni »ločenost« in je rasna segregacijska politika vlade Južnoafriške republike. Generalna skupščina je obsodila to politiko kot zločin zoper človeštvo in pozvala vse države, posebno pa tiste, ki največ trgujejo z Južnoafriško republiko, naj podprejo akcijo za odpravo rasne segregacije. Odgovor Južnoafriške republike je bil, da služi njena politika enako belim kot črnim prebivalcem in da te stvari sodijo v njeno notranjo pristojnost ter da naj se združeni narodi ne vmešavajo.

Pa pogledajmo, kaj se dogaja z narodi, ki se borijo za svojo neodvisnost?

Najprej nekaj besed o Namibiji: Borba ljudstva Namibije proti fašizmu, imperializmu in kolonializmu se vsak dan zaostruje. V petdesetih letih se je pojavilo bistveno vprašanje, in sicer ustanovitev politične organizacije, ki bi bila sposobna zagotoviti vodenje protikolonialnih sil. 19. aprila 1960 so se protikolonialne sile med seboj povezale pod vodstvom poglavarja Kosea Katuka in prvič se je razlegel glas SWAPO. SWAPO je postal politična avantgarda tlačnega in izkoriščanega ljudstva Namibije, ki vodi široke mase Namibijcev v borbi za svobodo in nacionalno neodvisnost. Južnoafriška republika zatira gibanje na najbrutalnejše načine. Tako so, na primer, člane SWAPA mučili in ubijali, jih zakopavali v množične grobove in jih ponekod celo rezali na koščke in jih dajali za hrano svinjam. Toda tak način Namibijcev ni odvrnil od boja, temveč ga je celo

okrepil. Tako so vsi ljudje SWAPO, vsi prebivalci so SWAPO, SWAPO je povsod v deželi. Namibijsko ljudstvo se je pripravljeno boriti do končne svobode in neodvisnosti.

Za neodvisnost se borijo tudi prebivalci Zahodne Sahare. Desetega maja 1973. leta je bila ustanovljena Osvobodilna fronta Sakiet El Hamra in Rio de Ova – POLISARIO. 1976. leta je zadnji španski vojak zapustil to ozemlje. Španija se je odrekla koloniji. Toda boj POLISARIA še ni končan. Danes vodi borbo še z Marokom, ki se noče odreči delu Zahodne Sahare. Poleg vodene oborožene borbe POLISARIO vlagata velike napore za ohranitev populacije, organizira preskrbo s hrano, medicinske službe, gradnjo šol, torej v celoti uresničuje naloge, ki prispevajo k temeljem bodoče osvoboditve in neodvisne Zahodne Sahare.

Revolucionarna gibanja so živahna tudi v Latinski Ameriki. Najmočnejša so se začela v Salvadorju, Nikaragvi in Čilu. Fronta Farabundo Marti in Narodno demokratska fronta v Salvadorju, napredne sile v Čilu se borijo proti vojaškemu režimu. V teh deželah so namreč uvedli popolno vojaško in politično kontrolo nad vsemi oblikami družbenega življenja z namenom, da bi zaščitili svoje buržoazne pozicije.

Prav mi, ki vemo, kaj je fašizem, kaj je borba za neodvisnost in svobodo, moramo pomagati tem narodom tako moralno kot tudi materialno.

Ob tednu mladinske solidarnosti, ki poteka od 21. do 28. marca, tako prirejamo številne akcije za pomoč narodnoosvobodilnim gibanjem in žrtvam imperialistične agresije. Letos smo organizirali zbiranje šolskega pribora, zvezkov, svinčnikov, ravnil, kaset in plošč s slovensko glasbo. Zbrano materialno pomoč bomo poslali mladinskim organizacijam narodnoosvobodilnih gibanj. Vse, ki bi se radi pridružili tej akciji, prosimo, da zbrano sredstvo pošljete na OK ZSMS (OC K OZN) Jesenice, Titova 86, Jesenice. Od tu bomo zbrano sredstvo poslali dalje. Že vnaprej se vam zahvaljujemo za sodelovanje!

Karmen Bernik

PREDSEDSTVO KŠJO O TEKOČIH NALOGAH

V petek, 12. marca, je bila seja predsedstva kluba študentov jeseniške občine (KŠJO). Na seji so govorili o organiziranju brucovanja in usposabljanju študentk prostovoljk za enote teritorialne obrambe. Razpravo o predkongresni dejavnosti KŠJO so preložili na naslednji sestanek zaradi odsotnosti predsednika OK ZSMS, ki bi moral študente seznani s to aktivnostjo.

Glede brucovanja so se odločili, da ga bodo organizirali 26. marca ob 20. uri v zgornjih prostorih Kazine. Pripravili bodo program, s katerim bodo, kot veleva tradicija, sprejeli svoje mlajše kolege v študentske vrste. Zato vabijo vse bruce, pa tudi ostale študente in sploh vso jeseniško mladino, da se udeležijo brucovanja. Igral bo ansambel Plaz iz Ljubljane.

Seznani so študentke, ki so bile prisotne na seji predsedstva, z letošnjim usposabljanjem študentk prostovoljk za pouk vojaških veščin in spretnosti. To usposabljanje bo od 3. do 17. julija v kasarni na Rudnem polju na Pokljuki. Namenjeno je predvsem študentkam prvih letnikov v visokošolskih delovnih organizacijah, udeležijo pa se ga lahko tudi študentke ostalih letnikov in dijakinje zadnjega letnika srednjih šol, ki se bodo v študijskem letu 1982/83 vpisale na eno od visokošolskih delovnih organizacij. Študentke, ki so bile vključene v to obliko usposabljanja že lani v Mariboru, bodo organizatorji vključili v neposredno izvedbo pouka kot komandirje oddelkov.

DELO PIONIRSKÉ ORGANIZACIJE V OŠ PREŽIHOV VORANC

Delo pionirske organizacije in razrednih skupnosti na vsaki šoli je izredno pomembno. Pionirji se na sestankih dogovorimo o novih akcijah in obveznostih.

Zadnji sestanek smo imeli v četrtek, 18. marca. Sestanka so se udeležili predstavniki razrednih pionirskih odborov, ki potem pri razrednih urah poročajo vsem pionirjem o novih načrtih.

V tem mesecu nas čaka še veliko dela. Najprej bomo zbirali šolske potrebine za pomoč otrokom Palestine, Namibije, Zahodne Sahare, Salvadorja in Čila. To je akcija vse jugoslovanske mladine in pridružila se ji je tudi naša občinska konferenca ZSMS Jesenice.

Ze nekaj let se pripravljajo na gradnjo pionirskega doma v Straži pri Novem mestu. V ta namen smo prodajali že značke, vendar smo zbrali le 14 % vsote, katero moramo

zbrati. Zato bo sedaj vsak pionir prispeval še 10 din in s tem bo naša obveza izpolnjena.

Pogovarjali smo se že o spomladanski papirni akciji in skrbi za čistočo okolice šole, na katero smo v zimskem času kar malo pozabili. Dogovorili smo se tudi, da bomo več pozornosti posvetili učenju, disciplini in vedenju, ker se približuje tretja redovalna konferenca.

Najpomembnejši dogodek pa je popotovanje Kurirčkove pošte, ki se je pričelo 22. marca v Kranju. Slovesnosti se je iz naše občine udeležilo deset pionirjev. Predstavnika naše šole sta bila Robert Ferbežar in Miha Vauhnik. Izbrana sta bila zato, ker sta marljiva učenca in delovna pionirja.

Učenci 3. in 4. razredov
novinarskega krožka COŠ
Prežihov Voranc

Pripravljenost je vedno boljša kakor golo pričakovanje...

Tito

ČE HOČEMO IMETI DEJANSKO OBRAMBO, MORAMO GRADITI NA LJUDEH

Če bo del Švedske okupiran

...celo v primeru delne okupacije države, tam ostanejo še vedno obstoječi švedski zakoni. Zgledujte se po junaških narodih Jugoslavije, ne priznajte tuje oblasti in po vseh možnih močeh vzemirajte okupatorja s sabotajami, diverzijami do popolnega uničenja.

Odpor v različnih oblikah

...Odporniško oziroma gverilsko (partizansko) gibanje je preskušena oblika boja za dokončno uničenje napadalca. Raznolikost odporniškega gibanja je uspešno jamstvo za doseg osvoboditve ozemlja in narodov...

Ustava je temelj

...Vsaka »vlada«, ki bi nastopila, oziroma »ureditev« je nezakonita... Nihče nima pravice podpisati listine predaje.

Alarm – zaščita – evakuacija

1. Poslušaj radio, izvedel boš najpomembnejša obvestila.
2. Bodi pripravljen na zračni napad.
3. V primeru splošne mobilizacije se javijo vse osebe z vojaškim razporedom in razporedom v civilni zaščiti na svojih mobilizacijskih mestih. Ne čakaj na pismeni ukaz.
4. Telefon ne uporablja vsaj nekaj ur po danem alarmu. Preobremenjenost linij bo velika.

Konec alarma

...Telefona ne uporablja vsaj še nekaj ur... V vsakem zaklonišču naj bo na vidnem mestu priročnik o vzdrževanju istega. Služba civilne zaščite dostavi v zaklonišče letake s samozaščitnimi navodili...

Nevarnost epidemij

Ob evakuaciji in mobilizaciji nastopi povečana nevarnost izbruha infekcijskih obolenj... Upoštevanj na vsakem koraku higiensko-epidemiološka navodila.

Vojni strupi

...prebivalstvu nujno razdeliti zaščitne maske in ostalo zaščitno opremo. Za dojenčke razdeliti posebne zaščitne maske ter posebej krojene zaščitne jopiče. Kjer je le mogoče upoštevati in takoj pristopiti k samodekontaminaciji (uporaba osebne kompleta za samodekontaminacijo!)

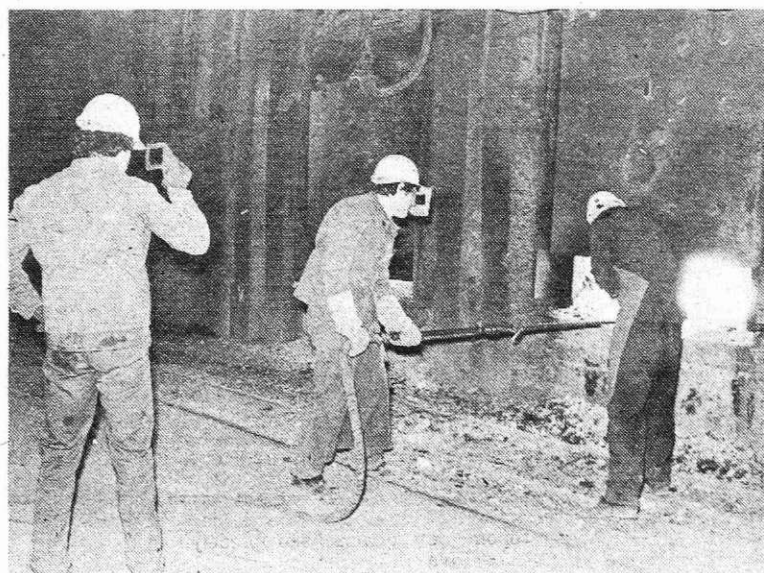
Obvestila

...Resnična poročila in obvestila pričakuj na radijskih postajah SVOBODNA ŠVEDSKA – I in SVOBODNA ŠVEDSKA – II, valovne dolžine, čas pričetka in zaključka dnevnih oddaj pa itak poznaš. Ti dve postaji bosta edini resnični kontakt v prvih dneh sovražnosti.

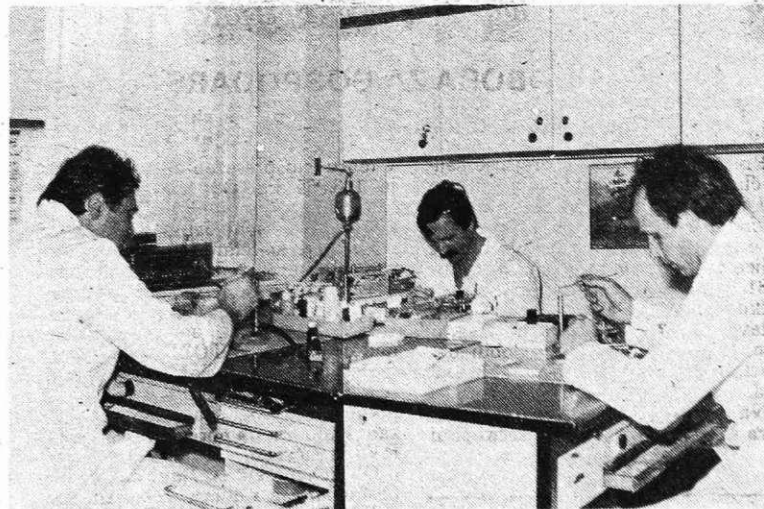
Oprema potrebna v primeru evakuacije

...Če boš evakuiran vzemi s seboj spalno vrečo, toaletni pribor, hrane in pijače vsaj za tri dni, tranzistor z baterijami, jedilni pribor, vžigalce (vžigalnik), denar, vrednostne papirje, dokumente, živilske karte (če bodo v uporabi) in zaščitno masko. Družine naj bodo po možnosti skupaj.

(SE NADALJUJE)

Pri SM peči (Foto I. Kučina)

Zobni tehniki v naši
obratni ambulanti (Foto I. Kučina)

ŽELEZAR

SKUPEN PRIHODEK IN PLANIRANJE SKUPNEGA PRIHODKA V ŽELEZARNI

(Nadaljevanje s 1. strani)

nega prihodka in pri določanju internih cen tudi opredelili in sprejeli. Izhodišče za razporejanje skupnega prihodka je udeležba vsake temeljne organizacije v dogovorjeni vrednosti končnih izdelkov. Ta vrednost predstavlja osnovo za razporejanje. Merila za ugotavljanje udeležbe v skupnem prihodu so dogovorjeni normativni, materialni stroški, z zakonom predpisana amortizacija ter vloženo živo in minulo delo, zato iz skupnega prihodka pripada vsaki temeljni organizaciji udeležni:

1. delež, ki ustreza njenim dogovorjenim normativnim materialnim stroškom in z zakonom predpisani amortizaciji

2. delež iz pri tem ustvarjenega dohodka, v sorazmerju z njenim vloženim delom in sredstvi.

Oba dela predstavljata skupni delež iz prihodka. Vsaki udeleženci v proizvodnji skupnega proizvoda pripada za enako vloženo delo in vložena sredstva enak del dohodka v določeni vrednosti skupnega proizvoda.

V samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega prihodka in določanju internih cen smo sprejeli tudi določila, da stroški slabe kvalitete bremenijo temeljne organizacije povzročiteljice, ki so hkrati dolžne tudi nadomestiti izgubljene deleže v skupnem prihodu predhodnih temeljnih organizacij, ki so v proizvod že vložile svoje delo.

Zaradi skupnih interesov in tesne povezanosti temeljnih organizacij smo vgradili v sporazum tudi načela skupnega rizika.

Skupni prihodek se ugotavlja pri zadnji temeljni organizaciji v proizvodnem procesu, oz. v proizvodni verigi, ki je prodala proizvod na tržišče. Zaradi zasledovanja skupnih in trajnih interesov se ugotavlja višina skupnega prihodka posamezne proizvodne verige na osnovi dogovorjenih cen končnih izdelkov.

Pri dogovarjanju o višini dogovorjenih cen mora biti izpolnjen pogoj, da je vsota dogovorjenih cen končnih izdelkov enaka vsoti vseh tržnih cen.

Za take osnove smo se odločili iz naslednjih razlogov:

Med TOZD v Železarni obstaja tesna povezanost. TOZD izdelujejo okrog 11.000 različnih izdelkov, ki se ločijo po vrsti, kvaliteti, dimenziji, obdelavi itd. Izdelek, ki se prodaja na tržišču, je skupen proizvod več TOZD.

Proizvodna pot je v začetku ista za vse izdelke. TOZD Plavž preskrbuje TOZD Jeklarna s surovim železom, ta pa z jeklom TOZD Valjarna bluming-štel in v manjši količini tudi TOZD Livarna. Valjarna bluming-štel jeklo prevlaja v različne formate, nato pa se njegova pot cepi v 14 glavnih proizvodnih verig.

TOZD so med seboj povezane tudi z medsebojnim opravljanjem storitev. Tako lahko ena TOZD opravlja drugi storitve luženja, žarjenja, rezanja, prevlajanja ipd., pri tem pa seveda ni nujno, da sta v isti proizvodni verigi.

Na zunanem trgu nastopajo vse temeljne organizacije, vendar prve v verigi izključno na nabavnem trgu (domačem in uvoznem), ker izdelki TOZD Plavž in TOZD Jeklarna niso namenjeni prodaji, vse ostale proizvodne temeljne organizacije pa nastopajo delno na nabavnem, predvsem pa na prodajnem tržišču. Med njimi imamo temeljne organizacije izrazite izvoznice (Želbarna, Elektrode), pa tudi temeljne organizacije, ki svoje izdelke prodajajo le na domačem trgu (Vratni podboji).

V samoupravnem sporazumu o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega prihodka in določanju internih cen smo zagotovili vsem temeljnim organizacijam enake možnosti pri pridobivanju dohodka. Dejstvo je, da vse temeljne organizacije nimajo enakega položaja na tržišču. Kot prvo omenimo **področje prodajnih cen** gotovih izdelkov. Kot rečeno, izdeluje Železarna okrog 11.000 izdelkov. Tržna cena teh izdelkov pa ni vedno odraz vložene dela oz. stroškov, ki nastajajo pri njihovi izdelavi. Vsi izdelki ne dosegajo ustrezne prodajne cene, pri nekaterih pa dosegamo celo precejšnjo izgubo.

Cene naših izdelkov so pod družbeno kontrolo. Izdelki črne metalurgije spadajo pod najstrožji režim oblikovanja in so v pristojnosti zvezne skupnosti za cene z obveznim pošiljanjem cenikov v potrditev. Prodajne cene se oblikujejo na podlagi samoupravnega sporazuma o reguliranju medsebojnih odnosov na področju proizvodnje, potrošnje, prometa in oblikovanja cen v obdobju 1978-1982 in se dvakrat letno primerjajo s kriteriji tega sporazuma in zakona o cenah. Pri tem smo omejeni z resolucijskimi določili, ki

jih vsako leto predpiše ZIS po panogah. Ker se pri oblikovanju cen ne upošteva stroškovni princip, ampak je eden glavnih kriterijev paritetni sistem (primerjava inozemskih cen z jugoslovanskimi), prihaja do razkoraka med cenami inputa in outputa.

V železarni Jesenice imamo tudi temeljne organizacije, ki so proizvajalke izdelkov kovinsko-predelovalne industrije (Želbarna, Elektrode, Vratni podboji). Cene teh izdelkov so v pristojnosti republiške skupnosti za cene, del naših storitev in prodaja energije pa spada v pristojnost občinske skupnosti za cene.

Tako se cene naših izdelkov ne obnavljajo istočasno za vse izdelke, ampak v določenem časovnem razmiku in še to v zelo različni višini, vsem pa je stroškovna osnova - isto jeklo. Prepuščanje vsake posamezne TOZD tem anomalijam trga bi vodilo v nezainteresiranost posameznih izdelkov določenih kvalitet in dimenzij, kar seveda ni v interesu Železarne, ker ne bi mogla kompletirati naročil in bi tako ukinitve določenih izdelkov pomenila osiromašenje ponudbe Železarne kot celote.

Druge tako področje je področje **izvoza in uvoza**. Omenili smo, da imamo temeljne organizacije - uvoznice in temeljne organizacije - izvoznice. Na izvoznem področju nastopajo temeljne organizacije tako na konvertibilnem kot na klirinškem področju. Uspešnost našega izvoza je odvisna tako od svetovne ponudbe jekla in od vrste izdelka, ki ga izvažamo kot od države uvoznice. V vsakem primeru je izvozna cena, z ozirom na znano situacijo, ki vlada na svetovnem tržišču izdelkov črne metalurgije, nižja od cene, ki jo dosegamo na jugoslovanskem trgu.

Vendar obstajajo izvozni posli, tako imenovana metalurška menjava, kjer si z izvozom naših izdelkov zagotovimo osnovne surovine, v glavnem staro železo po sorazmerno ugodnih cenah. Ti posli so ugodni za delovno organizacijo kot celoto, kakor tudi za TOZD Jeklarna, manj ugodni pa za TOZD izvoznico.

Tretje področje predstavlja **problem preskrbe temeljnih organizacij s potrebnimi surovinami oz. repromateriali**. Glavni dobavitelj jeklene substance je TOZD Jeklarna. Ta ob dobrem delu in nemoteni preskrbi s surovinami in starim železom lahko izdelata letno okrog 500.000 ton jekla. Vendar so naše kapacitete valjarn dosti večje, zato je potrebno, da za nemoteno proizvodnjo dodatno nabavimo letno še okrog 150.000 ton polproizvodov in s tem zagotovimo tudi tržišču potrebno količino gotovih izdelkov.

Nabavljamo polproizvode različnih stopenj predelave: gredice, toplovaljane trakove, valjano žico, vlečeno žico, profile itd., praktično za vse TOZD. Ta nabava pa ne poteka pod enakimi pogoji. Od vrste nakupa in izvora polproizvoda (uvoz, domači trg) je odvisna uspešnost posamezne nabave.

V primeru, da teh polproizvodov ne moremo zagotoviti, smo prisiljeni zmanjševati proizvodnjo v določenih TOZD pod normalno kapaciteto. Izkoriščenost kapacitet posameznih TOZD na račun neizkoriščenosti kapacitet drugih TOZD, ki jih zaradi poslovnih odločitev (izvoz, višji dohodek na trgu, jekla za posebne namene itd.) prikrajšujemo za potrebni vložek, ima neposreden vpliv na poslovne rezultate teh TOZD.

Poseben problem predstavljata tudi dva postopka izdelave jekla v TOZD Jeklarna. Jeklo pridobivamo v SM jeklarni in v el. jeklarni. SM Jeklarna potrebuje kot vložek približno 50 % grodlja iz plavža in 50 % jeklenega odpadka, el. jeklarna pa le 10 % grodlja in 90 % jeklenega odpadka. Na ta način je jeklo iz el. peči bistveno cenejše kot iz SM peči. V SM pečeh izdelujemo v glavnem masovna jekla, v el. pečeh pa plemenita jekla. Tako so TOZD oz. proizvodne verige, ki predelujejo vložek masovne kvalitete, že od začetne faze v slabšem položaju, ker so plemenita jekla relativno dražja kot masovna.

Z izgradnjo nove el. jelarne bo ta problem rešen, ker bomo vse jeklo pridelovali le na en način - v el. pečeh.

To so bila glavna izhodišča, ki so nas vodila, da smo se že v razpravi o osnutku samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega prihodka in določanju internih cen in kasneje na referendumu v železarni Jesenice odločili, da uredimo odnose pri pridobivanju skupnega prihodka med TOZD udeleženkami na osnovi dogovorjenih cen končnih izdelkov in ne na osnovi tržnih cen. Vsota dogovorjenih vrednosti pa mora biti pri tem enaka vsoti vseh tržnih vrednosti. S tem se omogoči vsem udeleženkam v skupnem prihodu enake možnosti ne glede na vplive tržišča in poslovanja.

PLANIRANJE SKUPNEGA PRIHODKA

Načelo dohodkovnih odnosov, ki smo jih sprejeli s samoupravnim sporazumom o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega prihodka in določanju internih cen, smo začeli izvajati v letu 1978. Plan za leto 1978 je že upošteval nove odnose pri oblikovanju in delitvi celotnega prihodka med temeljnimi organizacijami v okviru Železarne. Tudi v naslednjih letih smo tako pri planiranju kot pri dejanskem obračunu celotnega prihodka in dohodka temeljnih organizacij skušali izvajati vsa določila samoupravnega sporazuma, upoštevaje nova teoretična in praktična spoznanja.

Pri planiranju skupnega prihodka po TOZD izhajamo iz načela, da je ta rezultat dela vseh temeljnih organizacij, ki sodelujejo v proizvodnji skupnega izdelka. Vrednost realizacije skupnega izdelka na trgu je skupni prihodek, ki se razporedi na te temeljne organizacije po določenih merilih. Merila za ugotavljanje udeležbe posamezne temeljne organizacije v skupnem prihodu predstavljajo dogovorjeni normativni materialni stroški in amortizacija ter vloženo živo in minulo delo.

Pri izdelavi skupnega prihodka pride v posameznih temeljnih organizacijah do različne porabljene substance na enoto izdelka kot tudi do različne količine delovnega prispevka. Ker mora vsaka temeljna organizacija iz svojega deleža v skupnem prihodu pokrivati stroške za porabljene materiale in nadomestiti porabo delovnih sredstev ter iz ugotovljenega dohodka pokrivati tudi vse dajatve in osebne dohodke, je sistem razporejanja doseženega skupnega prihodka **stimulativen** le, če bo vsaki temeljni organizaciji njen delež v skupnem prihodu po enakih kriterijih zagotavljal sredstva za nadomeščanje prenesenih vrednosti in plačilo za živo in minulo delo.

Izhodišče, da vsaki temeljni organizaciji zagotovimo pokrivanje normativnih materialnih stroškov, zahteva **pravilno postavljanje normativov porabe surovin, materiala in energije**. Normativi so pogojeni s tehnološkim postopkom, z vrsto in kapaciteto strojev, z organizacijo tehnološkega postopka in s stopnjo produktivnosti dela. Ti elementi so pri posameznih temeljnih organizacijah različni, zato normativi ne morejo biti enotni na nivoju delovne organizacije, ampak se določajo za posamezne tehnološke procese, to je v temeljnih organizacijah. Zato se pojavlja vprašanje, ali so kriteriji pri določanju normativnih porab enako strogi in ali lahko pride do prizadevanja v posameznih temeljnih organizacijah, da dosežejo čim večji delež v skupnem prihodu, čeprav na račun drugih udeležencev.

Posebno pozornost je potrebno posvetiti normativnim materialnim stroškom v temeljnih organizacijah na začetku proizvodne verige, ki izdelujejo jeklo, saj pri njih nastaja glavni del materialnih stroškov. V temeljnih organizacijah, ki jeklo naprej predelujejo in so v sredini ali na koncu proizvodne verige, nastaja le manjši del materialnih stroškov v obliki dodatnih materialov in morebitnih nabavljenih polizdelkov. Vložek iz predhodnih temeljnih organizacij se v nadaljevanju tehnološkega procesa ne upošteva kot materialni strošek. Tak način obračuna seveda vpliva tudi na udeležbo posamezne temeljne organizacije v skupnem prihodu.

Naslednje merilo za razporejanje skupnega prihodka je vloženo delo. V delovni organizaciji obstajajo enotni kriteriji za določanje prispevka živega in minulega dela k skupnemu rezultatu delovne organizacije. Princip enotnosti je bil sprejet že s samoupravnim sporazumom o združitvi temeljnih organizacij v delovno organizacijo, na-

Sodelavki v TOZD Vratni podboji (Foto I. Kučina)

tančneje pa opredeljen s samoupravnim sporazumom o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe v delovni organizaciji.

S tem sporazumom se določajo take skupne osnove in merila delitve sredstev za osebne dohodke, ki omogočajo enakopravno pridobivanje osebnih dohodkov na podlagi prispevka živega in minulega dela ter vzpodbujajo k izboljševanju pogojev dela in povečanju gospodarnosti dela. Višino sredstev za osebne dohodke se v okviru predvidenih rezultatov in družbenih usmeritev sprejme s samoupravnim letnim planom; ob tromesečnih in zaključnih računih pa se prilagodi poslovni uspešnosti.

Družbeni dogovori o uresničevanju družbene usmeritve za razporejanje dohodka in oblikovanje sredstev za osebne dohodke in skupno porabo vsebujejo osnove in merila za določanje višine ter sredstev v naslednjem letu. Pri tem gre za določanje nove mase sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, ki je odvisna od različnih faktorjev, kot so: rast celotnega prihodka, dohodka, primerljivega dohodka, izvoza, deleža izvoza v celotnem prihodu, rast produktivnosti, znižanje stroškov, primerjava posameznih kazalcev temeljne organizacije s kazalci v panogi in drugo.

Te kriterije uveljavljamo in usklajujemo na nivoju delovne organizacije. Zaradi tesne tehnološke in dohodkovne povezanosti organizacije upoštevamo princip enotnosti, to je določanje enotnih osnov in meril za delitev sredstev za osebne dohodke, upoštevaje zgoraj navedene kriterije. Pri delitvi sredstev dela skupne porabe v delovni organizaciji se določajo osnove in merila, ki temeljijo na načelu solidarnosti, tako da se s sredstvi dela skupne porabe prispeva k izboljšanju materialnega in socialnega položaja delavcev.

Načela samoupravnega sporazuma o medsebojnih razmerjih pri ustvarjanju skupnega prihodka in določanju internih cen uporabljamo v praksi že peto leto. V tem obdobju smo dograjevali sistem planiranja in obračuna skupnega prihodka. Sprejeta izhodišča so terjala, da zagotovimo realnost planiranih normativov, zato smo k temu vključili tudi strokovne službe, ki so odgovorne za njihovo višino (energetsko gospodarstvo, raziskovalni oddelek itd.). S tem namenom smo pristopili k celovitemu urejanju normativov in tehnoloških poti v vseh temeljnih organizacijah in dograjevanju samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe.

Pri vsem tem nas je vodilo spoznanje, da je treba konkretno pro-

blematiko sproti reševati, ker bodo le na ta način sklenjeni sporazumi in določila zaživi v praksi.

ZAKLJUČEK

Dograjeni dohodkovni odnosi so brez dvoma vnesli v samoupravne odnose med temeljnimi organizacijami velike spremembe. Te se odražajo ne samo v spremenjenem načinu planiranja in obračuna, ampak predvsem v večjem povezanosti in samoupravnem dogovarjanju med temeljnimi organizacijami. Nujnost čistih računov je prinesla zahtevo po realnih normativih, pravih tehnoloških poteh, nagrajevanju na osnovi doseženih rezultatov. Na osnovi štiriletnih praks se temeljne organizacije začele dajati tudi pobude za dograjevanje dohodkovnih odnosov. Tako smo z referendumom 11. marca letos dopolnili dosedaj samoupravni sporazum o medsebojnih razmerjih pri pridobivanju skupnega prihodka in določanju internih cen in sprejeli razvitejšo obliko pridobivanja dohodka storitvenih temeljnih organizacij na osnovi soodvisnosti njihovih rezultatov od rezultatov proizvodnih temeljnih organizacij.

Vzporedno z razvojem socialističnih samoupravnih odnosov bo potrebno dograjevati tudi dohodkovne odnose med temeljnimi organizacijami. Uveljavljeni odnosi predstavljajo šele začetek poti, na vseh nas pa leži odgovornost, da jih bomo dopolnili tako, da bo dohodek vsake temeljne organizacije resnično merilo njene uspešnosti in da bo delavec čutil neposredno odgovornost za uspešno gospodarjenje z družbenimi sredstvi, s katerimi upravlja.

Železarski globus

PAKISTAN

Pred kratkim je pričela obratovati v bližini mesta Karači ob obali Arabskega morja s finančno in tehnično pomočjo Sovjetske zveze zgrajena nova železarna. Projekt, katerega skupna investicijska vrednost se giblje okoli 2,6 milijarde dolarjev, ima v prvi fazi proizvodno zmogljivost 1,1 milij. ton grodlja letno, z nadaljnjo izgradnjo pa se bo njegova proizvodnja v letih 1984/85 še precej povečala.

ZDA

Ameriška železarska družba Armco bo letos aprila ustavila obratovanje svoje naprave za izdelavo železove gobe. Vzrok za to je predvsem v previsoki ceni zemeljskega plina, ki je potreben za redukcijo in s tem visokih proizvodnih stroškov. Za eventualno bodoče ponovno obratovanje naprave bo potrebno spreminjanje razmerje med ceno zemeljskega plina in jeklenega odpadka.

JAPONSKA

Japonske železarne so v letu 1981 odličile na napravah za kontinuirno vlivanje 71,5 % celotne količine izdelanega surovega jekla. Med velikimi železarskimi družbami ima največji delež pri tem firma Kawasaki Steel z 90 %, sledijo ji Nippon Kokan z 81,5 %, Sumitomo s 74,8 % in Nippon Steel z 72,0 %. Zaradi zelo pestrega proizvodnega programa zastaja močno samo Kobe Steel z 42,5 %.

LIBERIJA

Svetovna banka je odobrila tej državi posojilo 20 milij. dolarjev za modernizacijo in nabavo potrebne opreme za liberijski rudnik železove rude ob reki Mano. Celoten projekt bo veljal 67 milij. dolarjev in ko bo leta 1984 zaključen, bo imel ta rudnik letno zmogljivost 3,25 milij. ton izkopa visoko kvalitetne železove rude.

Strojne delavnice za težko obdelavo na Javorniku (Foto I. Kučina)

PREGLED SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz devetih temeljnih organizacij ter iz dveh delovnih skupnosti prejeli zapisnike s sestankov 53 samoupravnih delovnih skupin. Teme, o katerih so razpravljale SDS, so bile v glavnem iste, kot smo jih omenjali že v prejšnjih pregledih (zaključni račun za leto 1981, osnutek pravilnika o cenah, finančni del gospodarskega načrta), le v posameznih zapisnikih novejšega datuma se pojavlja nova: »Predlog dopolnila 2 samoupravnega sporazuma o temeljnih plana občinske zdravstvene skupnosti Jesenice za obdobje 1981–1985 v letu 1982«. Iz zapisnikov je tudi razvidno, da so ponekod namenili precejšnjo pozornost minulim volitvam in referendumu.

V TOZD PLAVŽ je SDS vodstvo TOZD obravnavalo »predlog dopolnila 2«, medtem ko sta SDS aglomeracija 1 in 2 razpravljali o volitvah in referendumu.

SDS SM peti 1 in livna jama 1 (TOZD JEKLARNA) sta s »predlogom dopolnila 2« soglašali, opozarjajo pa tudi na obratne probleme. Predlagale sta, da naj bi normativ posade v livni jami štel štiri delavce. Če bi normativ zmanjšali na tri delavce bi, po njihovem mnenju, moral delati kontinuirni na tri izmene. Pritožujejo se, da so analize, če sploh lahko delajo saržo za kontinuirni, zelo redke, da je treba vedno računati na dopuste, bolovanja, izredno plačane dopuste, da so RKC sarže po novi tehnologiji precej hitreje izdelane, zaradi česar pa je vedno manj časa za dobro izdelavo garniture. Pri delu jih ovira tudi promet (nepravočasno zastavljanje voz in lijakov), zaradi česar ostalo delo (čiščenje) vedno čaka na remont peči. Toda tudi tedaj se pojavi kje kakšen zastoj, zaradi česar delo ostaja. Tudi z agregatom za odpiranje ponvic niso zadovoljni. Pravijo, da je sicer že res, da so ga namestili, res pa je tudi, da ni dovolj močan, da bi z njim ponvico odprli. O tem so že obvestili odgovorne osebe, »stanje pa je isto«. SDS priprava fero legur podpira mnenje strokovne službe v zvezi s »predlogom dopolnila 2«.

Iz TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstva TOZD proga 2400-1 in 2, adjustaža 2400-1 in 2 ter odprema. Obravnavale so zaključni račun za lansko leto ter gospodarski načrt za letošnje, opozarjajo pa tudi na problematiko osebnih dohodkov. Na skupnem sestanku SDS proga 2400-1, adjustaža 2400-2 odprema in vodstva TOZD je vodja TOZD v zvezi z vprašanjem, zakaj so bili osebni dohodki v mesecu januarju tako nizki, podal pregled osebnih dohodkov v Železarni in v okviru tega osebne dohodke v njihovi TOZD. Delavci so bili mnenja, da se osebni dohodki niso dvignili sorazmerno poslovnemu uspehu temeljne organizacije. Sklicujejo se na indeks med planiranim in doseženim dohodkom, ki znaša za TOZD 102,2, za Železarno pa 106,2 ter na indeks med povečanjem osebnega dohodka v letu 1980 v primerjavi z letom 1981, ki znaša za Železarno 126,2, za njihovo TOZD pa 113,6. Podobnega mnenja so bili tudi člani SDS proga 2400-2, adjustaža 2400-1 ter odprema, ki so na skupnem sestanku ugotavljali, da delo z izvozom ni tako ovrednoteno, kot bi moralo biti.

Na problematiko osebnih dohodkov opozarjajo tudi SDS profilarna 1, 2, in 3 v TOZD PROFILARNA. Članom teh SDS je bilo na skupnem sestanku pojasnjeno na osnovi analize, da je njihova TOZD na »repu« lestvice osebnih dohodkov v Železarni zato, ker delajo le dvoimensko in ker ne delajo tudi v nedeljah in praznikih. Zato so tudi vsi dodatki izredno nizki. Prisotni s tako razlago niso bili preveč zadovoljni, češ da »plače« ne rastejo sorazmerno s podražitvami. Zato je bilo odboru za gospodarstvo naročeno, da oceni možnosti za razširitev procentualne lestvice dodatka na izvoz. Obravnavale so tudi zaključni račun ter osnutek pravilnika o cenah.

Osnovno temo na sestankih SDS hladna predelava 3, adjustaža 2 ter brusilnica 1 (TOZD JEKLOVLEK) je predstavljala razprava o gospodarskem načrtu za leto 1982. SDS brusilnica 1 pa opozarja, da občasno oviro za dobro in varno delo predstavljajo »krive palice po žarenju – brez predravnjanja«.

Iz TOZD STROJNE DELAVNICE smo prejeli zapisnike SDS orodjarna (?), strugarna 1 in 2, strugarna valjev Javornik in Bela ter konstrukcijska delavnica 1 in 2. Skupine so se seznanile z obvestilom občinskega oddelka za ljudsko obrambo glede obveščanja o naravnih in drugih nesrečah, prejele pa so tudi odgovor na vprašanje, zakaj ni bilo razpisa za delovne naloge »skupinovodja priprave materiala«. SDS orodjarna je prejela tudi odgovor na vprašanje v zvezi z vložkom za stiskalnico. Ta SDS predlaga, da naj bi v bodoče objavljali na oglasnih deskah vse na novo odprte delovne naloge in opravila. Pripombo je imela tudi glede kadrovanja voznika vilicarja-žerjavovodja (»Zakaj ima že grupo, če teh del ne opravlja?«). Meni tudi, da bi moral pri odobravanju višjih kategorij veljati v vsej TOZD enak kriterij. SDS strugarna 1 opozarja na že sprejeti sklep, da je treba objaviti razpis za vse delovne naloge od devete kategorije dalje. Mnenja je, da morajo ta sklep upoštevati vsi organi v temeljni organizaciji. Tudi SDS strugarna 2 je mnenja, da bi moral odbor za delovna razmerja objaviti interni razpis na oglasnih deskah v TOZD Strojne delavnice in šele po prijavah izbrati najprimernejšega kandidata. Po njihovi oceni je bil kršen pravilnik o delovnih razmerjih. Od materialne službe SDS zahteva, da napravi tak razpored delavcev v skladiščih, da bodo lahko dostavljali material v delavnico dopoldne in popoldne. Člani SDS strugarna valjev Javornik in Bela na postopek v zvezi z razpisom niso imeli pripomb. SDS konstrukcijska delavnica 1 in 2 pa zagovarjata stališče, da bi bilo treba za podobna dela, kot jih bo opravljal skupinovodja priprave materiala, vedno objaviti interni razpis (znotraj) temeljne organizacije.

SDS RTA 3 in 5 (TOZD REMONTNE DELAVNICE) sta imeli sestanek zaradi izbire obratovodja RTA. Izrazile sta svojo podporo izbranemu kandidatu.

Iz TOZD VZDRŽEVANJE smo prejeli zapisnike SDS vzdrževanje HVZ 1 in 2, vzdrževanje Javornik 1 in 2 ter vzdrževanje Bela 1, 2, 3, 4 in 5. Obravnavale so finančni del gospodarskega načrta za leto 1982. SDS vzdrževanje Javornik 1 in 2 prosita za pisni odgovor na sledeča vprašanja: 1. Zakaj se dohodke od nadur še vedno šteje pri cenozusu za otroški dodatek? 2. Kaj je z regresiranjem voznih kart v mestnem prometu? 3. Zakaj je delo vzdrževalcev v primerjavi z delom delavcev v proizvodnji tako razvrednoteno (sklicujejo se na to, da so enako ovrednotene delovne naloge, za katere je potrebna triletna poklicna šola, kot tiste, za katere je potrebna samo priučitev v proizvodnji)?

Iz TOZD ENERGETIKA smo prejeli zapisnike SDS energetika 1, 2, 3, in 4, parne naprave 1, 2, 3 in 4, delavnica elektroenergij, delavnica toplotne energije, delavnica PIV energije ter PIV energija 2, 3, in 4. Sestanki so večinoma potekali v znamenju priprave na referendum in volitve (analizirali so vzroke, zakaj prejšnji referendum o sporazumu o delitvi osebnih dohodkov ni uspel), obravnavali pa so tudi predlog osnovne organizacije sindikata TOZD Energetika glede udeležbe družinskih članov na sindikalnih izletih. SDS parne naprave 1 prosi za odgovore na več vprašanj v zvezi z ožjo problematiko. Tako opozarja na že dve leti staro obljubo o ureditvi sanitarnih prostorov in sprašuje, kdaj se bo dokončno uresničila.

Omenjajo tudi, da je po analizah koncentracija žvepla v kotlovnici na Jesenicah nad mejo, ki dovoljuje varno delo. Zato zahtevajo, da se delavce za čas, ko morajo opravljati delo v takšnih razmerah, primerno nagradi. Nadalje opozarjajo, da je na »K III« treba popraviti rešetke za izpust žindre, oziroma če se tega ne da napraviti, bi bilo treba najti sredstva za novo investicijo. Poleg tega ugotavljajo, da zaradi energetske krize ljudje vse več kurijo s premogom in predlagajo, naj se depozita premoga uredi z betonsko ploščo, pri nabavi službi pa je treba urgirati, da bo dobavljala kvalitetnejši premog kot sedaj (pravijo, da je sedaj več prsti kot pa kvaliteten premog). Za sol in apno, ki se ga sedaj skladišči po celim obratu, bi bilo treba najti primernejši prostor. V zvezi z okni v vodarni, na katerih poleti zaradi vročine delavci razbijajo stekla, pozimi pa se razbitih stekel ne nadomesti pravočasno (prepeli), predlagajo, da bi v njih vgradili majhna okna. Tako bi lahko tudi preprečili siceršnjo vsakoletno škodo. Tudi SDS parne naprave 4 opozarja, da je že vse od začetka kurilne sezone vročevodnega kotla dovoljena količina žveplovega dioksida krepko preokračena celo v sami kotlovnici. Člani zahtevajo, da se jih seznani

z rezultati že opravljenih meritev, pa tudi, da se jih za delo pod takšnimi pogoji primerno nagradi. Tudi delavci te SDS menijo, da je že skrajni čas, da se uredijo garderobe in sanitarije. Ker v centralni garderobi vlada prevelika gneča, delavci, ki imajo tam omarice, predlagajo, da se delavcem »Kovinarja« – nakladalcem premoga dodelijo omarice neke druge v obratu.

Iz DELOVNE SKUPNOSTI ZA KADROVSKE IN SPLOŠNE ZADEVE TER INFORMIRANJE pa smo prejeli zapisnika SDS kadrovskega sektorja in PGRC. Prva je obravnavala zaključni račun za leto 1981. Med drugim omenja, da nekatera sredstva izgubljajo vrednost, ker dalj časa ležijo neizkoriščena (stanovanjska sredstva) ter da bi bilo v TOZD Jeklarna treba pri stimulaciji uvesti poleg količinskih tudi kvalitetsna merila, vezana predvsem na ustvarjeni dohodek TOZD. Uvajanje stimulativnih oblik nagajevanja bi po njihovem mnenju kazalo uvesti tudi v drugih TOZD, kjer se rezultati dela lahko ugotavljajo in so pomembni za poslovanje celotne delovne organizacije. SDS PGRC pa podpira mnenje strokovne službe v zvezi s »predlogom dopolnila 2«.

Tudi SDS mehanična delavnica OTK (DELOVNA SKUPNOST ZA EKONOMIKO, TKR IN NOVOGRADNJE) se s »Predlogom dopolnila 2 samoupravnega sporazuma o temeljnih plana občinske zdravstvene skupnosti Jesenice za obdobje 1981–1985 v letu 1982« strinja.

Že v prejšnjem pregledu sestankov SDS smo omenili da člani SDS raziskovalnega oddelka ugotavljajo, da raziskovalno delo prav zaradi prostorske stiske, v kateri se nahajajo, stagnira, oziroma nazaduje. Danes pa v celoti objavljamo pismo, ki ga je sestavila posebna skupina, SDS pa potrdila na sestanku. Takole se glasi:

»Delovna skupina RO ugotavlja da problem prostorov s pridobitvijo treh sob, ki jih v zgradbi pokojniškega zasedajo novogradnje, še ne bo zadovoljivo rešen. Od treh pridobljenih prostorov bodo enega zasedli sodelavci, ki se morajo izseliti zaradi postavitve računalniškega terminala, drugega sodelavci, ki bivaajo v neprimernih kletnih prostorih in tretjega mlajši sodelavci, ki praktično nimajo svojega delovnega prostora.

Ne razpolagamo s prostorom za diplomante in pripravnike, ki delajo svoje diplome v Železarni, prav tako ni prostorov za strokovne sodelavce, katerih število naj bi se po srednjeročnem planu do leta 1985 povečalo od sedanjih 14 na 20.

Predvideno je bilo, da se bo v okviru graditve nove jeklarne gradila tudi nova zgradba za TKR. Zaradi pomanjkanja denarja do realizacije tega ne bo prišlo.

Pri preselitvi ERC v novo zgradbo smo računali, da bo RO lahko zasedel prostore stare zgrade ERC, ki bi bili funkcionalno in prostorsko zelo primerni. Ker so se v del teh prostorov vselili DPO Železarne, CPSI in uredništvo Železarja, tudi teh prostorov nismo dobili, obljubljeni pa so nam bili kletni prostori, kamor bi lahko razširili del laboratorijev. Iz neznanega razloga nismo dobili niti teh že obljubljenih prostorov. Vendar pa so v stari zgradbi ERC ostali ti kletni prostori in večji prostor, kjer je bil inštaliran računalnik, neizkoriščeni, kar ob sedanjem pomanjkanju prostora ni dopustno. Te prostore bi RO lahko še kako koristno uporabil. Večji prostor v pritličju je zelo primeren za strokovno knjižnico (zaradi klimatiziranih prostorov in dobre nosilnosti tal, za katero so obstoječi prostori tudi že pretesni, tako da moramo za ustrezno namestitve nove strokovne literature starejšo literaturo (knjige) shranjevati v arhivu. V kletne prostore bi lahko namestili eksperimentalne naprave, s katerimi RO razpolaga, vendar jih zaradi pomanjkanja prostora ne more namestiti in izkoristiti (vlečna klop, visoko frekvenčna talilna peč, valjavnisko ogrodje, novi dilatometer, ki ga bomo dobili letos, REM, ki ga bomo dobili v okviru investicije v novo jeklaro itd.). S preselitvijo strokovne knjižnice v zgradbo starega ERC, bi pridobili kvalitetne prostore za namestitve nekaterih eksperimentalnih naprav.

Preden neizkoriščene prostore v zgradbi starega ERC namenimo za kakršne koli druge namene, je treba dobro premisliti, če bodo tako res bolj koristno izrabljeni, kot pa če jih zaseda RO za strokovno knjižnico (večji prostor v pritličju) in laboratorije (klet).

Prosimo DS, da o tej problematiki prostorov razpravlja in posreduje svoje mnenje delovni skupini RO in ustreznim službam.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje – Božidar Lakota

SVETOVNA PROIZVODNJA JEKLA V LETU 1981

Prva ocena o svetovni proizvodnji jekla v letu 1981, ki jo je objavil mednarodni inštitut za železo in jeklo (IISI), pravi, da je bila za 4,6 milij. ton ali okoli 0,6 % manjša kot leta 1980 in je znašala 712,9 milij. ton. Medtem ko so največje nazadovanje beležili v zahodnih industrijsko razvitih deželah, in sicer 1,8 % je bil v deželah v razvoju sorazmerno majhen napredek 1,0 %. V deželah SEV je znašala proizvodnja 210,5 milij. ton in je bila 0,5 % večja kot prejšnje leto. Največji porast proizvodnje so imeli v ZDA in sicer od 101,7 milij. ton v letu 1980 na 108,5 milij. ton v letu 1981 ali za 6,7 %, največji padec pa Japonci: od 111,4 na 101,7 milij. ton ali za 8,7 %.

Enako kot že vseh zadnjih osem let je vodilna proizvajalka jekla Sovjetska zveza. V letu 1981 so izdelali 150,0 milij. ton, kar je 1,4 milij. ton manj kot leta 1978, ko so dosegli največjo letno proizvodnjo 151,4 milij. ton.

V ZDA so dosegli najvišjo proizvodnjo leta 1973, ko je znašala 139,9 milij. ton. Primat so izgubili leta 1974 s padcem proizvodnje na 135,2 milij. ton in ko so v SSSR izdelali 136,2 milij. ton jekla. Kriza v letu 1975 je povzročila padec na 108,2 milij. ton, naslednje leto je bilo malo bolje in šele leta 1978 so s 124,3 milij. ton popravili raven proizvodnje, da bi leta 1980 padli še bolj, na 101,7 milij. ton, kar je bila v zadnjih desetih letih pri njih sploh najnižja proizvodnja.

Tretji najmočnejši izdelovalec jekla na svetu je Japonska. Že leta 1972 so prvič presegli 100 milij. ton in s 119,3 milij. ton dosegli tudi doslej najvišjo proizvodnjo. Njihovo krizno leto je bilo 1975 s proizvodnjo 102,3 milij. ton, približno tolikšna proizvodnja je bila tudi šele leta 1977 in 1978, v naslednjih dveh letih so izdelali po 111,7 in 111,4 milij. ton, da bi v lanskem letu padli na najnižjo proizvodnjo v zadnjih desetih letih – 101,7 milij. ton.

Za nas so najbolj zanimivi podatki o proizvodnji jekla v nekaterih deželah zahodne Evrope, ker nam dajejo tudi vpogled, kakšno so možnosti izvoza za konvertibilne devize.

V Zahodni Nemčiji so imeli doslej največjo proizvodnjo jekla leta 1974, ko je znašala 53,2 milij. ton. Najmanjšo proizvodnjo v zadnjih desetih letih so dosegli leta 1977, to je 39,0 milij. ton. Leta 1978 se je stanje nekoliko popravilo s količino 41,3 milij. ton, bistveno izboljšanje v letu 1979 je bilo s količino 46,0 milij. ton, ponoven padec pa leta 1980 na 43,8 milij. ton in v letu 1981 na samo 41,9 milij. ton.

V Italiji so prvič presegli 23,8 milij. ton leta 1974, leto nato pa so padli na 21,8 milij. ton, naslednja leta so se vztrajno držali na 23,0 milij. ton, leta 1978 pa prvič izdelali več kot 24,0 milij. ton jekla. Leta 1980 so dosegli največjo letno količino 26,5 milij. ton, v preteklem letu pa so nazadovali za dva milij. ton.

V Franciji so imeli doslej največjo proizvodnjo leta 1974, ko so presegli 27 milij. ton, da bi že v naslednjem letu padli na 21,5 milij. ton. Nato so se vztrajno držali med 22,0 in 23,0 milij. ton in so šele leta 1981 ponovno padli na najnižjo količino v zadnjih desetih letih – 21,0 milij. ton.

V Angliji je znašala proizvodnja jekla normalno več kot 20,0 milij. ton z najvišjo količino leta 1973, in sicer 26,6 milij. ton. V letu 1980 so imeli izjemen padec, od 21,5 milij. ton leta 1979 na 11,3 milij. ton. V letu 1981 jim je šlo precej bolje. Količino so zvišali za 4,4 milij. ton, vendar je še daleč pod njihovo običajno proizvodnjo.

V Avstriji so ostali na ravni proizvodnje iz leta 1980. Najvišjo proizvodnjo so imeli leta 1979 s 4,9 milij. ton, najnižjo v desetih letih pa leta 1975, ko je bila približno 4,1 milij. ton.

Madžarska, kjer so leta 1981 izdelali malo manj jekla kot leto pred tem, je dosegla proizvodnjo 3,7 milij. ton. Doslej najvišja proizvodnja je bila 1979. leta, ko so dosegli 3,9 milij. ton.

V Romuniji počasi, vendar vztrajno raste proizvodnja in so dosegli leta 1981 doslej največjo količino 13,5 milij. ton surovega jekla.

V Bolgariji je že nekaj let proizvodnja dokaj uravnotežena in tako tudi v preteklem letu, ko so izdelali 2,6 milij. ton jekla.

Končno še podatek za dežele evropske gospodarske skupnosti, v katerih je znašala proizvodnja jekla leta 1980 še 129,0 milij. ton in je v preteklem letu nazadovala 2,2 % ali 3,8 milij. ton in znašala 126,2 milij. ton. Ta podatek je zanimiv, ker je takšen padec proizvodnje skoraj primerljiv s proizvodnjo jekla v Jugoslaviji, ki je znašala po istem viru podatkov v letu 1980 3,6 milij. ton, v letu 1981 pa smo dosegli 4,0 milij. ton.

Ta podatek zajema vse jeklo, tudi tiste količine, ki so bile izdelane izven železarn za potrebe jeklovirnov in se podatke malo razlikuje od podatkov Splošnega združenja črne metalurgije Jugoslavije.

Podatki kažejo, da je gibanje svetovne proizvodnje jekla precej drugačno, kot so napovedali strokovnjaki in analitiki pred kakimi osmimi leti. Po takratnih napovedih bi morala znašati svetovna proizvodnja jekla že leta 1980 najmanj 800,0 milij. ton. Sedanje analize in napovedi so veliko bolj zadržane, pa

tudi te niso predvidele padca proizvodnje leta 1981. Če primerjamo skupno svetovno proizvodnjo jekla v zadnjih desetih letih, vidimo, da se je dvignila od 631,6 milij. ton v letu 1972 na najvišjo količino 747,5 milij. ton leta 1979. Prvič je bila presežena meja 700,0 milij. ton leta 1974, ko je znašala proizvodnja 709,8 milij. ton. Naslednja tri leta je bila približno na isti ravni: med 647,8–678,3 milij. ton, potem se je dvignilo nad 717,2 milij. ton v letu 1978 in leta 1980 je bila približno enaka proizvodnja (717,5 milij. ton), s padcem na 712,9 milij. ton v letu 1981.

Končni podatki za leto 1981 se bodo mogoče še nekoliko spremenili, vendar bistveno skupnega podatka o

svetovni proizvodnji jekla ne bodo spremenili. Če sledimo analizam, ki pravijo, da si slaba leta v svetovni proizvodnji jekla slede v enakomernih valovih vsakih pet do šest let, kar velja predvsem za industrijsko razvite dežele »zahodnega sveta«, potem si v letu 1982 ne moremo obetati nič posebno boljšega. Nekaj pa gotovo drži: proizvodnja jekla se bo v industrijsko razvitih deželah v bodoče dvignila izrazito počasneje, kot je bilo napovedano, ali so pričakovali, če se bo sploh še bitveno dvignila in da je treba največji dvig pričakovati v deželah v razvoju, predvsem tam, kjer imajo surovine in energetske vire.

Milan Marolt

ODPADNE GUME V CEMENTARNO ANHOVO

Izrabljene avtomobilske gume so doslej ležale vsepovsod, precej pa jih je romalo na smetišče. Rabili so jih za kurjenje kresov, da so se jih rešili, pa so jih tudi zaigali. Seveda je vse to onesnaževalo naše okolje. S tem je sedaj konec, ker smo pred kratkim izvedeli, da jih po 1,5 din za kilogram odkupuje tovarna Šalonit Anhovo, kjer jih uporabljajo kot gorivo za pridobitev potrebne toplotne energije.

Prodajni sektor in sektor za ekonomiko in organizacijo sta se dogovorila in vsem temeljnim organizacijam ter sektorjem dala posebno navodilo za zbiranje in odpošiljanje odpadnih gum. V TOZD Transport so določili potreben prostor za nasip, in sicer ob tiru na Senožeti, poleg žlindrenege peska, ki ga tu nakladajo za Anhovo in druge porabnike. Vsi bodo v prihodnje dotrajane gume odlagali na ta prostor.

Zaradi lažje manipulacije pri kurjenju cementarna Anhovo prosi, naj bodo večje gume, to je gume tovarnjakov, vilicarjev, delovnih strojev in podobno, ločene od gum z manjšim premerom. Tisti, ki bodo gume dovažali na odlagalni prostor, bodo morali to upoštevati.

Gume bomo v Anhovo odpremljali v vagonskih pošiljkah, v katerih bodo gume z manjšim premerom ločene od gum z večjim premerom. Ločeno bomo na odlagalnem prostoru

ru zbirali tudi zračnice. Delavci iz Anhovega prosijo, naj bodo zračnice zvezane v svežnje, dolge do 60 in debele do 30 cm. Zračnice morajo biti že zvezane v svežnje oddane na odlagalnišču.

Ko se bo na odlagalnišču nabralo dovolj gum in zračnic, bodo pri TOZD Transport naročili vagon in jih odpremili v Anhovo. Naročilo bo dalo prodajni sektor. Po gtehtanju bodo v TOZD Transport izstavili dobavni list, na osnovi katerega bo fakturni oddelek izstavil račun.

Tako se bomo znebili gum, ki so nam onesnaževale okolje in zasedale preproten prostor, zanje pa bomo prejeli še nekaj plačila, s katerim bomo krili del stroškov nakladanja in transportne manipulacije.

B. B.

GOSPODARJENJE Z INVESTICIJSKIMI SREDSTVI MORA ZAGOTOVITI STALNO POVEČANJE DOHODKA

Na podlagi pripomb in sugestij v široki javni razpravi so precej spremenjene in dopolnjene določbe zakonskega projekta o razširjeni reprodukciji in minulem delu. Delavci v temeljnih organizacijah uresničujejo vse pravice in odgovornosti o pridobivanju, združevanju, vlaganju in uporabi investicijskih sredstev in pri razpolaganju z rezultati, ustvarjenimi z gospodarjenjem s temi sredstvi.

Med merili za oceno upravičenosti investicijskega vlaganja so uvrščene tudi potrebe za povečanje izvoza blaga in storitev in zmanjševanje odvisnosti gospodarstva od uvoza surovin, reprodukcijskega materiala, tehnologije in energije. Širše in popolne izdelane določbe o odnosih v skupnem gospodarjenju. Sredstva za osebne dohodke na podlagi minulega dela se določajo v okviru skupnih sredstev za osebne dohodke, v odvisnosti od povečanja dohodka, ki je rezultat gospodarjenja z družbenimi sredstvi.

Posebna komisija zveznega zbora skupščine SFRJ je pripravila predlog zakona o družbeni reprodukciji in minulem delu, ki vsebuje številne spremembe in dopolnitve na podlagi pripomb, ki jih je prinesla večmesečna javna razprava o osnutku tega akta.

Glede na veliko zanimanje in pozornost, ki jo je ta sistemski zakon vzbudil v javnosti, objavljamo vsebinske spremembe in dopolnitve, ki so bile vnešene v predlog tega zakona.

Kot je predvideno, naj bi bil ta zakon sprejet do konca tega školskega mandata, v aprilu letos.

UVODNE DOLOČBE

V skladu s pripombami v javni razpravi je v uvodnih določbah zakona podrobneje določeno, kaj se z njim ureja in definiran pojem minulega dela.

S tem zakonom so urejene temeljne pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev v združenem delu pri upravljanju in gospodarjenju s sredstvi za zboljšanje in razširjanje materialne osnove dela ter pri ustvarjanju dela osebnega dohodka delavca na podlagi upravljanja in gospodarjenja z družbenimi sredstvi kot z minulim delom.

Z minulim delom so po tem zakonu mišljena družbena sredstva za proizvodnjo in druga delovna sredstva v družbeni lastnini, ki jih kot stvari, materialne pravice in denarna sredstva uporabljajo delavci v družbeni reprodukciji, ter obveznosti in odgovornosti, ki jih imajo delavci pri upravljanju in gospodarjenju s temi sredstvi.

Ta družbena sredstva uporabljajo delavci v temeljnih organizacijah združenega dela v procesu dela in poslovanja, vlagajo v razvoj materialne osnove v tej temeljni organizaciji ali združujejo za vlaganja v razvoj materialne osnove dela v drugi temeljni organizaciji združenega dela.

V predlogu zakona je prav tako določeno, da zaradi razvijanja in pospeševanja socialističnih samoupravnih družbenoekonomskih odnosov in nenehnega zboljševanja svojega materialnega in družbenega položaja, krepitve delovne in socialne varnosti, izpopolnjevanja delovnih in ustvarjalnih možnosti ter popolnejšega zadovoljevanja osebnih, skupnih in splošnih družbenih potreb in interesov, delavci v temeljni org. z upravljanjem in gospodarjenjem z investicijskimi sredstvi ustvarjajo pogoje za nenehno povečanje dohodka svoje temeljne organizacije, skupno ustvarjenega dohodka in celotnega družbenega dohodka.

Prav tako delavci v temeljni organizaciji s svojim proizvodnim in drugim ustvarjalnim delom uresničujejo pravice, obveznosti in odgovornosti pri pridobivanju, združevanju, vlaganju in uporabi investicijskih sredstev ter pri razpolaganju z rezultati, ki so jih dosegli pri gospodarjenju s temi sredstvi.

ODNOSI PRI GOSPODARJENJU Z INVESTICIJSKIMI SREDSTVI

V predlogu zakona je podrobneje izdelano vprašanje določanja in razporejanja dela dohodka, ki je rezultat izjemnih ugodnosti. Tako je predvideno, da delavci v temeljni organizaciji odločajo o sredstvih za investicijska vlaganja, ki jih izločajo iz dela dohodka, ki je rezultat dela v izredno ugodnih naravnih pogojih ali rezultat izjemnih ugodnosti na trgu ali drugih izjemnih ugodnosti pri pridobivanju dohodka, po osnovah in merilih, določenih s samoupravnim sporazumom, sklenjenim v delovni organizaciji ali sestavljeni organizaciji združenega dela.

Pri uresničevanju investicijskih vlaganj delavci v temeljni organizaciji združenega dela med drugim zagotavljajo pogoje in določajo rok za preiskusno proizvodnjo in druge priprave za začetek nove proizvodnje ali drugega družbenega dela.

Prav tako so v predlog zakona vnešena tri nova merila za ustvarjanje pogojev za povečanje dohodka in to za zvečanje izvoza blaga in storitev, zmanjševanje odvisnosti gospodarstva od uvoznih surovin, reprodukcijskega materiala, tehnologije, energije in racionalnejše izkoriščanje domačih surovin in energije.

DOLOČANJE POVEČANEGA DOHODKA Z GOSPODARJENJEM Z INVESTICIJSKIMI SREDSTVI

Po predlogu zakona delavci v temeljni organizaciji določajo povečani dohodek temeljne organizacije na podlagi prispevkov, ki so jih dali pri gospodarjenju z investicijskimi sredstvi, po kazalcih, določenih z investicijsko odločitvijo v skladu s samoupravnim splošnim aktom temeljne organizacije.

Ko ugotavljajo ta prispevek, morajo delavci v temeljni organizaciji primerjati povečanje dohodka v primerjavi glede na vložena sredstva z dohodkom, ki so ga v primerjavi z uporabljenimi sredstvi dosegli v obdobju pred uporabljanjem vloženih sredstev ter z dohodkom, ki so ga v primerjavi z uporabljenimi sredstvi dosegli druge temeljne organizacije iste ali sorodne dejavnosti.

Poleg povečanega dohodka delavci ugotavljajo tudi druge pričakovane rezultate, ki so predvideni v investicijski odločitvi. V tem poglavju je prav tako podrobneje določeno, v katerih primerih delavci začnejo postopek z ugotavljanjem odgovornosti pri določanju vzrokov, zaradi katerih ni bil uresničen povečan dohodek ali drugi pričakovani rezultati, ki so predvideni v investicijski odločitvi.

V določbah za sprejetje investicijske odločitve je med drugimi predvideno, da je predlagatelj investicijske odločitve dolžan, da s strokovno podlago med drugim predloži tudi podatke obstoječih enakih zmogljivostih in o stopnji njihovega izkoriščanja, kot tudi predloga samoupravnih sporazumov in pogodb, s katerimi se zagotavljajo pogoji gospodarjenja.

PRIDOBIVANJE POVEČANEGA DOHODKA V DRUŽBENIH DEJAVNOSTIH

Delavci v temeljni organizaciji, ki opravljajo družbeno dejavnost, po določbah tega zakona, pridobivajo povečani dohodek v odnosih svobodne menjave dela v okviru in prek samoupravnih interesne skupnosti na podlagi prispevka, ki so ga dali s svojim delom k rezultatom pri gospodarjenju z investicijskimi sredstvi, ki je izražen v povečanju skupnega družbenega dohodka in ne samo z rezultati svoje organizacije, kot je bilo predvideno v osnutku zakona.

Razen tega je v to poglavje vnešeni nekaj novih določb. Tako delavci v delovni skupnosti delovne organizacije, sestavljene organizacije združenega dela, zadruge oziroma poslovne skupnosti, pridobivajo povečan dohodek v odnosih svobodne menjave dela na podlagi prispevka, ki so ga s svojim delom dali s sprejetjem investicijske odločitve in rezultati ustvarjenega investicijskega

vlaganja, kot tudi z drugimi rezultati, pri gospodarjenju z investicijskimi sredstvi temeljne organizacije, ki je uporabljala njihove storitve. Prispevek se izraža v porastu produktivnosti dela, je poudarjeno v predlogu zakona, in na tej podlagi v povečanju dohodka ter v drugih pričakovanih rezultatih predvidenih v investicijski odločitvi.

Ce delavci v delovni skupnosti banke ali druge finančne organizacije ter delavci v delovni skupnosti iz 96. in 97. člena zakona o združenem delu v odnosih svobodne menjave dela konkretno prispevajo h gospodarjenju z investicijskimi sredstvi samoupravne organizacije ali skupnosti, ki je uporabljala njihove storitve, pridobivajo povečani dohodek delovne organizacije ali skupnosti, ki je uporabljala njihove storitve, pridobivajo povečani dohodek delovne skupnosti po prispevku z rezultatom gospodarjenja z investicijskimi sredstvi te organizacije.

Delavci v teh delovnih skupnostih pridobivajo povečani dohodek v odnosih svobodne menjave dela v sozrazmerju s povečanjem produktivnosti celotnega družbenega dela oziroma z razvojem celotne družbe in na tej podlagi s povečanjem celotnega družbenega dohodka.

ODNOSI PRI SKUPNEM GOSPODARJENJU

V primerjavi z osnutkom zakona so v predlogu prav tako podrobneje obdelani odnosi o skupnem gospodarjenju v dejavnosti materialne proizvodnje, gospodarske infrastrukture in družbenih dejavnosti.

Temeljne organizacije v dejavnosti materialne proizvodnje, po predlogu zakona, uresničujejo skupno gospodarjenje, kadar združujejo investicijska sredstva zaradi skupnega vlaganja za uresničevanje skupnih ciljev in interesov določenih s samoupravnim sporazumom o temeljnih plana in za ustvarjanje pogojev za trajnejše povezovanje v odnosih delovnega, proizvodnega, poslovnega in interesnega sodelovanja.

Ta investicijska sredstva se združujejo zlasti za razširitev in zboljšanje materialne osnove dela ali več temeljnih organizacij, ki ta sredstva združujejo, ali za razširitev in zboljšanje materialne osnove dela druge temeljne organizacije, da se uresniči skupaj določeni interesi in cilji na podlagi medsebojno usklajenih razvojnih planov. Združujejo se tudi za razvoj določene dejavnosti v skladu z obveznostmi, ki so jih temeljne organizacije prevzele na podlagi samoupravnega sporazuma o temeljnih plana samoupravne interesne skupnosti na področju materialne proizvodnje in za ustvarjanje ali za ustanovitev delovne organizacije, da se razširi proizvodni proces, doseže boljša delovna in poslovna povezanost in zaradi drugih skupnih interesov. In končno se ta sredstva združujejo tudi za skupno opravljanje gospodarskih dejavnosti v tujini, z vlaganjem teh sredstev v tuja podjetja ter v druge oblike vlaganja sredstev v tujini v skladu z zveznim zakonom.

CILJI SKUPNEGA GOSPODARJENJA

Po predlogu zakona je predvideno, da ko temeljne organizacije urejajo pravice, obveznosti in odgovornosti pri zagotavljanju investicijskih sredstev, s samoupravnim sporazumom zlasti določajo udeležbo vsakega izmed udeležencev pri zagotavljanju skupnega obsega sredstev, obliko, v kateri udeleženec zagotavlja potrebna sredstva (denarna in druga materialna sredstva, iz lastnega dohodka ali iz drugih virov) in način njihovega zagotavljanja, kot tudi jamstvo in druge garancije za zago-

tovitev teh sredstev ter odgovornosti, če ne izpolnijo prevzetih obveznosti.

Poleg tega je v posebni določbi predvideno, da temeljna organizacija predvidi s samoupravnim sporazumom obvezni javni razpis za izbiro najugodnejšega izvajalca del na investicijskem objektu.

Z določbami predloga zakona so odpravljene tudi vse dileme glede uresničevanja pravic za povrnitev ali za nadomestilo za gospodarjenje z združenimi sredstvi ali na drugi način.

Točneje je tudi določeno, da je pri skupnem gospodarjenju nezakonito vzpostaviti odnose, s katerimi se odpravljajo ali omejujejo pravice, obveznosti in odgovornosti delavcev v temeljni organizaciji ali temeljne organizacije, urejene v tem zakonu. Posebej pa s sklenitvijo samoupravnega sporazuma, v katerem ni predvideno prenehanje udeležbe pri skupnem dohodku, ko je temeljni organizaciji, ki je združila sredstva, povrnjena vrednost z združenih sredstev skupaj z nadomestilom za gospodarjenje z združenimi sredstvi v okviru udeležbe pri skupnem dohodku oziroma ko poteče v samoupravnem sporazumu določeni rok, ne glede na to, kolikšen znesek vrednosti združenih sredstev je bil povrnjen. Razen seveda, če obveznosti niso bile izpolnjene v roku iz samoupravnega sporazuma po krivdi temeljne organizacije, ki gospodari z združenimi sredstvi.

Prav tako je nezakonita sklenitev samoupravnega sporazuma, v katerem je določeno, da temeljna organizacija, ki je združila sredstva, pridrži pravico razpolaganja z združenimi sredstvi. In nato, če ni določeno, da ima temeljna organizacija, ki združuje investicijska sredstva, pravico do udeležbe pri skupnem dohodku, razen, če so se delavci v njej z referendumom odrekli pravici do sredstev oziroma do nadomestila za gospodarjenje s tako združenimi sredstvi.

V delu, v katerem so urejena vprašanja odgovornosti za škodljive posledice, je med drugim določeno, če se s skupnim vlaganjem organizira nova organizacija združenega dela za opravljanje gospodarskih dejavnosti v tujini, vsebuje samoupravni sporazum o združevanju njihovega dela v tej organizaciji tudi pravice, obveznosti in odgovornosti na podlagi skupnega gospodarjenja, ki se nanašajo na to organizacijo v tujini. V zvezi z združevanjem sredstev v okviru in prek banke je določeno, da organ banke lahko sprejme sklep o uporabi sredstev, ki se združujejo ali zbirajo v banki ali prek banke in so namenjena za investicijska vlaganja samo, če je za to posebej pooblaščen na način, ki je določen s samoupravnim sporazumom.

Po predlogu zakona pooblaščen organ banke lahko postavi kot pogoj združevanja dela in sredstev za uresničitev določenega investicijskega vlaganja v primerih in ob pogojih določenih s samoupravnim sporazumom, ki so ga članice banke sklenile v banki, in z dogovorom o temeljnih plana družbenopolitične skupnosti.

V delu predloga zakona o angažiranju sredstev občanov je predvidena možnost, ne pa obveznost, kot je bilo to določeno v osnutku zakona, da se v temeljni organizaciji zasnuje delovno razmerje z občanom, ki daje sredstva v skladu s tretjim odstavkom 91. člena Zakona o združenem delu.

SKUPNO GOSPODARJENJE V DRUŽBENIH DEJAVNOSTIH

Predlog zakona prav tako ureja, da se odnosi svobodne menjave dela lahko uresničujejo tudi v okviru ali prek krajevne skupnosti. Prav tako je določena vloga interesne skupnosti kot mesta sporazumevanja izvajalcev in uporabnikov storitev v razvoju družbene dejavnosti v celoti ali zagotavljanja investicijskih sredstev za te namene, kot tudi za modernizacijo.

Prav tako je določeno, da uporabniki in izvajalci storitev med drugim zagotavljajo investicijska sredstva za razvoj družbenih dejavnosti in iz namenskih sredstev za uresničevanje konkretnih programov za razširitev materialne osnove dela temeljne organizacije — izvajalca oziroma družbene dejavnosti, ki se zagotavljajo na podlagi združevanja sredstev uporabnikov s samoupravnim sporazumom ali v obliki samopriskrbe občanov.

Pri uresničevanju ciljev skupnega gospodarjenja, po predlogu zakona, uporabljajo izvajalci in uporabniki storitev za zboljšanje in razširitev materialne osnove dela družbenih dejavnosti tudi sredstva družbenih ter drugih pravnih oseb in občanov, ki se v skladu z zakonom lahko uporabljajo kot investicijska sredstva.

Predlog zakona podrobneje določa tudi oblike uresničevanja pravic za povrnitev vrednosti združenih sredstev in nadomestilo za gospodarjenje z njimi.

PRAVICA DELAVCA DO DELA OSEBNEGA DOHODKA NA PODLAGI MINULEGA DELA

Največ sprememb in dopolnitev je bilo narejenih v sistem delu osnutka zakona, ki se nanaša na pravico delavca do dela osebnega dohodka na podlagi minulega dela. Predvsem so podrobneje urejene določbe v katerih so merila in kriteriji za kvantifikacijo te pravice delavca ter razčlenjeno tekoče in minulo delo in to v materialni proizvodnji kot tudi v družbenih dejavnostih.

Sredstva za osebne dohodke na podlagi minulega dela, po določbah novega zakona, določajo delavci v temeljni organizaciji v okviru celotnih sredstev za osebne dohodke, odvisno od povečanja dohodka, ki je rezultat gospodarjenja z družbenimi sredstvi.

Delavci v temeljni organizaciji materialne proizvodnje določajo sredstva za osebne dohodke na podlagi minulega dela zlasti v odvisnosti od uspešnosti pri upravljanju poslovanja svoje in druge organizacije združenega dela v katere sestavi je temeljna organizacija, z odločanjem o rekonstrukciji, modernizaciji in drugih tehničnih zboljšavah, o programih proizvodnje in delitvi dela ter o uporabi znanstvenih, tehničnih in tehnoloških dosežkov in strokovnih izkušnjah v delovnem procesu.

Ta sredstva se določajo tudi v odvisnosti od uspešnosti pri upravljanju, s katerim se prispeva k prilaganju dejavnosti temeljne organizacije tržnim pogojem oziroma družbeno dogovorjeni delitvi dela; od uspešnosti pri uporabi delovnih sredstev, od doseženih prihrankov pri materialu, surovinah, energiji in drugih prihrankov; od družbeno in ekonomsko smotne in gospodarne izbire naravnih in drugih delovnih pogojev k tudi obsega sredstev, ki so razporejena iz čistega dohodka temeljne organizacije za razširitev in zboljšanje materialne osnove dela in rezultatov, doseženih pri gospodarjenju z investicijskimi sredstvi.

Delavci v temeljni organizaciji, ki opravljajo družbeno dejavnost ter delavci v delovnih skupnostih določajo sredstva za osebne dohodke na podlagi minulega dela v skladu z obsegom, kakovostjo in vrsto dela, s katerim so v odnosih svobodne menjave dela prispevali k rezultatom gospodarjenja z družbenimi sredstvi, toda odvisno od povečanja dohodka temeljnih organizacij materialne proizvodnje, s katerimi uresničujejo svobodno menjavo dela od rasti družbene produktivnosti dela, oziroma povečanja družbenega dohodka.

Ta sredstva lahko delavci določajo tudi po prispevku, ki so ga dali rezultatom gospodarjenja z delovnimi sredstvi, drugimi sredstvi, s katerimi razpolaga njihova temeljna organizacija, in z združenimi sredstvi. Predlog zakona prav tako ureja, da se povečani dohodek temeljne organizacije, ki ni rezultat prispevka delavcev pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi po osnovah in merilih, ki so določena v skladu s tem zakonom, ne sme uporabiti za uveljavljanje dela njihovega osebnega dohodka na podlagi minulega dela.

KAZALCI ZA DOLOČANJE SREDSTEV ZA OSEBNE DOHODKE NA PODLAGI MINULEGA DELA

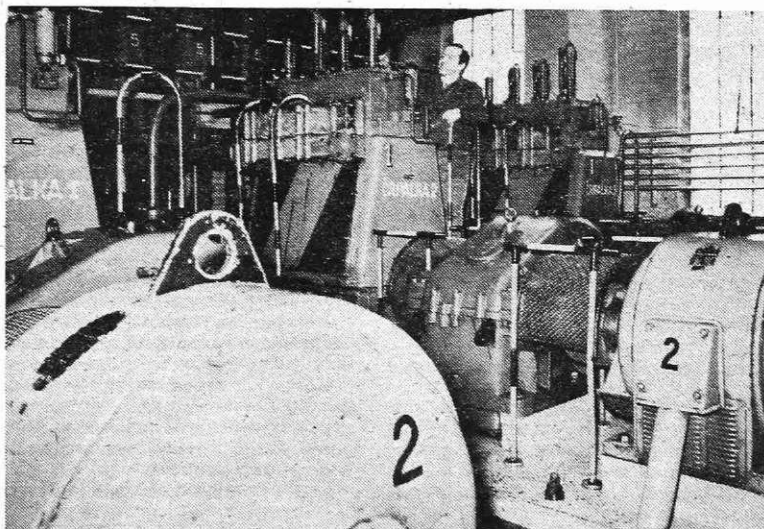
Ko je govor o kazalcih za določanje sredstev za osebne dohodke na podlagi minulega dela, sta iz prvotnega besedila zakona izpadla dva kazalca: akumulacija v primerjavi s številom delavcev, ki so sodelovali pri njenem uresničevanju in povečani dohodek v primerjavi s številom delavcev, ki so sodelovali pri gospodarjenju s temi sredstvi. Namesto tega je vnešen nov kazalec, po katerem se prek odnosa povprečno ustvarjenih lastnih investicijskih sredstev na delavca glede na povprečno uporabljena lastna delovna sredstva in poslovanja izkazuje, koliko je temeljna organizacija prispevala k razširitvi družbenih sredstev.

Dopolnjena je tudi določba zakona o določanju sorazmerja, po katerem se iz ustvarjenega čistega dohodka temeljne organizacije razporejajo skupna sredstva za osebne dohodke. Tako delavci v planu temeljne organizacije določajo to sorazmerje v okvirih, ki so določeni z družbenimi dogovori in samoupravnimi sporazumi o skupnih temeljnih in merilih za razporejanje dohodka in čistega dohodka.

V posebnem poglavju predloga zakona je podrobneje obdelano vprašanje prispevka delavca pri gospodarjenju z družbenimi sredstvi, navedena pa so tudi merila za določanje.

V prehodne in končne določbe je vnešena opredelitev, v kateri je predvideno, da se s samoupravnim splošnim aktom, ki ureja razporejanje čistega dohodka temeljne organizacije in delitev sredstev za osebne dohodke in skupno porabo, urejajo tudi pogoji in način prehoda na uveljavljanje pravic na podlagi minulega dela po določbah tega zakona.

(Poročevalec SRS — SFRJ za delegacije in delegate, št. 5, z dne 25. februarja)

Strojnica za odbizg okojine v valjarni debele pločevine (Foto I. Kučina)

SEJA SKUPŠČINE STANOVANJSKE SKUPNOSTI

Skupščina samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice bo na 14. skupni seji zbor uporabnikov in zbor izvajalcev v sredo, 31. marca, med drugim obravnavala:

- poročilo o delu skupnosti za leto 1981 in program dela za leto 1982,
- predlog finančnega načrta za leto 1982,
- osnutek statuta in poslovnika o delu skupščine samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice,
- samoupravni sporazum o skupnih izhodiščih in usklajevanju planov za zagotavljanje socialno-varstvenih pravic za obdobje 1981 do 1985 ter pravilnik o pogojih za dodeljevanje stanovanj iz sredstev solidarnosti občine Jesenice,
- pogodbo o premostitvenem kreditu za financiranje zadrugne gradnje individualnih stanovanjskih enot na Belem polju - Hrušica.

Zbora skupščine stanovanjske skupnosti sta se v letu 1981 sestala na štirih skupnih sejah. Udeležba na sejah je bila zadovoljiva. Poprečno se je sej zborov uporabnikov udeležilo 59,7 odstotka delegatov, zbor izvajalcev pa 59,4 odstotka delegatov. Poprečno se je sej obeh zborov udeleževalo 59,6 odstotka delegatov.

Izvršni odbor skupnosti se je v letu 1981 sestel enajstkrat in razpravljal ter pripravljaval gradivo za vse seje skupščine. Tako je vse zadeve, ki so bile obravnavane na seji skupščine stanovanjske skupnosti, predhodno obravnaval izvršni odbor.

S samoupravnim sporazumom o temeljnih plana skupnosti za obdobje 1981-1985 so se temeljne organizacije združenega dela ter druge organizacije in skupnosti obvezale, da bodo za stanovanjsko gradnjo izločale 6,5 odstotka sredstev iz bruto osebnega dohodka.

V letu 1981 je bila ta delitev naslednja:

- 2,350 % sredstev, s katerimi samostojno razpolagajo podpisniki samoupravnega sporazuma v občini,
- 1,055 % sredstev za družbeno pomoč v stanovanjskem gospodarstvu,
- 0,295 % sredstev, ki jih podpisniki samoupravnega sporazuma namenijo za gradnjo dijaških in študentskih domov,
- 0,025 % za reševanje stanovanjskega problema kadrov na manj razvitih območjih,
- 0,500 % za financiranje urejanja stavbnih zemljišč v okviru družbeno usmerjene gradnje stanovanj ter
- 1,975 % za obvezno združevanje sredstev za kreditiranje stanovanjske gradnje.

Plan izgradnje stanovanj za leto 1981 ni bil v celoti izpolnjen. Od načrtovanih 196 stanovanj je bilo v tem letu zgrajenih in vseljivih 85 stanovanj.

Program dela skupnosti za leto 1982 obsega naloge: nadaljnji razvoj samoupravnih družbenoekonomskih odnosov v stanovanjskem gospodarstvu, izvajanje plana stanovanjske skupnosti za srednjeročno obdobje 1981-1985 v letu 1982, naloge s področja splošne ljudske obrambe in družbene samozagrade ter ostale naloge stanovanjske skupnosti v letu 1982.

V predlogu finančnega načrta za leto 1982 je predvideno, da se združujejo sredstva vzajemnosti pri stanovanjski skupnosti za leto 1982 v višini 1,750 % na osnovi bruto osebnega dohodka iz čistega dohodka, ki se uporabljajo za gradnjo in nakup stanovanj v družbeni in zasebni lasti.

Za izvajanje nalog s področja gospodarjenja s skladom stanovanjskih hiš, stanovanj in poslovnih prostorov predstavljajo višje sredstev stanarine, najemnine in prispevki etažnih lastnikov. Za leto 1982 načrtujejo skupne prihodke v znesku 45.612.400,90 din, kar predstavlja 26 % povečanje v primerjavi z letom 1981.

Statut stanovanjske skupnosti podrobneje opredeljuje zlasti naloge stanovanjske skupnosti, njeno samoupravno organiziranost, usklajevalni postopek med zboroma, podrobnejša določila o uveljavljanju posebnih interesov zborov uporabnikov pri stanovanjski graditvi in gospodarjenju s stanovanjskimi hišami v družbeni lasti, samoupravno organiziranost enot stanovanjske skupnosti, izvajanje nalog v skupnosti socialnega varstva v občini, izvajanje nalog v Zvezi stanovanjskih skupnosti Slovenije, financiranje stanovanjske skupnosti, uredničenje samoupravne delavske kontrole v stanovanjski skupnosti, naloge na področju splošne ljudske obrambe in družbene samozagrade, javnost dela stanovanjske skupnosti, opravljanje skupnih del za stanovanjsko skupnost, reševanje sporov, razmerja stanovanjske skupnosti do drugih interesnih skupnosti, do občine in do drugih družbenih dejavnikov v občini ter odgovornost stanovanjske skupnosti.

Poslovniki o delu skupščine samoupravne stanovanjske skupnosti občine Jesenice ureja delo in organizacijo skupščine, njenih zborov in stalnih skupnih organov ter drugih delovnih teles skupščine ter druga vprašanja, ki zadevajo delo delegatov ter njihove dolžnosti in pravice v skupščini pri uredničenju nalog stanovanjske skupnosti. Tako mora biti vabilo z gradivom za sejo skupščine poslano konferenci delegacij najmanj 15 dni pred dnevom, določenim za sejo skupščine. Vabilo z gradivom za sejo se pošlje najmanj sedem dni pred sejo tudi vsem vabljenim predstavnikom družbenopolitičnih skupnosti, družbenopolitičnih organizacij in interesnih skupnosti v občini ter predstavnikom tiska. Poslovnik tudi podrobneje opredeljuje vzdrževanje reda

na sejah skupščine in predvideva za kršitev reda naslednje kazni: opomin, odvzem besede, odstranitev s seje.

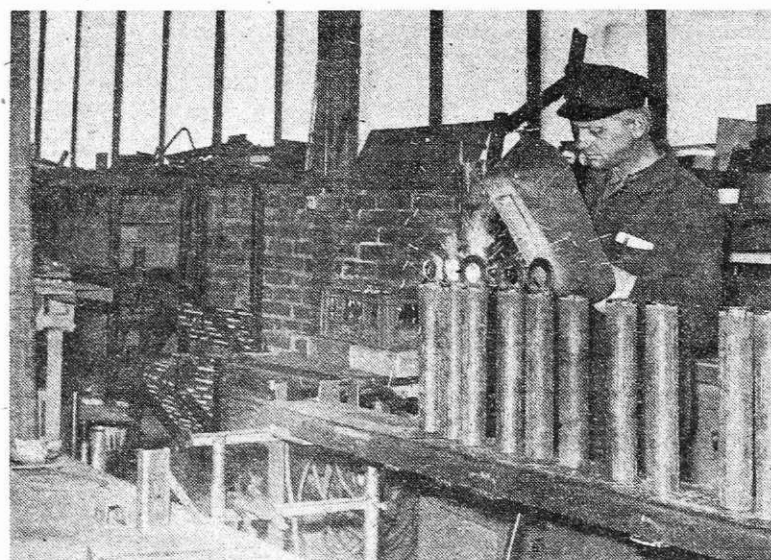
Samoupravni sporazum o skupnih izhodiščih in usklajevanju planov za zagotavljanje socialno-varstvenih pravic za obdobje 1981-1985 opredeljuje skupna izhodišča za programe zagotavljanja socialne varnosti v obdobju 1981-1985, obseg socialno-varstvenih pravic, pogoje, kriterije in merila za uveljavljanje teh pravic, prednostne naloge na področju socialnega varstva, postopek za uvajanje novih socialnih pravic ter izhodišča za ustanovitev skupne službe za uveljavljanje socialno-varstvene pomoči in poenotenje postopkov.

V sporazumu je podrobno opredeljena socialna varnost otrok in družine, invalidnih oseb starejših oseb ter začasno nezaposlenih oseb in oseb brez sredstev za preživljanje.

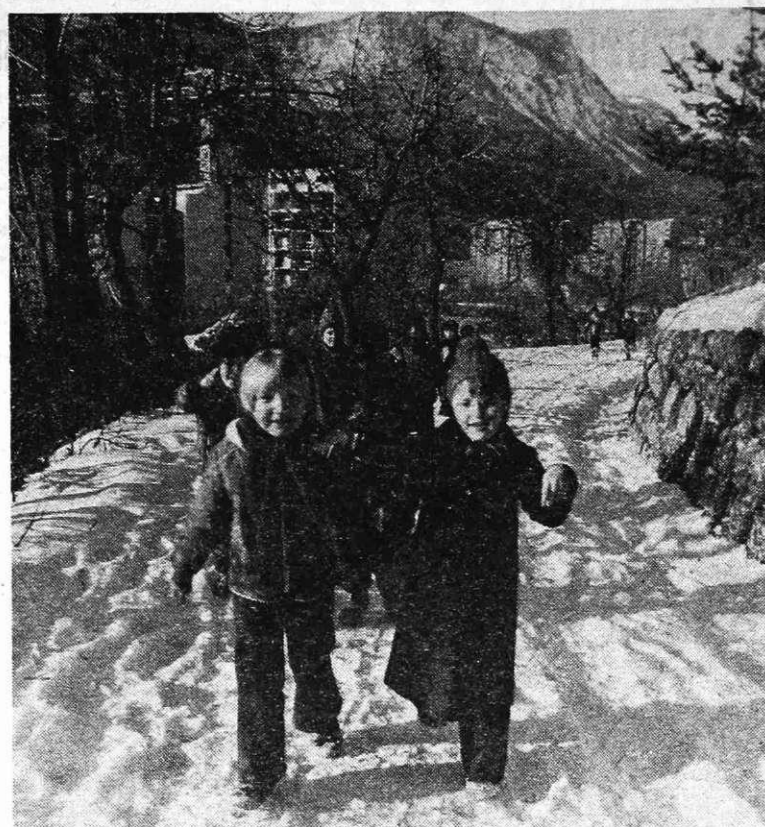
S pravilnikom o pogojih za dodeljevanje stanovanj iz sredstev solidarnosti občine Jesenice so opredeljena merila in pogoji za pridobitev stanovanjske pravice v stanovanju, ki je zgrajeno, prenovljeno ali kupljeno s sredstvi solidarnosti ali pridobljeno za solidarnost. Pravilnik opredeljuje tudi višje sredstev, namen njihove uporabe, kategorije upravičencev, stanovanjske standarde za solidarnostna stanovanja, postopek za sprejem prednostne liste upravičenih prosilcev, dodelitev stanovanja, zamenjavo stanovanja, lastno udeležbo ter pravice in dolžnosti stanovanjcev, ki pridobijo solidarnostno stanovanje. Do solidarnostnega stanovanja so upravičeni starejši občani, upokoenci, udeleženci NOV, družine in občani z nizkimi osebnimi dohodki ter invalidi.

Predlog pogodbe o premostitvenem kreditu za financiranje zadrugne gradnje na Belem polju določa, da samoupravna stanovanjska skupnost daje stanovanjski zadrugi »Železar« Jesenice premostitveni kredit iz vzajemno združenih sredstev v višini 10.000.000 din po 4 % obrestni meri. Poleg dogovorjenih obresti, ki se obračunavajo za čas koriščenja posojila, je stanovanjska zadruga »Železar« dolžna poravnati tudi ostale morebitne stroške, ki bodo nastali z odobritvijo premostitvenega kredita. V primeru, da stanovanjska zadruga »Železar« iz kakršnihkoli razlogov ne vrne pravočasno (v šestih mesecih) celotnega ali dela posojila, je poleg rednih obresti dolžna plačati tudi 12 % zamudne obresti.

Lilijana Kos

Sodelavec v TOZD Vratni podboji (Foto I. Kučina)

»Mi smo na sprehodu« (Foto I. Kučina)

SEJA SKUPŠČINE SKUPNOSTI SOCIALNEGA SKRIBSTVA

Na 18. seji skupščine Skupnosti socialnega skrbstva Jesenice bosta oba zbora obravnavala med drugim naslednje točke dnevnega reda:

- poročilo o realizaciji programa skupnosti za leto 1981,
- program dela skupnosti za leto 1982 ter
- finančni načrt skupnosti za leto 1982.

Iz poročila o realizaciji programa Skupnosti socialnega skrbstva Jesenice za leto 1981 je razvidno, da se je skupščina v letu 1981 sestala šestkrat in poprečno obravnavala osem do devet točk dnevnega reda na eni seji. Poprečna udeležba na sejah zborov uporabnikov je bila 54 odstotkov, na sejah zborov izvajalcev pa 64 odstotkov. Poprečna udeležba na sejah izvršnega odbora je bila 63 odstotkov.

Svet za varstvo družine in odraslih, ki je pristojen za izvrševanje javnih pooblastil in uveljavljanje materialnih socialno-varstvenih pravic, je imel v letu 1981 osem sej. Udeležba na sejah je bila 70-odstotna. Razpravljal in sklepal je o 210 vlogah občanov, 777 pa jih je obravnaval po uradni dolžnosti.

Program dela za leto 1982 je zelo obsežen, med pomembnejšimi nalogami so tudi: preverjanje in dopolnjevanje seznama in opisa storitev v socialnem skrbstvu, oblikovanje koncem leta 1981 ustanovljenega centra za socialno delo, ustanovitev skupnih strokovnih služb samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti, konstituiranje organov skupnosti za tretje mandatno obdobje, opravljanje nalog v zvezi z izvrševanjem javnih pooblastil ter sodelovanje z drugimi samoupravnimi interesnimi skupnostmi, družbenopolitično skupnostjo in družbenopolitičnimi organizacijami v občini.

V finančnem načrtu za leto 1982 je predvideno da bodo sredstva za dejavnost skupnosti za socialno skrbstvo Jesenice za pet odstotkov večja kot lani. Občinski program bo v primerjavi s preteklim letom večji le za devet odstotkov. Celotna sredstva, načrtovana za dejavnost strokovne službe, so za 26 odstotkov večja kot v preteklem letu.

Lilijana Kos

Železarski globus

KENIJA

V tej afriški državi porabijo letno okoli 250.000 ton raznih valjanih železarskih izdelkov, ki jih v največji meri uvažajo. Da bi ta uvoz vsaj delno zmanjšali, je kenjska vlada naročila pri avstrijskem podjetju Austroplan, ki spada v okvir železarske družbe VOEST - Alpine, izdelavo projekta za novo železarno z lokacijo v bližini mesta Mombasa ob obali Indijskega oceana. V prvi fazi bi naj bila njena proizvodna zmogljivost 100.000 ton elektro jekla. Zaradi pomanjkanja jeklenega odpadka računajo tudi na napravo za izdelavo železove gobe. Vzporedno s tem pripravljajo japonska pod-

jetja po naročilu kenjske vlade drug projekt hladne valjarne za proizvodnjo 100.000 ton pocinkane pločevine iz japonskih toplotno valjanih trakov letno.

SOVJETSKA ZVEZA

Zahodnonemška železarna Mannesmann AG je dobila iz Sovjetske zveze naročilo za dobavo 1,2 milij. ton cevi s premerom 1420 mm, ki bodo uporabljene za gradnjo plinovoda. Ta bo povezal nahajališča zemeljskega plina v zahodni Sibiriji z deželami zahodne Evrope. Dobava 550.000 ton bo izvedena še letos, medtem ko bo preostalih 650.000 ton dobavljenih v letu 1983. Mannesmann lahko letno izdelava okoli 1,5 milij. ton takšnih cevi.

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČ

KRIZA AVTOMOBILSKE INDUSTRIJE V ZDA ŠE TRAJA

Kljub pričakovanju se v preteklem letu situacija na ameriškem avtomobilskem tržišču ni popravila. Kljub prostovoljnemu zmanjševanju dobav japonskih avtomobilskih tovarov, katerih agresivno prodajno politiko so smatrali za glavni vzrok za poslabšanje situacije domačih proizvajalcev in ker so pozno pričeli z izdelavo manjših, varčnejših avtomobilov, s čimer so računali na povečanje prodaje, se je delež uvoženih avtomobilov pri prodaji povečal s 26,7 % v letu 1980 na 27,3 % lani. Res pa je, da se je celoten uvoz rahlo zmanjšal in sicer z 2,4 na 2,3 milij. osebnih avtomobilov. Prodaja domačih proizvajalcev - General Motors, Ford, Chrysler, Volkswagen in American Motor - je bila v primerjavi s slabim letom 1980, v letu 1981 s 6,16 milij. vozil še za 5,9 % manjša. To je bila po letu 1959 doslej najmanjša prodaja. Če ne upoštevamo podjetja Volkswagen, je izmed največjih ameriških avtomobilskih tovarov zaključila leta 1981 samo firma General Motor s pozitivno bilanco, medtem ko bodo druge firme ostale še naprej globoko v rdečih številkah.

Vendar je pri tem pomembno, da bodo kljub zmanjšani prodaji skupne izgube avtomobilске industrije le nekoliko manjše. Ford računa na izgubo okoli 1,1 milijarde dolarjev, medtem ko je leta 1980 imel 1,54 milijarde. Chrysler je zmanjšal svojo izgubo z 1,71 milijarde dolarjev v letu 1980, na približno 600 milij. lani, medtem ko je General Motors imel v devetih mesecih 237 milij. dobička in je kljub precej zmanjšani prodaji v zadnjem četrtletju izkazal pozitivno bilanco tudi za celotno leto.

Zmanjšanje izgub gre na račun strogih varčevalnih programov, ki so jih vse avtomobilске tovarne dosledno izpolnjevale. Neretabili obrati so prenehali obratovati in zmanjšali so število zaposlenih delavcev. Zato je bilo mogoče tudi pri zmanjšani prodaji znižati fiksne proizvodne stroške.

Zmanjšanje prodaje avtomobilov v letu 1981 pripisujejo izdelovalci avtomobilov slabi konjunkturi in visokim obrestim. To je v precejšnji meri tudi res. Vendar očitajo strokovnjaki za avtomobilsko tržišče tudi samim tovarnam, da so preveč dvignile cene in so s tem zmanjšale povpraševanje oziroma ga preusmerile na uvožena vozila. V preteklih treh letih se je poprečna cena ameriškega avtomobila podvojila na okoli 10.000 dolarjev.

Vendar so današnja glavna skrb ameriških avtomobilskih družb visoki stroški za osebne dohodke zaposlenih delavcev, ki otežujejo uspešno konkurenco z avtomobili iz drugih držav. Tu gre predvsem za japonske tovarne, kjer je poprečna urna postavka delavcev skoraj polovico nižja kot v ZDA. Zato skušajo doseči s sindikati določeno popuščanje na področju osebnih dohodkov, saj so zaradi 200.000 brezposelnih delavcev v tej industrijski veji tudi zainteresirani, da se stanje čimprej popravi.

Čeprav so se obrestni v zadnjem času nekoliko znižale, so vendar skupaj z visoko nabavno ceno za nov avtomobil še vedno dosti odbijajoče. Pri tem se tudi dogaja, da posojila za nabavo avtomobila niso samo draga, temveč jih je tudi težko dobiti, ker jih banke rajši dajejo za druge, bolj donosne posle.

Danes v ZDA uporabljajo avtomobile poprečne dve leti dalj, kot še pred nekaj leti. Večina strokovnjakov je mnenja, da bo tudi v primeru, če bi prišlo v drugi polovici letošnjega leta

zaradi izboljšanja konjunktura do večjega povpraševanja, proizvodnja le počasi naraščala. Vendar nakup novega avtomobila ni mogoče odlašati v neskončnost in ameriška družba je tako organizirana da brez avtomobila ne gre. Zato izgleda, da bo uporaba avtomobila, merjena po prevoženih kilometrih, po manjšem zastoju povezanem z naftno krizo v letu 1979, ponovno naraščala z običajnimi 3 % na leto.

Med ameriški izdelovalci avtomobilov, se je v primerjavi z zelo slabim letom 1980, ko je bil na robu stečaja, v preteklem letu najbolj odrezal Chrysler. Kajti ta družba je edina med vsemi povečala svojo prodajo za 10,6 % oziroma na 729.073 vozil. Njen delež na ameriškem tržišču se je povečal na 8,6 % (leta 1980 7,4 %). Firma General Motors je imela za 7,8 % nižjo prodajo, 3,8 milij. vozil, in zmanjšanje deleža na tržišču na 44,8 % (1980 - 46,1 %). Ford je prodal 1,38 milij. vozil, kar je za 6,1 % manj, kot leta 1980 in tudi njegov delež na tržišču je rahlo manjši. Volkswagen je uspel prodati 162.445 v ZDA izdelanih avtomobilov, kar je za 8,3 % manj in je s tem zmanjšal svojo prisotnost na tržišču za 1,9 % (2,1 %). Prodaja American Motor je v letu 1981 padla za 20,7 %, oziroma na 93.461 osebnih avtomobilov, kar predstavlja 1,1 % (1,3 %) delež na tržišču.

V nasprotju z navedenimi podatki, pa je japonska firma Toyota, kot največji tuji prodajalec avtomobilov v ZDA, povečala svoj delež na tem tržišču s 6,5 % v letu 1980 na 6,8 % lani in Honda kot tretji inozemec s 4,2 na 4,4 %.

ŽELEZAR

NOVICE IZ SINDIKALNIH ORGANIZACIJ

TOZD JEKLOVLEK

Občnega zbora osnovne organizacije sindikata TOZD Jeklovlek, ki je bil 12. februarja, se je od 65 članov udeležilo 42 ali 56 %.

Po izvolitvi organov za vodenje občnega zbora je predsednik izvršnega odbora poročal o delu osnovne organizacije sindikata. Menil je, da je sindikalna organizacija premalo storila na področju kadrovske politike, zaposlovanja in izobraževanja, še manj pa na področju življenjskega standarda delavcev. Zaradi velikih investicij Železarne, predvsem jeklarne 2, ni ostalo denarja za izboljšanje delovnih in življenjskih pogojev delavcev. Družbeni standard in humanizacija dela morata postati prednostna skrb sindikalnih organizacij. Sindikalna organizacija si mora prizadevati tudi za nadaljnji razvoj samoupravljanja s pomočjo družbenopolitičnega izobraževanja delavcev.

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata je imel v pretekli mandatsni dobi 16 sej, na katerih so obravnavali vsa pomembna vprašanja: zaključni in periodični obračuni, delitve dohodka in sredstev za osebne dohodke, planske dokumente, delovno disciplino, izvedbo referendumov, socialno stanje članstva in druge. Zelo prizadeven je bil odbor pri kadrovanju za samoupravne organe TOZD in Železarne, bil pa je tudi nosilec predkandidacijskih in kandidacijskih postopkov za skupščinske volitve v marcu.

Potrdili so tudi poročilo blagajnika in sprejeli finančni načrt za leto 1982.

Po razpravi je nadzorni odbor pozitivno ocenil delo izvršnega odbora in predlagal, da razrešijo izvršni in nadzorni odbor in izvolijo nova. Tako so izvolili 11-članski izvršni, 3-članski nadzorni odbor in dva delegata za konferenco sindikata Železarne.

Predstavnik izvršnega odbora konference sindikata Železarne je razložil pravilnik o delovanju organizacije sindikata, občni zbor pa ga je sprejel. Tričlansko komisijo so zadolžili, da oblikuje sklepe občnega zbora.

Konstituantna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Jeklovlek je bila 22. februarja.

Po konstituiranju izvršnega in nadzornega odbora in po zadolžitvi članov odbora za posamezna področja delovanja so razpravljali o možnem kandidatu za predsednika izvršnega sveta skupščine občine Jesenice in kandidatu brez pripomb sprejeli.

Sklenili so, da vsaki sodelavki za 8. marec podarijo čestitko, 300 din in cvet. Pripravili jim bodo tudi praznovanje.

Na prošnjo blagajnika so sprejeli sklep, da je v ročni blagajni lahko največ 4.000 din.

Dogovarjali so se tudi, da bi čez štirinajst dni organizirali sankaske tekme.

Sprejeli so sklep, da vse člane, ki bodo upokojeni, obdario s spominskim darilom.

TOZD DRUŽBENA PREHRANA

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Družbena prehrana je imel svojo konstituantno sejo 22. februarja.

Najprej so izvolili komisijo, ki bo formirala sklepe občnega zbora. Seznani so se s programom dela zveze sindikatov Jesenice v letu 1982 in z nalogami in dolžnostmi izvršnega odbora, ki so zapisane v pravilniku osnovne organizacije sindikata.

Po kratki razpravi so konstituirali izvršni in nadzorni odbor in si razdelili zadolžitve.

Na predlog referenta za šport so sklenili, da za vse člane kolektiva in njihove sodelavce organizirajo v soboto, 6. marca, na Poljanah rekreacijsko tekmovanje.

Obravnavali so tudi pritožbo glede izbire kandidata za opravljanje nalog referenta za samske domove in jo oddali v reševanje delavskemu svetu temeljne organizacije.

Skušali bodo vzpodbuditi člane kolektiva, da bi zbirali denar za izlet tako, da bi v Železarni pomagali nagajati opeko na tovarnjake. Dva člana so določili, da zbereta ekipo.

TOZD ENERGETIKA

V torek, 23. februarja je bila sklicana prva redna seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Energetika.

Pregledali so sklepe konstituantne seje in beleške ožjega izvršnega odbora. Naknadno so odobrili 370 din za nakup dveh kart za vlečnico za tekmovanje v veslalomu v Mojs strani.

Pregledali so poročilo o poslovanju in zaključni račun temeljne organizacije za leto 1981.

Brez pripomb so potrdili kandidata za predsednika izvršnega sveta občine.

Predlagajo, da se ukine pakirana hrana in da se določi točen čas, ko se lahko kupijo večje količine hrane.

Franca Jamarja so predlagali za podelitev srebrnega znaka Zveze sindikatov Slovenije. Predlagali so tudi delegata za klub samoupravljalcev in za LB, temeljno banko Gorenjske.

Vodja temeljne organizacije je poročal o referendumu, ki ni uspel zaradi dveh glasov. Podrobno morajo razložiti, zakaj referendum ni uspel in prikazati spremembe sporazuma. Samoupravne delovne skupine morajo o tem razpravljati in želeno spremembo tudi konkretno razložiti.

Dogovorili so se o povišanju prispevkov za športna tekmovanja (100 din), za denarno pomoč več kot tri mesece bolnim sodelavcem (1.000 din), za jubilejne nagrade za petdesetletnike (700 din) in za nakup venca za pokojne člane in upokojence kolektiva.

Za dan žensk bodo vsaki sodelavki podarili čestitko, nagelj in darilni bon v vrednosti 200 din.

Na sestankih SDS se morajo dogovoriti o sodelovanju družinskih

članov na sindikalnih izletih in o dogovoru poročati na naslednji seji. Zaradi nepravilnega postopka premetitve sodelavke bodo na odboru za delovna razmerja organizirali razgovor obeh prizadetih sodelavk in člana socialne službe. Rešiti morajo tudi vprašanje čistilke v pisarnah RTP Jesenice.

TOZD ŽEJLJARNA

Novoizvoljeni izvršni odbor osnovne organizacije sindikata TOZD Žejljarna je imel svojo konstituantno sejo v sredo, 24. februarja.

Sele po ponovnem razgovoru je predlagani kandidat sprejel funkcijo predsednika izvršnega odbora, vendar pod pogojem, da bo dobil vsestransko pomoč pri opravljanju te funkcije. Enako zahtevo je izrazila tudi tajnica izvršnega odbora. Izvolili so še podpredsednika, blagajnika in referente: za oddih in izlete, za kulturo in prosveto in za šport.

Konstituirali so tudi nadzorni odbor.

Člani odbora so razpravljali o bodočem delu osnovne organizacije sindikata. Tričlansko komisijo so opomnili, naj čimprej pripravi sklepe občnega zbora.

Na naslednjo sejo bodo povabili tudi prejšnjega predsednika izvršnega odbora.

TOZD PROFILARNA

Na drugi seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Profilarna, ki je bila v torek, 2. marca, so obravnavali sankaske in smučarske tekme, ki so jih organizirali 6. marca v Javorniškem rovtu.

Sklenili so, da ob 8. marcu vsaki sodelavki podarijo darilni bon v vrednosti 250 din.

TOZD REMONTNE DELAVNICE

Izredne seje izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Remontne delavnice, ki je bila 4. marca, se je udeležilo 18 članov.

Sklenili so, da za 8. marec organizirajo skupno proslavo s kosilom za vse ženske v temeljni organizaciji. Na proslavi naj bi vsaka prejela čestitko in 100 din. Če skupne proslave s kosilom ne bodo mogli organizirati, bodo predsedniki sindikalnih skupin vsak v svoji skupini ženskam čestitali, jim izročili čestitke in po 300 dinarjev.

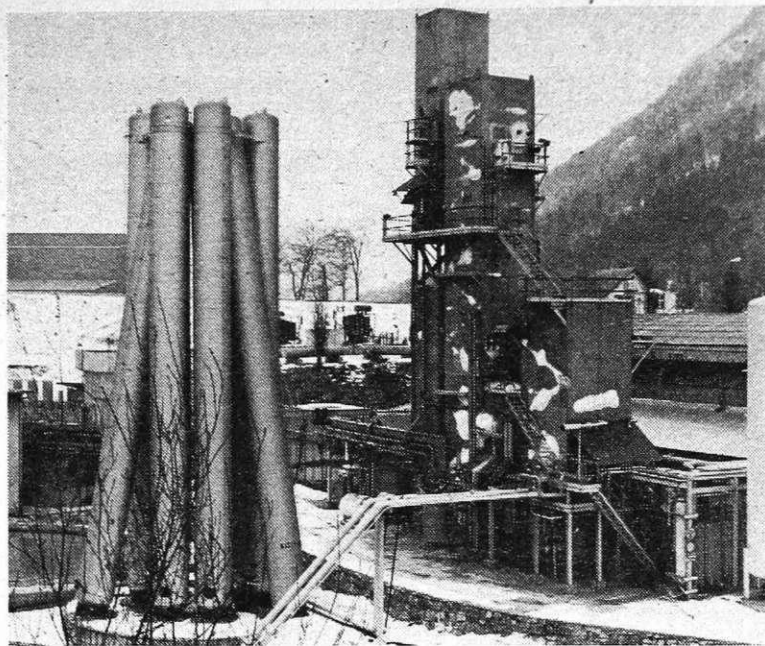
Izvolili so novega predsednika komisije za šport in predlagali dva nova člana volilne komisije.

Dogovorili so se tudi o višini denarja za malico za člane volilnih komisij in odborov na dan volitev; določili so 150 din za vsakega člana.

TOZD STROJNE DELAVNICE

Prva seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Strojne delavnice je bila v torek, 2. marca.

Potrdili so sklep občnega zbora, da se strinjajo s predlaganim kandida-

Naprave za Savo (Foto I. Kučina)

tom za predsednika izvršnega sveta skupščine občine.

Seznani so se s programsko zasnovo praznovanja osmega marca - dneva žensk in sprejeli sklep, da sodelavke obdario iz za to namenjenih sredstev.

Sklenili so, naj se na nivoju Železarne dogovori o finančni pomoči krajevni skupnosti Sava za organizacijo proslave ob 40-letnici stavke na Jesenicah.

Zadolžili so volilno komisijo za izpeljavo referenduma 11. marca, za okrasitev volišča pa je zadolžena osnovna organizacija ZSMS.

Predsednik komisije za šport je pripravil predlog za izvedbo tekmovanja za memorial Brun-Langus. Člani so se strinjali, da se tekmovanje organizira 9. marca na Zatrniku. Soudeležba je 50 din.

Trem sodelavcem, ki so pripravili progo na Španovem vrhu, so odobrili polovico dnevnice.

TOZD LIVARNA

Druga seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Livarna je bila 4. marca.

Najprej so izbrali kandidata za podelitev priznanja srebrni znak sindikata.

Ob 8. marcu bodo sodelavkam izročili čestitke in bone v vrednosti 300 din.

Sprejeli so sklep, da članom volilne komisije odobrijo po 100 din.

Predsednik izvršnega odbora je seznanil člane s programom dela osnovne organizacije sindikata, ki povdarja predvsem boljše delovne pogoje, čim racionalnejše izkoriščanje delovnega časa, skrb za delovno orodje, čim boljše in pravičnejše nagradjevanje po delu itd.

Referent za šport je poročal, da sodelavci radi sodelujejo v športno-rekreativnih dejavnostih in da naj bi se udeleževali tudi čim več pohodov, ki se organizirajo. Predlagal je enodnevni pohod na Rožco ali Golico in da naj se odlije kolajna »trimček«, na hrbtno stran pa bi napisali posvetilo.

Referent za oddih ni pripravil programa dela, ker je prepozno prejel plan.

Kooptirali so novega referenta za kulturo, ker je prejšnji prekinil delovno razmerje.

Ce bo vreme primerno, bodo 9. ali 10. marca organizirali smučarsko tekmovanje v slalomu. Prispevali bodo denar za nakup celodnevni kart za vlečnice.

DEL. SKUP. KSI

Izvršni odbor osnovne organizacije sindikata delovne skupnosti za kadrovske in splošne zadeve ter informiranje se je zbral na svoji drugi seji v četrtek, 4. marca.

Sklenili so, da sestavijo pet petčlanskih komisij, ki jih bodo sestavljali člani izvršnega odbora, manjka joče člane pa bi nadomestili z ostalimi člani sindikata. Tako so sestavili komisije: za organizacijsko-kadrovska vprašanja, samoupravljanje in gospodarjenje, za kulturo, šport in rekreacijo, oddih in izlete, za socialno problematiko žensk, za kršitve delovnih obveznosti, za LO in DS ter varstvo pri delu in za priznanja, nagrade in druga odličja.

Določili so sindikalne poverjenike za posamezne SDS.

Obravnavali so poročilo posebne komisije o pritožbi sodelavca s centra za proučevanje samoupravljanja in informiranje in menili, da je komisija svoje delo uspešno opravila, zato apelirajo na delavski svet, da uporabi njene konkretne sklepe za odpravo nepravilnosti, ki so ugotovljene.

Vse ženske, zaposlene v delovni skupnosti KSI, bodo za dan žensk povabili v restavracijo Kazina na skromno pogostitev. Čestitke bodo poslali tudi upokojenim sodelavkam.

Potrdili so poročilo blagajnika o stroških občnega zbora.

Predsednik volilne komisije je poročal o poteku priprav na volitve ter sindikalnim poverjenikom razdelil ustrezni material. Pozval je vse člane izvršnega odbora, naj v svojem okolju vplivajo na sodelavce, da bodo 11. marca vsi volili.

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

RAZVOJ SVETOVNE PROIZVODNJE IN PORABE PREMOGA

Mednarodno gospodarstvo s premogom, ki pokriva svetovne potrebe po tem gorivu, obsega štiri velika področja svojega delovanja. Prvo je področje geologov in rudarjev, drugo prodajalcev in trgovcev, tretje pretvarjanje v električno energijo in koksiranje ter četrto uporaba kot primarne energije in za oplemenitenje.

Navedena štiri področja gospodarstva s premogom prehajajo vedno hitreje iz regionalnih in nacionalnih meja v mednarodne. Zato je treba pri premogu, v primerjavi z drugimi gospodarskimi panogami, predvsem na področju preskrbe z energijo, v okviru mednarodne trgovine povečati izkopeno količino in prodajo. Še niso daleč časi v industrijskem razvoju, ko so bile zaloge premoga osnova za gradnjo industrijskih objektov in je bil zato le majhen del premoga prepeljan in tudi prodan drugam. Danes je položaj nekoliko spremenjen in pred štirimi leti je bilo 8 % in leta 1980 10 % svetovne proizvodnje premoga na razpolago svetovni trgovini. Kako popolnoma drugačen je, na primer, pri nafti ali uranu, kjer je veliko večji del celotne proizvodnje prodan na svetovnem tržišču.

Vzporedno z rastjo mednarodne trgovine s premogom tudi na sodelovanje navedenih štirih skupin: rudarjev, trgovcev, porabnikov in predelovalcev vedno bolj vplivajo praktični, socialni in svetovni gospodarski dejavniki. K temu je treba dodati še konkurenčno sposobnost glede na druge nosilce energije in neena-komerno porazdelitev proizvodnje in uporabe energije v svetu. To kaže za primarno energijo v milijonih ton enot črnega premoga za posamezne dele sveta za leto 1978 spodnja razpredelnica:

del sveta	proizvodnja	poraba
Zahodna Evropa	727	1.588
Vzhodnoevropske socialistične države	2.358	2.048
Severna Amerika	2.283	2.736

Južna Amerika	457	386
Bližnji vzhod in Severna Afrika	2.080	245
Južna Afrika	89	96
Daljni vzhod	1.158	1.131
Japonska	37	438
Avstralija in Oceanija	134	110

Iz podatkov vidimo, da so bili uvozniki energije Severna Amerika, Zahodna Evropa in predvsem Japonska. Pri tem je značilna velikost negativne razlike, ki je bila za Japonsko 400, za Severno Ameriko 450 in zahodno Evropo 840 milij. ton na leto, kajti vsa tri področja so industrijsko in socialno najbolj razvita na svetu. Izraženo v odstotkih, pomeni, da je krila Japonska 92 %, zahodna Evropa 54 % in Severna Amerika 17 % svojih energetskih potreb z uvozom. Še bolj pomembno kot te številke je to, da so ti trije deli sveta preskrbljeni v precejšnji meri s primarno energijo, oziroma nafto, s področja Bližnjega vzhoda in Severne Afrike, kar lahko zaradi politične situacije povzroča precejšnjo nezanesljivost v preskrbi.

Nafto kot glavni energetski vir je mogoče vsaj v daljšem obdobju v precejšnji meri nadomestiti z drugimi viri. To pa bo v bodoče tudi imelo v svetovnem merilu močan vpliv na ponudbo in povpraševanje po premogu.

Danes se nafta in premog v ceni močno razlikujeta. Vendar v bodoče tako velika razlika ne bo mogoča in še posebej takrat ne, če bodo v svetovnem merilu nastale težave pri preskrbi z energetskimi viri. Prvi znaki so že vidni.

V letu 1975 je svetovna trgovina s premogom dosegla 225 milij. ton in leta 1980 je ta številka narasla na 280 milij. ton. Razdelitev na posamezne države je bila leta 1980 v milijonih ton naslednja:

ZDA	84
Avstralija	43
Poljska	34
Sovjetska zveza	28
Južnoafriška republika	27
ZRN	22
Kanada	14
Ostale države	28
Skupaj	280

Vendar so bile zgornje številke še pred nekaj leti drugačne. ZDA so pred tremi leti izvozile manj kot 40 milij. ton premoga, medtem ko je bila Poljska leta 1979 s 44 milij. ton še na prvem mestu in je leta 1981 na šestem mestu. Razlogi za takšne spremembe so lahko zelo različni. Poljska ima znane težave, drugod je vprašanje različnega razvoja proizvodnih stroškov in omeniti je treba tudi občasno spreminjanje transportnih stroškov. Vendar so lahko vzroki še drugi, kot potrebe po devizah, uvozne omejitve ali pa tudi daljša trajajoča stavka rudarjev.

Vse kaže, da se bo svetovna trgovina s premogom močno povečala. Pri tem se bo delež črnega premoga povečal s sedanjih 20 % na okoli 35 %.

Za takšno oceno je več razlogov. Eden izmed glavnih je, da živimo danes pri porabi nafte in zemeljskega plina prek dejanskih možnosti. Pri svetovnih zalozah fosilnih goriv sta nafta in zemeljski plin udeležena z manj kot 20 %, medtem ko je pri porabi njun delež 66 %. Sicer je res, da so ocene zaloz danes precej nezanesljive, vendar to velja tako za nafto kakor tudi za premog in ni dvoma, da je precejšnje nesoglasje med zalozami in porabo.

Drugi vzrok je ta, da narašča poraba premoga tudi v tistih delih sveta, kjer ni zaloz tega goriva. To velja tudi za železarsko industrijo, ki je včasih imela precejšen delež svoje surovinske osnove v premogovnikih. Podobno je tudi pri pridobivanju električne energije, ki je še pred leti bila udeležena pri svetovni trgovini s premogom s 25 %, medtem ko vse kaže, da bo kmalu dosegla 75 %. To se bo zgodilo predvsem takrat, ko se bo svetovno energetsko tržišče ponovno močneje vrnilo k premogu. Vendar velja to tudi za bodoče vplivanje in utekočinjanje premoga, kajti tudi tiste države, ki nimajo večjih lastnih zaloz tega goriva, kažejo že danes zanimanje za te projekte. Posebno pomembno bo postalo povečanje uvoza premoga za dežele evropske gospodarske skupnosti, katerih proizvodnja se je po letu 1957 zmanjšala za polovico, medtem ko se je v ostalem delu sveta v istem obdobju podvojila.

Za železarsko industrijo sta premog in koks nepogrešljiva energetska vira in tako bo ostalo tudi v prihodnjih desetletjih. Visoka cena nafte in zemeljskega plina je povzročila njuno ponovno nadomeščanje s trdnim gorivom. To velja predvsem za plavže, kjer zmanjšujejo vpihanje mazuta in zemeljskega plina skozi pihalice. Tako so v zahodnonemških plavžih znižali v letu 1980 dodajanje mazuta s prejšnjih 43 kg na tono grodija

Komisija na podlagi oglada objekta in preverjanja resničnosti navedb prosilca poda pisno poročilo. Listo za odobritev posojila sestavi strokovna služba in jo da v obravnavo odboru za stanovanjska vprašanja temeljne organizacije oz. delovne skupnosti.

čl. 35

Odbor za stanovanjska vprašanja temeljne organizacije oz. delovne skupnosti prouči listo in v skladu z razpoložljivimi sredstvi odobri kredit v višini do limita za posamezno leto.

čl. 36

Sklep o dodelitvi posojila mora vsebovati:

- znesek odobrenega posojila,
- odplačilni rok,
- višino obresti,
- način in rok za uporabo posojila,
- višino mesečnega obroka za vračanje,
- namen posojila,
- pouk o varstvu delavčevih pravic v temeljni organizaciji oz. delovni skupnosti.

čl. 37

Sklepe o dodelitvi gradbenega posojila se objavi v glasilu ŽELEZAR. V 30 dneh od dneva objave lahko vsak delavec vloži zahtevo za varstvo pravic na delavski svet temeljne organizacije oz. delovne skupnosti, če meni, da ob odločanju niso bila pravilno uporabljena določila sporazuma.

čl. 38

Če delavec začne postopek za varstvo pravic, se izvršitev sklepov za obravnavani primer zadrži do dokončnosti sklepa.

čl. 39

Na podlagi dokončnega sklepa o uresničitvi pravice do posojila se s posojilojemalcem sklene posojilna pogodba, s katero ta uresniči svojo pravico do posojila.

čl. 40

Odobreno gradbeno posojilo za tekoče leto sme prosilec koristiti le namensko in ga ne more prenesti v naslednje leto, razen v primeru nastopa objektivnih okoliščin.

čl. 41

Delavec je dolžan vrniti celotno posojilo, če preneha z delom v temeljni organizaciji oz. delovni skupnosti, po lastni izjavi, sporazumno, zaradi disciplinskega ukrepa ali zaradi obsodbe za kaznivo dejanje, ki ima po zakonu za posledico prenehanje delovnega razmerja.

čl. 42

Posojilna pogodba mora poleg splošnih podatkov vsebovati:

- način zavarovanja vračila posojila,
- višino in čas vračanja,
- pogoje vrnitve posojila za primere iz prejšnjega člena,
- pričetek rednega odplačevanja,
- obvezo za izpraznitev družbenega stanovanja in
- dodatno obveznost za neizpolnjene obveze.

čl. 43

Pričetek rednega vračanja gradbenega posojila se prične s 1. 1. naslednje leto po prejemu posojila.

čl. 44

Posojilojemalec, ki je imetnik stanovanjske pravice v družbenem stanovanju, mora le-tega izprazniti v treh letih po prejemu posojila. V nasprotnem primeru plača mesečno, od dneva poteka roka, dodatno obveznost v višini 10 % svojega povprečnega mesečnega osebnega dohodka v predhodnem letu. Plačevanje dodatne obveze traja do izpraznitve stanovanja.

NALOGE SAMOUPRAVNIH ORGANOV

čl. 45

Delavski svet temeljne organizacije oz. delovne skupnosti ima naslednje pristojnosti:

- odloča o nakupu novih stanovanj,

- odloča o obnovi starih stanovanj,
- določa višino sredstev za kreditiranje,
- odobrava najemanje kreditov,
- odloča o pritožbah na sklepe odbora za stanovanjska vprašanja.

čl. 46

Odbor za stanovanjska vprašanja ima na področju stanovanjskih zadev naslednje pristojnosti:

- odloča o dodelitvi in zamenjavi stanovanja,
- odloča o dodeljevanju kreditov za individualno gradnjo, rekonstrukcijo obstoječih stanovanjskih hiš in za nakup stanovanj,
- potrjuje prednostno listo za dodelitev stanovanj,
- imenuje komisijo za ogled in točkovanje stanovanjskih pogojev prosilcev za družbena stanovanja,
- imenuje komisijo za pregled gradbišč individualnih gradenj,
- daje soglasje za skupno reševanje stanovanjskih vprašanj.

VARSTVO PRAVIC

čl. 47

Zahteva za varstvo pravic, vložena proti sklepu o pridobitvi gradbenega posojila ali stanovanja, odloži izvršitev sklepa.

Delavski svet temeljne organizacije oz. delovne skupnosti mora zahtevo obravnavati v 30 dneh od dneva vložitve. Pred odločanjem mora delavski svet temeljne organizacije oz. delovne skupnosti pridobiti mnenje OOS ter ugotoviti dejstva, navedena v zahtevi za varstvo pravic.

čl. 48

Če se delavec z odločitvijo delavskega sveta temeljne organizacije oz. delovne skupnosti ne strinja, ali če delavski svet temeljne organizacije oz. delovne skupnosti zahtevka ne obravnava v roku 30 dni, lahko vloži zahtevo na sodišče združenega dela. Delavec ne more zahtevati varstva pravic pri sodišču združenega dela, če predhodno ni zahteval varstva pravic pri delavskem svetu temeljne organizacije oz. delovne skupnosti.

čl. 49

Sklep o pridobitvi stanovanja ali posojila se izvrši, ko postane dokončen v postopku v temeljni organizaciji oz. delovni skupnosti.

Če sodišče združenega dela razveljavi sklep o pravici do stanovanja oz. do posojila, se mora delavec, ki je po sklepu stanovanje dobil, izseliti, oz. vrniti prejeto gradbeno posojilo.

Predhodne in končne določbe

čl. 50

Ta pravilnik sprejmejo delavci temeljne organizacije oz. delovne skupnosti in je sprejet, ko ga potrdi večina delavcev na referendumu.

čl. 51

Pobuda za spremembe in dopolnitve lahko podajo:

- vsak delavec temeljne organizacije oz. delovne skupnosti,
- organi samoupravljanja in delavske kontrole temeljne organizacije oz. delovne skupnosti,
- sindikat.

Pobuda za spremembo mora biti konkretna in obrazložena.

čl. 52

Vse spremembe in dopolnitve tega pravilnika se sprejemajo po enakem postopku in načinu kot pravilnik.

čl. 53

Z dnem uveljavitve tega pravilnika preneha veljati pravilnik o urejanju stanovanjskih vprašanj v DO Železarna Jesenice z dne 31. 5. 1978.

čl. 54

Pravilnik začne veljati osmi dan po objavi ugotovitvenega sklepa delavskega sveta temeljne organizacije oz. delovne skupnosti.

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O ENOTNEM UREJANJU STANOVANJSKIH VPRAŠANJ

PRAVILNIK O UREJANJU STANOVANJSKIH VPRAŠANJ

DELOVNI OSNUTEK

Na podlagi samoupravnega sporazuma o združitvi temeljnih organizacij v delovno organizacijo Železarne Jesenice, zakona o stanovanjskih razmerjih ter 463. člena zakona o združenem delu smo delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti združeni v delovni organizaciji Železarna Jesenice z referendumom dne sprejeli

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O ENOTNEM UREJANJU STANOVANJSKIH VPRAŠANJ

I. TEMELJNA DOLOČILA

1. člen

Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti smo soglasni, da zaradi večje smotrnosti in učinkovitosti ter zagotovitve hitrejšega reševanja stanovanjskih problemov rešujemo stanovanjsko problematiko zaposlenih, določamo enotne osnove in merila stanovanjske izgradnje, uporabo sredstev za financiranje stanovanjske izgradnje in druge pogoje ter kriterije za razporejanje stanovanjskih potreb delavcev po načelih medsebojne solidarnosti, vzajemnosti in enakopravnosti.

2. člen

Za uresničevanje enotne stanovanjske politike smo se odločili s samoupravnim sporazumom o združevanju dela delavcev v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih ter s samoupravnim sporazumom o skupnih osnovah in merilih za razporejanje čistega dohodka v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih.

3. člen

Namensko združena sredstva za reševanje stanovanjskih potreb se uporabljajo po skupnem programu in planih za reševanje stanovanjskih potreb delavcev temeljnih organizacij in delovnih skupnosti za:

- nakup stanovanj in stanovanjskih hiš v družbeni lasti,
- adaptiranje stanovanj v družbeni lasti,
- dodeljevanje posojil za graditev, dograditev, nakup in rekonstrukcijo stanovanj oziroma stanovanjskih hiš v zasebni lasti,
- dodeljevanje posojil za nakup oziroma graditev stanovanj ali stanovanjskih hiš na zemljiškem kompleksu, kjer se izvaja družbeno organizirana, usmerjena stanovanjska gradnja,
- gradnjo oziroma nakup stanovanj v družbeni lasti s sofinanciranjem drugih organizacij združenega dela.

4. člen

Vsak delavec ima pravico do reševanja svojih stanovanjskih potreb pod pogoji, kakor določa ta sporazum. Delavci smo soglasni, da pri reševanju stanovanjskih potreb ne more biti odločilno, koliko obstoječega stanovanjskega fonda oziroma sredstev je prispevala posamezna temeljna organizacija ali delovna skupnost, ampak dejstvo, kakšne potrebe izkazuje temeljna organizacija oziroma delovna skupnost ob upoštevanju kriterijev iz tega samoupravnega sporazuma.

5. člen

S sredstvi, ki so jih delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti združili za reševanje stanovanjskih potreb tudi neposredno razpolagajo.

Stanovanjske potrebe delavcev temeljnih organizacij in delovnih skupnosti ugotavljamo na enoten način v delovni organizaciji s prioriteto listo.

O konkretni dodelitvi stanovanja in stanovanjskega posojila odloči delavski svet temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti ali od delavskega sveta imenovan odbor.

6. člen

Delavec pridobi pravico do reševanja stanovanjskih potreb z dnem sklenitve delovnega razmerja.

Pri dodelitvi stanovanj se pod enakimi pogoji kot delavci Železarne Jesenice upoštevajo tudi upokojeanci, katerih stanovanjsko vprašanje v času združevanja dela še ni bilo zadovoljivo rešeno ter so v času delovnega razmerja podali zahtevo za dodelitev stanovanja.

7. člen

Delavec lahko uveljavlja pravico za rešitev svojega stanovanjskega problema hkrati le v eni od oblik, naštetih v 3. členu. Z dodelitvijo družbenega stanovanja pridobi delavec lastnost nosilca stanovanjske pravice s tem, da ima TOZD oziroma delovna skupnost razpolagalno pravico nad stanovanjem.

II. NAČRTOVANJE STANOVANJSKE GRADNJE IN FINANČNIH SREDSTEV

1. Načrtovanje sredstev

8. člen

Za reševanje stanovanjske problematike uporabljamo sledeče vire:

- združena sredstva temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, določena s predpisi in dogovorjena z gospodarskim načrtom temeljnih organizacij in delovnih skupnosti,
- amortizacija stanovanjskega fonda,
- z namensko določitvijo sklada skupne porabe za dodeljevanje stanovanjskih posojil,
- anuitete od danih stanovanjskih posojil,
- najemanje stanovanjskih posojil iz združenih sredstev pri SSS občine Jesenice,
- najemanje stanovanjskih posojil na osnovi vračanja dela lastnih sredstev pri poslovni banki,
- posojila drugih organizacij združenega dela za skupno reševanje obojestranskih stanovanjskih vprašanj,
- soudeležba delavcev, ki jim je dodeljeno družbeno stanovanje,
- izdajanje dela sredstev ob razporeditvi ustvarjenega dohodka po zaključnem računu,
- obresti od vročenih ali na kakšni drugi osnovi vloženih sredstev za stanovanjsko izgradnjo,
- sredstva investicijskih naložb v programu razširitve proizvodnih zmogljivosti in s tem povečanja števila zaposlenih,
- sredstva skupne porabe, sredstva predvidena z investicijskim ali sanacijskim programom za kadrovska stanovanja,
- druga sredstva.

9. člen

Sredstva iz prejšnjega člena tega sporazuma se oblikujejo kot sredstva temeljnih organizacij in delovnih skupnosti, ki jih združujejo za reševanje stanovanjskih potreb po načelih solidarnosti in vzajemnosti. Vzajemno združena sredstva so vračljiva in se vračajo v skladu z merili ter na način in v rokih, ki jih določa ta sporazum.

10. člen

Višina sredstev za reševanje stanovanjskih potreb se določa s skupnim srednjeročnim programom temeljnih organizacij in delovnih skupnosti. Z letnimi plani temeljnih organizacij in delovnih skupnosti se zagotavlja skladno s srednjeročnim programom za reševanje stanovanjskih potreb:

- višina sredstev po virih,
- način, po katerih se bodo združena sredstva za reševanje stanovanjskih potreb razporejala za posamezne namene,
- višina sredstev za posamezne namene.

11. člen

Srednjeročno načrtovanje stanovanjske gradnje je sestavni del srednjeročnega programa temeljnih organizacij in delovnih skupnosti in izhaja iz:

- ugotovljenih potreb po novih stanovanjih,
- programa razvoja,
- usklajenega programa stanovanjske gradnje SSS občine Jesenice.

12. člen

Srednjeročni načrt mora vsebovati:

- predvideno število izgradnje in nakupa stanovanj,
- število individualnih gradenj,
- število kadrovskih stanovanj,
- število adaptacij in rekonstrukcij za pridobitev oziroma povečanje stanovanjskih površin,
- potrebna finančna sredstva.

13. člen

Letni načrt stanovanjske gradnje kot sestavni del gospodarskega načrta temeljnih organizacij in delovnih skupnosti predvideva število izgradnje in nakupa stanovanj:

- z opredeljeno vrsto in kategorijo stanovanjske enote,
- višino sredstev za financiranje družbene stanovanjske gradnje,
- za posojila pri zasebni gradnji.

14. člen

Načela za dodeljevanje stanovanj

Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti smo soglasni, da dodeljujemo stanovanja na podlagi opredeljenih socialnih, delovnih in ekonomskih osnov in meril ob upoštevanju enakosti vseh delavcev, ki združujejo delo v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih v sestavi delovne organizacije.

15. člen

Osnove za uresničevanje pravice delavca do stanovanja so:

- stanovanjske razmere,
- socialne razmere družine,
- zdravstvene razmere družine,
- delovna doba,
- udeležba v NOV ali internacija,
- čas čakanja na stanovanje,
- višina delovnega prispevka,
- težavnost in zahtevnost del,
- višina finančne soudeležbe delovne organizacije, v kateri združuje delo zakonec prosilca.

- SOB (Jesenice) zaradi spremembe bivališča,
- hišnemu svetu kot obvestilo o novem stanovalcu.

16. člen

Če temeljna organizacija oz. delovna skupnost plačuje stanarino za nezasedeno stanovanje zaradi vloženega zahtevka za varstvo pravic, mora stanarino povrniti tisti delavec, ki je škodo povzročil, če zahteva ni bila upravičena.

17. člen

Pogoj za pridobitev stanovanjske pravice je vplačana lastna udeležba po naslednjih kriterijih:

Skupni povprečni mesečni dohodek na družinskega člana izražen v odstotku na povprečni mesečni osebni dohodek v SR Sloveniji v preteklem letu

Za družino z dvema in več člani %	za samske delavce %	%
do 20	do 35	brez udeležbe
nad 20 do 25	nad 35 do 40	1
nad 25 do 30	nad 40 do 45	2
nad 30 do 35	nad 45 do 50	3
nad 35 do 40	nad 50 do 55	4
nad 40 do 45	nad 55 do 60	5
nad 45 do 50	nad 60 do 65	6
nad 50 do 55	nad 65 do 70	7
nad 55 do 60	nad 70 do 75	8
nad 60 do 65	nad 75 do 80	9
nad 65 do 70	nad 80 do 85	10
nad 70 do 75	nad 85 do 90	11
nad 75 do 80	nad 90 do 95	12
nad 80 do 85	nad 95 do 100	13
nad 85 do 90	nad 100 do 105	14
nad 90 do 95	nad 105 do 110	15
nad 95 do 100	nad 110 do 115	16
nad 100	nad 115	20

18. člen

V odločbi o dodelitvi stanovanja se delavec tudi obveže, da dovoljuje v primeru neplačevanja stanarine poravnavo tega zneska z odtegljaji od mesečnega OD.

19. člen

Imetnik stanovanjske pravice je dolžan plačevati stanarino, dokler stanovanja ne vrne. Obvestilo stanodajalcu o oddaji mora oddati strokovni službi vsaj 15 dni pred oddajo stanovanja. Če je omenjeni rok krajši, je imetnik dolžan plačati stanarino še za 15 dni.

20. člen

Ob izročitvi stanovanja po sklenjeni stanovanjski pogodbi stanovanjska skupnost ali njen zastopnik, dosedanji nosilec stanovanjske pravice in delavec, kateremu je stanovanje dodeljeno, oz. predstavnik Železarne, prevzame stanovanje.

O prevzemu se sestavi zapisnik, v katerem mora biti ugotovljeno stanje stanovanja in ga podpiseta obe stranki.

21. člen

Delavec se mora vseliti v dodeljeno stanovanje v roku 30 dni od sklenitve pogodbe, sicer izgubi pravico do stanovanja.

Čas obvezne vselitve se lahko podaljša, če obstajajo upravičeni razlogi, navedeni v prevzemnem zapisniku, vendar ne more trajati dalj kot 60 dni.

22. člen

Nezakonita ali nasilna vselitev ima za posledico izselitev iz stanovanja ali prisilno izselitev v skladu z ZSR.

23. člen

Delavec je dolžan uporabljati dodeljeno stanovanje skladno z veljavnimi predpisi, hišnim redom in stanovanjsko pogodbo.

24. člen

Če delavec uporablja stanovanje v nasprotju z veljavnimi predpisi ali če so izpolnjeni drugi pogoji za odpoved stanovanja po ZSR, strokovna služba na podlagi sklepa odbora za stanovanjska vprašanja temeljne organizacije oz. delovne skupnosti, ki je lastnik stanovanja, zahteva odpoved stanovanjske pogodbe.

25. člen

Nosilec stanovanjske pravice stanovanja, s katerim razpolaga temeljna organizacija oz. delovna skupnost, ne more brez soglasja odbora za stanovanjska vprašanja temeljne organizacije oz. delovne skupnosti zamenjati stanovanja z ustreznim stanovanjem druge temeljne organizacije oz. delovne skupnosti.

26. člen

Delavec, ki ima že rešeno stanovanjsko vprašanje, ne more zahtevati drugega stanovanja, razen v primerih, če se spremenijo socialne razmere ali če obstoječe stanovanje ne ustreza več njegovim potrebam in ga želi zamenjati za večje ali manjše.

27. člen

Zamenjave stanovanj se realizirajo le na podlagi potreb prosilcev iz prioritete liste.

Ob zamenjavi stanovanja pa morajo prosilci plačati tudi lastno udeležbo, če tako določa sporazum.

28. člen

Odbor za stanovanjska vprašanja temeljne organizacije oz. delovne skupnosti mora pred izdajo soglasja delavcu za sklepanje podnajemniških razmerij, pridobiti mnenje strokovne službe kadrovskega sektorja.

29. člen

Delavec, ki želi opravljati v stanovanju kakršnokoli obrtniško dejavnost, mora pred pričetkom dela pridobiti soglasje hišnega sveta in odbora za stanovanjska vprašanja temeljne organizacije oz. delovne skupnosti, ki je lastnik stanovanja.

Kadrovska stanovanja

Za dodeljevanje kadrovskih stanovanj uporabljamo naslednje osnove in merila:

I. STANOVANJSKE RAZMERE v skladu s členom 3

II. SOCIALNE RAZMERE v skladu s členom 3 – II.

III. ZNAČAJ DELOVNIH NALOG

A) sistem dela

- 4 + 1,6 + 2 12 točk
- 5 + 2 v treh izmenah 8 točk
- ostale oblike delovnega časa 5 točk

B) pomembnost nalog

- razvoj novih tehnik in tehnologije, uvajanje uspešne organizacije dela, uvajanje novih proizvodov, ki bistveno povečujejo rezultate gospodarjenja, zlasti izvoza in zmanjšanje uvoza 20 točk
- delavcem, ki bodo ali že delajo na delih oz. nalogah, ki so tako pomembne, da bi pomanjkanje delavcev povzročilo motnje pri delu in poslovanju 15 točk
- druga dela oz. naloge, ki pripomogajo k izvajanju pomembnih funkcij dela in poslovanju temeljne organizacije oz. delovne skupnosti 10 točk

IV. POTREBNA STROKOVNOST

- šolska izobrazba in delovne izkušnje 15 točk
- z delom pridobljena delovna zmožnost 9 točk
- šolska izobrazba 5 točk

V. ČAS ISKANJA DELAVCEV

- po prvem razpisu 6 točk
- po drugem razpisu 10 točk
- po tretjem razpisu 15 točk

GRADBENA POSOJILA

30. člen

Potrebe po gradbenih posojilih ugotavljamo tako, da se prosilci, ki izpolnjujejo pogoje, določene v sporazumu in pravilniku, prijavijo na razpis. Prošnjo z vsemi potrebnimi podatki in dokazili morajo v določenem roku vložiti pri strokovni službi kadrovskega sektorja.

31. člen

Strokovna služba oblikuje razpis, iz katerega mora biti razvidno:

- kdo lahko najame oz. vloži zahtevo za posojilo,
- pogoji posojila,
- odplačilna doba,
- obrestna mera,
- katera dokazila je potrebno priložiti,
- rok prijave in obravnave ter rok koriščenja sredstev,
- namen posojila.

32. člen

Dokazila, katera je potrebno predložiti za pridobitev posojila, so:

- originalni zemljiškoknjižni izpis,
- dokaz o lastni finančni udeležbi ali namenskem varčevanju,
- odločba o lokaciji,
- gradbeno dovoljenje,
- načrt s predračunom,
- predračun za porabo posojila.

33. člen

Po zaključnem razpisu strokovna služba preveri upravičenost prosilcev do posojila ter organizira ogled predlaganih stanovanj na terenu.

34. člen

Gradnje si ogleda tričlanska komisija, ki jo sestavljajo predstavniki temeljnih organizacij ali delovne skupnosti, predstavnik strokovne službe kadrovskega sektorja.

III. ZDRAVSTVENE RAZMERE V DRUŽINI

1. Bolezen, ki je pogojena ali težje ozdravljiva zaradi neustreznih stanovanjskih razmer (mnenje zdravnika specialista)	20 točk
2. Družinski člani z motnjami v duševnem ali telesnem razvoju	20 točk
3. Invalidnost družinskih članov (delovni, vojni, mirodobni)	
— invalidnost I. kategorije	30 točk
— invalidnost II. in III. kategorije	20 točk
4. Telesna okvara do 40 %	10 točk
Telesna okvara do 70 %	20 točk
Telesna okvara nad 70 %	30 točk
Če sta dve vrsti invalidnosti, se upošteva ugodnejše število točk.	

IV. UDELEŽBA V NOB ALI INTERNACIJI

od 1941 do 1945	40 točk
od 1942 do 1945	30 točk
od 1943 do 1945	20 točk
od 1944 do 1945	10 točk

V. DELOVNA DOBA

1. Za vsako leto dela v eni izmed DO SOZD SZ	5 točk
2. Za delovno dobo v drugih delovnih organizacijah za vsako leto dela	1 točka
Delovna doba družinskih članov v drugi delovni organizaciji se upošteva smo v primeru, če so sedaj zaposleni v eni izmed delovnih organizacij SOZD SZ.	

VI. ČAS ČAKANJA NA STANOVANJE

Leta čakanja na stanovanjsko rešitev se kvadrirajo — rezultat — so točke.

VIII. VIŠINA DELOVNEGA PRISPEVKA DELAVCA

se vrednoti po tabeli:

OCENA	VARIANTE					P	točke
I.	II.	III.	IV.	V.			
6-7,5	8-9,5	9-10,5	6-7,5	3-6,5	6-9,5	0	
7	9	10	7	4	7		
7,6-9,5	9,6-10,5	10,6-11,5	7,6-10,5	6,6-9,5	9,6-12,5	2	
8	10	11	9	7	10		
9							
9,6-11,5	10,6-12,5	11,6-12,5	10,6-12,5	9,6-13,5	-	4	
10	11	12	11	10	-		
11	12						
11,6-14,5	12,6-14,5	12,6-13,5	12,6-14,5	13,6-18,5	12,6-15,5	8	
12	13						
13	14	13	13	14	13		
14							
14,6-16,5	14,6-15,5	13,6-14,5	14,6-16,5	-	-	12	
15	15	14	15	-	-		
16							
16,6-18,5	15,6-16,5	14,6-15,5	16,6-18,5	18,6-23,5	15,6-18,5	16	
17	16	15	17	19	16		
18							
18,6-	16,6-	15,6-	18,6-	23,6-	18,6-	20	
19	17	16	19	24	19		

VIII. TEŽAVNOST IN ZAHTEVNOST DEL

- I. težavnostna stopnja
V to stopnjo spadajo dela oz. naloge, ki so vrednotene z najmanj 14. ktg. dela, oz. naloge, ki jih opravljajo delavci v neprekinjenem oz. prekinjenem obratovanju v 3 izmene v sistemu 4 + 1, 6 + 2 in 5 + 2. 20 točk
- II. težavnostna stopnja
V to stopnjo spadajo dela oz. naloge, ki so vrednotene od 6. do 13. ktg. ter dela in naloge, ki jih delavci opravljajo na dve izmeni. V to težavnostno stopnjo spadajo tudi dela oz. naloge, ki jih delavci opravljajo samo v popoldanskem času. 15 točk
- III. težavnostna stopnja
V to stopnjo spadajo dela oz. naloge, ki so opredeljene do 5. ktg. ter dela oz. naloge, ki jih delavci opravljajo na eno izmeno. 10 točk

IX. VIŠINA FINANČNE SOUDELEŽBE ZAKONČEVE DELOVNE ORGANIZACIJE

Število točk je odvisno od odstotka finančne soudeležbe delovne organizacije, v kateri je zaposlen zakonec prosilca. Vsak odstotek finančne soudeležbe se vrednoti z 1 točko.

Postopki in vrstni red

— Stanovanja v družbeni lasti.

Reševanje prosilcev za pridobitev stanovanja v družbeni lasti se izvaja po sprejetem vrstnem redu in se med letom ne more spreminjati.

Vrstni red je sestavljen na podlagi sprejetih osnov in meril ter se vsako leto sestavi na novo. V njem se upoštevajo prosilci, ki izpolnjujejo pogoje, določene s tem pravilnikom in sporazumom.

Strokovna služba je dolžna predložiti odboru za stanovanjska vprašanja v obravnavo vsako prvo prošnjo delavca, ki je ustrezno opremljena.

Upravičenost ugotavlja posebna komisija z ogledom dejanskega stanja prosilcevih razmer in upoštevanjem priloženih dokumentov, kar se sproti točkovno vrednoti.

Komisija za ogled dejanskega stanja je dvočlanska in jo sestavljata predstavnik odbora za stanovanjska vprašanja in strokovni delavec oddelka za družbeni standard, ki opravlja tudi tajniška dela komisije.

Ko komisija ugotovi vse pomembne okoliščine, določi pristojni organ v temeljni organizaciji oz. delovni skupnosti v skladu z osnovami in merili vrstni red vlagateljev prošnji.

Ob upoštevanju določb sporazuma in pravilnika sestavi strokovna služba listo z vrstnim redom vlagateljev zahtev. Mesto v vrstnem redu je določeno na osnovi seštevka točk, ki jih dobi vsak prosilec v skladu z osnovami in merili. Vrstni red se določi po seštevku točk vsakega posameznega vlagatelja zahteve.

Vsak prosilec mora biti obveščen o določenem vrstnem redu, zato se objavi predlog vrstnega reda v glasilu ŽELEZAR. Vsak delavec lahko da pripombo k vrstnemu redu na prednostni listi v roku, ki je časovno omejen na 30 dni od javne objave.

Sklep o oddaji stanovanja po prednostni listi sprejme odbor za stanovanjska vprašanja temeljne organizacije oz. delovne skupnosti, ki ob vsakokratnem sklepu ponovno preveri, ali niso nastopile spremembe stanja, kakršno je bilo pri prosilcu ugotovljeno ob točkovanju.

Sklep pristojnega organa v temeljni organizaciji oz. delovni skupnosti o dodelitvi stanovanja v uporabo mora biti popoln, kar pomeni, da mora vsebovati vse bistvene elemente, ki omogočajo nedvomno pravico delavca do stanovanja.

V sklepu mora biti individualizirano stanovanje, ki se daje delavcu v uporabo, oz. mora vsebovati lokacijo, nadstropje, številko stanovanja, število prostorov, površino stanovanja in vsaj približen čas vselitve. Sklep mora vsebovati tudi število družinskih članov, s katerimi bo delavec uporabljal dodeljeno stanovanje.

Poleg obrazložitve mora sklep vsebovati pravni pouk o varstvu pravic v temeljni organizaciji oz. delovni skupnosti.

Proti odločbi o dodelitvi stanovanja lahko vložijo delavec zahtevno za varstvo pravic v 30 dneh od dneva vročitve ali objave, če meni, da mu z dodelitvijo stanovanja ni bilo rešeno stanovanjsko vprašanje v okviru veljavnih stanovanjskih standardov.

Za uporabnike stanovanja se štejejo: imetnik stanovanjske pravice in naslednje osebe, ki z njim stalno stanujejo: zakonec, otroci, posvojenci, starši imetnika stanovanjske pravice, ki jih je imetnik stanovanjske pravice dolžan vzdrževati po zakonu in tisti, ki najmanj dve leti živijo z imetnikom stanovanjske pravice v ekonomski skupnosti.

Za stanovalce se štejejo poleg uporabnika stanovanja tudi druge osebe, ki stalno stanujejo z imetnikom stanovanjske pravice, podstanovalci in člani njegovega družinskega gospodinjstva.

Za družinskega člana starostnih in družinskih upokojencev se šteje samo zakonec upravičenca in otroci, ki jih je prosilec dolžan vzdrževati po zakonu in imajo skupno bivališče.

Odločba o oddaji stanovanja se vroči:
— delavcu, ki mu je stanovanje dodeljeno,
— samoupravni stanovanjski skupnosti, ki sklene z delavcem stanovanjsko pogodbo,

Delavec uresničuje pravico do stanovanja na podlagi vseh v tem aktu določenih osnov. Obseg vrednosti posameznih osnov je določen z merili v pravilniku o stanovanjskih razmerjih, ki določajo mesto posameznega prosilca v vrstnem redu prosilcev stanovanj.

Merila temeljijo na predhodnih osnovah in so opredeljena:

Stanovanjske razmere

Prosilci brez stanovanja je vsak delavec temeljne organizacije in delovne skupnosti, ki nima stanovanjske pravice na stanovanju v družbeni lasti ali tisti, ki ni lastnik vseljivega lastniškega stanovanja.

Za prosilce brez stanovanj se štejejo delavci, ki:
— bivajo v samskem domu,
— bivajo v neurejeni baraki ali zgradbi, ki ni označena kot stanovanjski objekt,
— bivajo v zgradbi, ki po sklepu inšpekcijskih služb več ne ustreza gradbeno sanitarnim pogojem,
— imajo po sklepu sodišča odpoved stanovanjskega razmerja,
— imajo manj kot 5 kv.m stanovanjske površine na družinskega člana,
— bivajo s tri ali več člansko družino v enem prostoru in je to zaključena stanovanjska enota.

Za prosilce z neprimernim stanovanjem se štejejo delavci, ki jim je na lastno željo dodeljeno z odločbo začasno stanovanje v barakah ali starih stanovanjskih zgradbah.

Za prosilce z nezadovoljivim stanovanjem se štejejo delavci, ki:
— stanujejo s starši, oziroma sorodniki v stanovanjskem razmerju ali skupnem gospodinjstvu,
— imajo stanovanje, vendar to ne odgovarja po standardih glede na število družinskih članov.
Prosilci iz predhodnega in tega člena se štejejo kot prosilci brez stanovanja, vendar se njihovi stanovanjski pogoji točkovno vrednotijo.

Socialne razmere v družini se ugotavljajo:
— glede na število družinskih članov,
— na podlagi dokazil socialnih in drugih služb.
Socialna ogroženost družine se upošteva tudi v primeru, ko delavci živijo v samskih domovih, njihove družine pa v oddaljenem kraju, iz katerega ni mogoče dnevno prihajati na delo.

Negativne vplive stanovanjskih razmer, ki pogostojejo zdravstveno stanje, poklicne bolezni in invalidnost prosilca ali družinskega člana, se točkovno vrednoti na podlagi pisnega mnenja zdravnika specialista.

Delovna doba, ki se upošteva kot osnova za vrednotenje v neprekinjenem ali prekinjenem trajanju, je določena s časom, ki ga je prosilec prebil v eni izmed temeljnih organizacij oziroma delovnih skupnosti v delovni organizaciji ali SOZD SZ.
Delovna doba, ki se upošteva kot dodatek k osnovi, je tudi čas, ki ga je delavec prebil v katerikoli temeljni organizaciji izven Železarne Jesenice ali SOZD SZ.

Določila prvega in drugega odstavka se v enakem besedilu uporabljajo tudi za zakonca ali družinskega člana zaposlenega v delovni organizaciji Železarna Jesenice na podlagi pisne izjave, da gre za skupno reševanje stanovanjskega vprašanja.

Udeležba v NOB ali internacija se vrednoti v primerih, kadar se stanovanjski problem rešuje prvič ali pa do sedaj še ni bil ustrezno rešen.

Soudeležba zakončeve delovne organizacije pri reševanju stanovanjskega vprašanja prosilca se vrednoti glede na % posojila za skupno reševanje.

Višina delovnega prispevka prosilca je eden od pomembnih elementov za uresničevanje pravic prosilca za stanovanje in se vrednoti na podlagi nagrajevanja po delu ter se izraža v povprečni letni oceni.

Vrednotenje težavnosti in zahtevnosti del v temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih se opredeli v skladu s pravilnikom o delovnih razmerjih temeljnih organizacij in delovnih skupnosti (101. člen).

Pri vrednotenju stanovanjskih pogojev prosilcev, ko oba zakonca združujeta delo v Železarni Jesenice, se upoštevajo osnovna merila iz členov 22, 23, 24, 26 in 27 tega sporazuma.
Navedeno velja tudi za otroke in starše prosilca, če gre za skupno rešitev stanovanjskega vprašanja, za kar morajo podati pisno izjavo.

Kadrovska stanovanja

Kadrovska stanovanja so tista, ki se dodeljujejo po posebni listi, vendar po vnaprej predvidenem programu temeljnih organizacij oziroma delovnih skupnosti v skladu z razširjanjem materialne osnove dela.

Sredstva za kadrovska stanovanja se združujejo iz čistega dohodka temeljnih organizacij in delovnih skupnosti ter se namensko razporejajo v sklad skupne porabe. Višino sredstev se določi s srednjeročnimi in letnimi plani temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

Iz zbranih sredstev za kadrovska stanovanja se lahko dodeli stanovanje delavcem, ki jih temeljna organizacija oziroma delovna skupnost nujno potrebuje, pa bi jih brez ponudbe ustreznega stanovanja ne mogla dobiti, oziroma za delavce, ki so že v delovnem razmerju, pa so kot izjemno dobri strokovnjaki potrebni temeljni organizaciji oziroma delovni skupnosti.

Kadrovska stanovanja dodeljujemo delavcem, ki delajo ali bodo delali na:

- razvoju nove tehnike in tehnologije,
- uvajanju uspešne organizacije,
- uvajanju novih proizvodov, ki bistveno povečajo rezultate gospodarjenja,
- na drugih delih oziroma nalogah, ki pripomorejo k izvajanju pomembnih funkcij neke organizacije,
- delavcem, ki bodo ali že delajo na delih oziroma nalogah, ki so tako pomembne za temeljno organizacijo ali delovno skupnost, da bi pomanjkanje povzročilo motnje pri delu in poslovanju ter s tem povzročalo slabše delovne in poslovne rezultate.

Skladno z zastavljenimi cilji za razširitev materialne osnove dela mora biti iz letnega plana razvidna potreba po določenih kadrih in v ta namen določena višina izločenih sredstev.

Za kadrovska stanovanja je potreben razpis, za prijavljene prosilce pa se uporabljajo naslednje osnove in merila:

- stanovanjske razmere,
- socialne razmere družine,
- značaj delovnih nalog,
- potrebna strokovnost,
- čas iskanja delavca.

LASTNA UDELEŽBA PRI DODELITVI DRUŽBENEGA STANOVANJA

Delavci smo sporazumni, da je za hitrejšo reševanje stanovanjskih vprašanj vsak dolžan prispevati lastno udeležbo za rešitev svojega stanovanjskega vprašanja v skladu s svojim socialnim in zdravstvenim stanjem ter ekonomskimi možnostmi.

Imetniki stanovanjske pravice na družbenem stanovanju bodo vplačali denarna sredstva lastne udeležbe v sklad skupne porabe temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti, ki jim stanovanje dodeli.

Višina lastne udeležbe je odvisna od doseženega dohodka na družinskega člana, izračunana iz skupnega dohodka družine in njihove primerjave s povprečnim mesečnim dohodkom na zaposlenega v SR Sloveniji v letu pred pridobitvijo družbenega stanovanja.

Odstotek lastne udeležbe znaša od 1 do 20 % in je odvisen od nabavne vrednosti stanovanja, od stanovanjske površine in od starosti stanovanja.

38. člen
Lastna udeležba za pridobitev stanovanjske pravice se na osnovi izdane odločbe vplača v enkratnem znesku. V izjemnih primerih lahko delavski svet temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti ali pristojni odbor da soglasje, da se vplača 50 % lastne udeležbe ob pridobitvi stanovanja, ostalih 50 % pa v največ šestih enakih mesečnih obrokih.

39. člen
Lastno udeležbo so dolžni prispevati tudi delavci, ki jim je dodeljeno kadrovske stanovanje in delavci, ki se po preteku garancijske dobe izselijo iz solidarnostnega stanovanja oziroma pridobijo stanovanjsko pravico, in sicer po veljavnih pogojih na dan izselitve.

40. člen
Plačilo lastne udeležbe je obvezno za vsa stanovanja, ki ustrezajo stanovanjskim standardom.

41. člen
Družine s težjim gmotnim položajem, ki pred vselitvijo ne morejo vplačati na podlagi določenih kriterijev lastne udeležbe, le-to vplačajo po vselitvi s tem, da se zavežejo namensko varčevati pri banki, za kar naj dovolijo administrativno prepoved na osebni dohodek za najkrajšo možno varčevalno dobo.

42. člen
Lastno udeležbo je dolžan plačati tudi delavec, ki se seli v večje ali več vredno stanovanje glede na razliko v revalorizirani vrednosti prejšnjega in novo pridobljenega stanovanja.

VRAČILO LASTNE UDELEŽBE

43. člen
Lastna udeležba se bo vračala iz skladov skupne porabe temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti po preteku 10 let od vplačila v enkratnem znesku, in sicer s 3 % obrestno mero.

44. člen
Kdor se izseli iz stanovanja pred iztekom določene dobe za vračilo lastne udeležbe, se mu vrne v enkratnem znesku s pripadajočimi obrestmi.

45. člen
Do vrnitve lastne udeležbe je upravičen tudi delavec, ki se preseli iz večjega v manjše stanovanje, in sicer v sorazmerju z revalorizirano vrednostjo prejšnjega in novo dobljenega stanovanja.

46. člen
Kdor odkloni vplačilo lastne udeležbe, ne more pridobiti stanovanjske pravice na družbenem stanovanju in se vloga za stanovanje odloži v skladu s 56. členom tega sporazuma.

47. člen
Lastne udeležbe so oproščeni tisti delavci, ki imajo manj kot 20 % povprečnega mesečnega dohodka v SR Sloveniji na družinskega člana.

48. člen
Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti smo soglasni, da mora zaradi lažjega uresničevanja plačila lastne udeležbe vsak prosilec za stanovanje skleniti z banko pogodbo o namenskem varčevanju v skladu s svojim socialno ekonomskim položajem ali drugače zagotoviti sredstva za plačilo lastne udeležbe.

Stanovanjski standardi

49. člen
Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti se bomo zavzemali, da se pri dodeljevanju družbenih stanovanj uporabijo naslednji veljavni stanovanjski standardi:

- samski osebi pripada garsonjera s stanovanjsko površino do 32 kv. m,
 - dvema osebama pripada enosobno stanovanje s stanovanjsko površino 45 kv. m,
 - trem osebam pripada dvosobno stanovanje s stanovanjsko površino 58 kv. m,
 - štirim osebam in več pripada dvoipol sobno ali trosobno stanovanje s stanovanjsko površino 70 kv. m.
- Odstopanje od teh standardov je možno v izjemnih primerih, ko razmere v družini narekujejo odstopanje od zgornjih normativov.

Prednostna lista in postopek

50. člen
Vaak delavec temeljne organizacije ali delovne skupnosti, ki meni, da njegove stanovanjske potrebe niso zadovoljivo rešene, ima pravico vložiti prošnjo v pisni obliki in na predpisanem obrazcu na oddelku za družbeni standard (v nadaljnjem besedilu strokovna služba) v delovni skupnosti za kadrovske in splošne zadeve.

51. člen
Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti uresničujemo pravico do pridobitve družbenega stanovanja po vrstnem redu z rangiranjem točk, ki jih pridobi prosilec na podlagi osnov in meril, določenih s tem samoupravnim sporazumom in pravilnikom o urejanju stanovanjskih vprašanj. Vrstni red izdelata strokovna služba.

Utemeljene vloge za stanovanja, ki so v skladu z osnovnimi pogoji, navedenimi v členu 15 in podane do 31. 12. tekočega leta, se uvrstijo v novi vrstni red.

52. člen
Vrstni red se dopolnjuje vsako leto v prvem tromesečju z novimi prosilci oziroma s prevrednotenji meril, ki so posledica spremenjenih razmer že na listi uvrščenih prosilcev.

Spremembe upravičencev do stanovanja, ki izhajajo neposredno iz dela, so:

- delovna doba,
 - čas čakanja na stanovanje,
 - višine delovnega prispevka,
 - težavnost in zahtevnost del
- in se letno po vrednosti dopolnjujejo.

53. člen
Če imata dva ali več prosilcev enak seštevek vrednosti vseh osnov, dobljenih z uporabo meril, ima prednost delavec z višjim vrednotenjem osnov po naslednjem vrstnem redu: stanovanjske razmere, socialne razmere, težavnost del.

54. člen
Vsako leto se objavi predlog dopolnjenega vrstnega reda v glasilu Železar. Na tako objavljeni predlog imajo pravico podati pripombe vsi delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti in sindikat, če ugotovijo, da so pri sestavi vrstnega reda bile kršene osnove in merila, ki jih določa samoupravni sporazum in pravilnik, ali so bile zmotno ugotovljene okoliščine posameznih prosilcev, ki vplivajo na vrstni red reševanja stanovanjskih potreb.

Pripombe v pisni obliki zbira strokovna služba 15 dni po javni objavi. Na osnovi zbranih pripomb potrdijo delavski sveti temeljnih in delovnih organizacij in delovnih skupnosti enotno prioriteto listo, ki velja do objave nove in je v vmesnem času ni mogoče spreminjati.

Dodelitev stanovanja

55. člen
Na podlagi vrstnega reda in sklepa delavskega sveta temeljne organizacije oz. delovne skupnosti se upravičencu izstavi odločba o dodelitvi stanovanja. V sklepu mora biti stanovanje individualizirano.

Imetnik stanovanjske pravice se vseli v stanovanje z dnem, ki je določen na odločbi.

Imetnik stanovanjske pravice ne sme sklepati podnajemniških razmerij, ki so v nasprotju z občinskim odlokom in brez soglasja delavskega sveta temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti.

56. člen
Če prosilec dodeljeno ustrezno stanovanje iz neutemeljenih razlogov odkloni, smo delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti soglasni, da se reševanje njegovega stanovanjskega vprašanja odloži za dobo dveh let od prejetega sklepa o dodelitvi stanovanja. Po preteku te dobe se njegov primer lahko ponovno obravnava.

Kot neutemeljeni razlogi se štejejo: odklonitev zaradi lokacije, če ni centralnega ogrevanja, ustrezne lege ali nadstropja ali starosti objekta, če stanovanje ustreza stanovanjskim standardom, ali če ne vplača lastne udeležbe ob dodelitvi stanovanja.

Odklonitev zaradi predhodno navedenih vzrokov pa ni neutemeljena, če so v družini prosilca utemeljeni zdravstveni ali drugi razlogi, katere je potrebno upoštevati pri dodeljevanju stanovanj.

57. člen
Strokovna služba pripravi na podlagi osnov in meril iz pravilnikov temeljnih organizacij in delovnih skupnosti skupno prioriteto listo za vse delavce delovne organizacije. Sklep o dodelitvi stanovanja pa v skladu s prioriteto listo sprejme le delavski svet tiste temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti, v kateri dela delavec, ki bo stanovanje dobil.

Delavci temeljnih organizacij in delovnih skupnosti smo sporazumni, da se stanovanja, ki jih imetnik preneha uporabljati, dodeljujejo na način, določen v 4. členu samoupravnega sporazuma.

Dodeljevanje stanovanjskih posojil

1. Namen, pravica in kriteriji za pridobitev

58. člen
Stanovanjska posojila se dodeljujejo z namenom, da se hitreje rešujejo stanovanjska vprašanja delavcev temeljnih organizacij in delovnih skupnosti.

Sredstva za reševanje stanovanjskih potreb delavcev se odobrijo kot dolgoročna posojila za naslednje namene:

- za nakup stanovanja oziroma stanovanjske hiše,
- za gradnjo stanovanjske hiše,
- za rekonstrukcijo obstoječega stanovanja ali stanovanjske hiše pod pogojem, da se s tem poveča za družino potrebna stanovanjska površina,
- za izgotovitev, dograditev ali nadgraditev stanovanjske hiše oziroma stanovanja v že obstoječi stanovanjski hiši,
- za izboljšanje stanovanja v skladu z obstoječimi zahtevami stanovanjskega standarda.

59. člen
Pravico do dodelitve namenskega stanovanjskega posojila iz predhodnega člena imajo delavci, ki tako želijo rešiti svoje stanovanjsko vprašanje na območju občin Jesenice in Radovljica ter delavci iz drugih občin, od koder je možen vsakodnevni prihod na delo z rednimi prevoznimi sredstvi.

V izjemnih in upravičenih primerih lahko pristojni delavski svet odloči drugače.

60. člen
Maso razpoložljivih sredstev za kredite razdelimo:

- za nakup etažnih stanovanj v družbeni gradnji,
- za adaptacijo,
- za organizirano zadržno gradnjo.

61. člen
Višina kreditov ne sme presegati omejitev, določenih z družbenim dogovorom v SR Sloveniji in je odvisna od zbranih sredstev ter se za posamezne namene določa z letnim planom.

62. člen
Po končanem postopku odločanja v temeljni organizaciji oziroma delovni skupnosti o dodelitvi stanovanjskih posojil se z vsemi posojiljemalci sklenejo ustrezne pogodbe z navedbo vseh obveznosti posojilodajalca in posojiljemalca.

Pogodba mora vsebovati: višino kredita, način zavarovanja vračila, višino in čas vračanja, pogoji vrnitve za primer, če delavec kakorkoli odpove delovno razmerje.

Pričetek rednega odplačevanja se prične s 1. 1. naslednje leto po prejemu posojila.

63. člen
Upravičenci do stanovanjskega posojila, katerim v preteklih letih ni bilo dodeljeno posojilo do sprejete maksimalne višine, lahko v naslednjem letu uveljavijo pravico do dodelitve razlike stanovanjskega posojila do višine, katera je veljala za leto že odobrenega posojila.

Posojiljemalci, ki so v celoti že uveljavili pravico do pridobitve stanovanjskega posojila v letu odobritve, niso

Na osnovi 37. člena zakona o stanovanjskih razmerjih, 463. člena zakona o združenem delu, samoupravnega sporazuma o združevanju dela delavcev temeljnih organizacij oz. delovnih skupnosti in na osnovi samoupravnega sporazuma o enotnem urejanju stanovanjskih vprašanj smo delavci temeljne organizacije oz. delovne skupnosti sprejeli z referendumom dne

PRAVILNIK O UREJANJU STANOVANJSKIH VPRAŠANJ

TEMELJNA NAČELA:

čl. 1
S tem pravilnikom delavci temeljne organizacije oz. delovne skupnosti urejamo, skladno s samoupravnim sporazumom o enotnem urejanju stanovanjskih vprašanj (v nadaljnjem besedilu sporazum), način in postopek ugotavljanja stanovanjskih potreb delavcev, postopek dodeljevanja stanovanja in posojil za stanovanjsko izgradnjo.

čl. 2
Stanovanjska razmerja delavcev rešujemo na podlagi ugotovljenih potreb, katere izkažejo delavci s prijavo na kadrovskem sektorju, oddelku za družbeni standard (v nadaljnjem besedilu strokovna služba).

Osnove in merila za dodeljevanje stanovanja

čl. 3
Na osnovi v sporazumu določenih načel uveljavljamo naslednja merila za izdelavo prioritete liste za dodeljevanje stanovanj, ki so točkovano vrednotena:

I. STANOVANJSKE RAZMERE

1. Prosilec brez stanovanja	200 točk
2. Prosilec nima lastnega stanovanja	50 točk

upravičeni do ponovne uveljavitve te pravice, če se je v naslednjih letih maksimalna višina ali zgornja meja limita zvišala.

64. člen
V posebnih primerih, ko posojiljemalec ima stanovanjsko pravico na stanovanju, ki je last temeljne organizacije ali delovne skupnosti se z dodelitvijo posojila obveže, da to stanovanje izprazni in ga da na rapologo lastniku najkasneje v 36 mesecih po prejemu posojila.

V primeru, da posojiljemalec v roku, določenem s pogodbo, ne izprazni družbenega stanovanja, plača od dneva poteka roka dodatno obveznost v višini 10 % svojega mesečnega osebnega dohodka v preteklem letu.

65. člen
Če pride do spora zaradi razdelitve stanovanj delavcem ali stanovanjskih posojil, tak spor razrešuje notranja arbitražna komisija na način, kot je določen v samoupravnem sporazumu o združitvi v delovno organizacijo.

Prehodne in končne določbe

66. člen
Ta sporazum sprejmejo delavci vseh temeljnih organizacij in delovnih skupnosti in je sklenjen, ko ga sprejme večina delavcev vsake temeljne organizacije oziroma delovne skupnosti na referendumu.

67. člen
Pobuda za spremembe in dopolnitve lahko podajo:

- vsak delavec temeljne organizacije in delovne skupnosti,
- organi samoupravljanja in delavske kontrole v temeljni organizaciji, delovni skupnosti ali delovni organizaciji,
- sindikat.

Pobuda za spremembo mora biti konkretna in obrazložena.

68. člen
Vse spremembe in dopolnitve tega sporazuma se sprejmejo po enakem postopku in načinu, kot je sprejet sporazum.

69. člen
Z dnem uveljavitve tega sporazuma preneha veljati pravilnik o urejanju stanovanjskih vprašanj v DO Železarne Jesenice z dne 31. 5. 1978.

70. člen
Delavski svet Železarne ugotovi s sklepom, da je bil sporazum sprejet v vsaki temeljni organizaciji in delovni skupnosti.

Sporazum začne veljati osmi dan po sprejetju ugotovitvenega sklepa.

3. Stanovanjska površina na enega člana gospodinjstva 5 kv. m	100 točk
od 5 do 7,5 kv. m	80 točk
od 7,6 do 9,5 kv. m	60 točk
od 9,6 do 11,5 kv. m	40 točk
od 11,6 do 13,5 kv. m	20 točk
od 13,6 do 15 kv. m	10 točk
nad 15 kv. m	0 točk
4. Hiša je iz slabega gradiva	5-10 točk
5. Podstrešno	5 točk
6. Kletno	5 točk
7. Senčno	3 točke
8. Vlažno	
a) popolno	10 točk
b) delno	5 točk
9. Slaba kakovost oken in vrat	2+2 točki
10. Neizolirana tla	5 točk
11. Ogrevanje prostorov ni možno ali se težko ogrevajo	5-10 točk
12. Stanovanje je brez kuhinje	10 točk
13. Skupno gospodinjstvo	5 točk
14. Stanovanje brez kopalnice	10 točk
15. Souporaba kopalnice	5 točk
16. Brez vodovodne napeljave v stanovanju	5 točk
17. Skupna vodovodna napeljava izven zgradbe	10 točk
18. Souporaba stranišča	10 točk
19. Stanovanje je brez kleti, drvarnice	2+2 točki
20. Otroci in starši koristijo isti spalni prostor	15 točk

II. SOCIALNE RAZMERE DRUŽINE

1. Za vsakega člana skupnega gospodinjstva po	5 točk
2. Socialne bolezni	15 točk
3. Socialna ogroženost prosilca ali člana njegove družine	15 točk

POUDAREK DRUŽBENI SAMOZAŠČITI IN PROMETNI KULTURI

Zakon o varnosti v cestnem prometu, ki je začel veljati 20. februarja letos, poseben poudarek daje vzgoji in preventivi v cestnem prometu, uveljavljanju družbene samozaščite na področju prometne varnosti, dvigu varnostne in prometne kulture udeležencev v prometu, razvijanju humanejših in solidarnostnih odnosov med vozniki in drugimi udeleženci v prometu, kot tudi ustvarjanju pogojev za varen promet, za kar morajo poleg nekaterih drugih nalog skrbeti sveti za preventivo in vzgojo v cestnem prometu kot posebna telesa pri skupščinah občin.

V zvezi z vzgojo in preventivo morajo po zakonu tudi organi družbenopolitičnih skupnosti, pristojni za kmetijstvo in gozdarstvo, samoupravne interesne skupnosti s področja kmetijstva in gozdarstva, sveti za vzgojo in preventivo v prometu, Avto-moto zveza Slovenije in avto-moto društva, Zveza združenih šoferjev in avtomobilstva Slovenije in združenja šoferjev in avtomobilstva, kmetijske zadruge in druge oblike združevanja kmetov, organizacije združenega dela, ki izdelujejo in tiste, ki dajejo v promet kmetijsko mehanizacijo, z ustreznimi ukrepi na svojem področju in z vzgojnoizobraževalnim delom prispevati k dvigu prometne in varnostne kulture lastnikov oziroma uporabnikov traktorjev.

Zakon predpisuje občinam skupščinam odgovornost za nemoten in varen potek prometa v naseljih, zlasti v naslednjih pogledih:

- predpisuje prometno ureditev v naseljih,
- določa postopek, pogoje in način za odstranjevanje nepravilno parkiranih vozil.
- Izvršni sveti občinjskih skupščin zaradi varnega in nemotnega prometa lahko:
- predpiše pogoje in ukrepe, ki jih je potrebno upoštevati pri prekopavanju cest in drugih delih na cesti v naselju,
- določijo prednostne in stranske ceste,
- določijo enosmerne ceste,
- omejijo hitrost vožnje skozi naselja,
- uredijo promet pešcev in promet s kolesi, s kolesi z motorjem in vprežnimi vozili,
- uredijo gonjenje in vodenje živine,

- ukrepajo v drugih zadevah lokalnega prometa v naseljih.

Iz enakih razlogov lahko občinski upravni organ pristojen za promet:

- določi parkirne prostore, način parkiranja in prepoved ustavljanja in parkiranja vozil na določenih cestah in ob trgovskih ter gostinskih objektih,

- odredi postavitev in vzdrževanje varovanih ograj na nevarnih krajih, kjer so ogroženi pešci,
- odredi posebne tehnične in druge ukrepe za varnost otrok na prehodih čez vozišče v bližini vzgojnoizobraževalnih zavodov in šol,
- uredi odstranitev ali postavitev nove ali dodatne prometne signalizacije, če to zahtevajo prometne in varnostne razmere.

Nekatere navedene stvari se morajo urejati v soglasju z republiško skupnostjo za ceste.

ONESNAŽEVANJE CESTE

Zakon o varnosti cestnega prometa v posebnem členu navaja, da na cesti ni dovoljeno stresati, zlivati, metati ali na njej puščati nevarnih snovi ali kakršnihkoli snovi oziroma predmetov ali delati karkoli, kar bi ogrozilo ali oviralo promet.

Pred vključitvijo v promet s kolo-vozne poti ali z drugih površin na cesti s sodobnim voziščem mora voznik odstraniti z vozila blato, ki bi s tem, da bi odpadlo na vozišče, lahko oviralo ali ogrozilo varnost prometa, oziroma odstraniti z vozišča blato, ki je odpadlo z njegovega vozila. Če tega ne stori, mora to opraviti organizacija za vzdrževanje cest na stroške povzročitelja takoj, ko je o tem obveščena.

Z denarno kaznijo od 500 do 3.000 din ali kaznijo zapora do 30 dni se

kaznuje, kdor strese, zlije, vrže na cesto ali na nje pusti predmete, ki utegnejo ovirati ali ogroziti promet in vozniki, ki pri vključitvi v promet s kolo-vozne poti ali drugih površin na cesti s sodobnim voziščem ni odstranil blata z vozila ali z vozišča, če je odpadlo z njegovega vozila. Z denarno kaznijo od 3.000 do 30.000 din se kaznuje za prekršek organizacija združenega dela, samoupravna interesna skupnost ali druga pravna oseba, če takoj ne odstrani z vozišča blata, ki ga voznik ni odstranil.

NA KOLO OTROCI OD SEDMEGA LETA DALJE LE S KOLESARSKO IZKAZNICO

Zakon določa, da otroci, starejši od sedmih let, ki so se v šolah ali v drugih vzgojnoizobraževalnih organizacijah usposobili za vožnjo s kolesom, lahko samostojno vozijo kolo v prometu na cesti, vendar morajo pri sebi imeti kolesarsko izkaznico.

Otroci, mlajši od sedmih let in otroci do 14. leta starosti, ki se niso usposobili za samostojno vožnjo koles, kakor je navedeno, smejo voziti kolo po cesti samo v spremstvu osebe, starejše od 14 let.

Železarski globus

INDIJA

Indijsko ministrstvo za železarsko industrijo je sporočilo, da so preveč optimistična predvidevanja, da bodo letos indijske železarne izdelale 10 milij. ton surovega jekla. Kaže, da bodo železarne v državni lasti dosegle največ 6,5 milij. ton, privatna družba Tate Iron and Steel Co. računa na okoli 1,5 milij. ton in ostale manjše železarne 2 milij. ton oziroma skupaj 9 milij. ton. Pri tem bosta imela precejšen vpliv na doseganje te količine neprekinjena preskrba z električno energijo in sposobnost indijskih železnic za pravočasen prevoz potrebnih surovin ter izdelkov.

ITALIJA

Tudi italijanske železarne so v preteklem letu čutile pritisk poslabšanja gospodarske konjunktore v zahodnoevropskih železarnah. Tako se je znižala količina izdelanega surovega jekla s 26,5 milij. ton v letu 1980 na 24,5 milij. ton lani. padla pa je tudi prodaja železarskih izdelkov s 25,7 milij. ton na 21,7 milij. ton (preračunano na odlite bloke). Pri tem so bili prizadeti vsi sektorji prodaje železarskih izdelkov in tudi zaloge so bile precej izpraznjene.

ROMUNIJA

V letošnjem letu načrtujejo romunske železarne povečanje količine izdelanega surovega jekla s 13,5 milij. ton, doseženih leta 1981, na 14,5 milij. ton, oziroma za 8 %. Tudi količina izdelanega groblja bo povečana za 5 % in jeklenih cevi za 13,4 %. Delež SM jekla bo letos padel na 31,5 %, izdelava jekla v kisikovih konvertorjih se bo povečala na 46,5 %, 22,0 % pa bo izdelanega v električnih pečeh. Okoli 30 % celotne količine izdelanega surovega jekla bo odlito na napravah za kontinuirno vlivanje.

ŠTIPENDIJE ZA ŠOLSKO LETO 82-83

SŽ - ŽELEZARNA JESENICE z o. sol. o., Cesta železarjev 8, 64270 JESENICE

razpisuje za šolsko leto 1982/83 naslednje štipendije

VISOKE IN VIŠJE ŠOLE

dipl. inženir metalurgije	VII	8
dipl. inženir strojništva	VII	5
dipl. inženir elektro tehnike	VII	5
dipl. ekonomist	VII	4
dipl. pravnik	VII	1
dipl. org. računalništva	VII	2
ekonomist - računovodska usmeritev	VI	2

NARAVOSLOVNO MATEMATIČNA USMERITEV

- matematični tehnik	V	4
----------------------	---	---

METALURŠKA USMERITEV

- SKR program (pridobivalec kovin, predelovalec kovin, strojni livar in jedrar)	II	89
- SR program		
- metalurški tehnik	V	15
- livarski modelar	IV	2

KOVINSKO PREDELOVALNA USMERITEV

- SR program (v ŽIC Jesenice) (oblikovalec kovin, preoblikovalec in spajalec kovin, vzdrževalec strojev)	IV	59
- SR program (v ol. centru Škofja Loka)		
- monter in upravljalac energetskih naprav (vodovodni instalater)		4
- vzdrževalec vozil in strojev (avtomobilstva - strojniki)		2

ELEKTRO USMERITEV

- SR program (dislociran oddelke v ŽIC)	IV	
- električar - energetik		10

GOSTINSKA IN TURISTIČNA USMERITEV

- SR program	IV	
- kuharstvo		3
- strežba		3

1. Kandidati zaprosijo za štipendijo s prijavo oziroma vlogo - obrazec DZS 8.40.

Osebnih dohodkov staršev, navedeni v prijavi ali v posebni prilogi, se morajo izračunati za šolsko leto 1981; višina otroškega dodatka se posebej označi, sicer se smatra, da ga kandidat ne prejema.

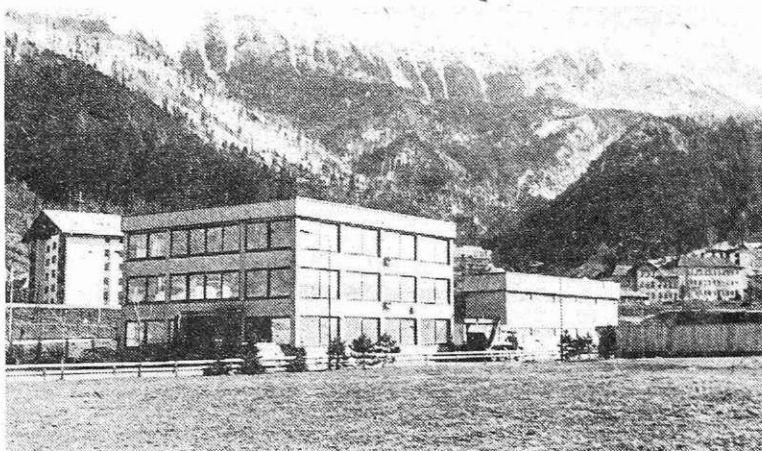
Na odrez pokojnine (december 1981) je treba označiti, če je bil kdo od staršev zaposlen v železarni Jesenice.

2. Overjene prepise oz. fotokopije zadnjega šolskega spričevala oz. potrdila višješolske ali visokošolske organizacije združenega dela o opravljenih izpitih in potrdila o vpisu v šolo, brez katerih so prijave nepopolne in jih ne moremo obravnavati, kandidati predložijo naknadno.

3. Prijave bo sprejemal kadrovski sektor železarne Jesenice do 31. maja 1982.

Odpredaja pločevine v adjustaži hladne valjarne Bela (Foto I. Kučina)

Upravna stavba valjarn na Beli (Foto I. Kučina)

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON

na 12 kg na tona. Podobna situacija je tudi v drugih industrijsko razvitih državah. Predvidevajo, da bo svetovna poraba premoga za koksiranje narasla s 430 milij. ton v letu 1980 do konca tega stoletja na okoli 600 milij. ton.

Naslednji velik porabnik premoga so termoelektrarne. In to tem večji, čim bolj narašča odpor proti uporabi jedrske energije, čeprav vse kaže, da v bodočnosti brez nje ne bomo shajali. Vendar je jasno, da bo v vsakem primeru ostal premog še vedno važen vir za pridobivanje električne energije. To še posebno velja za tiste dežele, kjer morajo zaradi visokih stroškov ali omejenih možnosti nabave zmanjšati uporabo nafte in zemeljskega plina za te namene.

Zato se bo v prihodnjem obdobju znatno povečala uporaba premoga za pridobivanje električne energije in tudi svetovna trgovina s tem gorivom bo živahnija. Danes cenijo svetovno porabo premoga za ta namen na približno 1,3 milijarde ton letno in ob prelomu stoletja bo ta količina narasla na okoli 2,3 milijarde ton.

V preteklih letih je na svetovnem tržišču energije opravilo kurilno olje svoj zmagoslavni pohod. Vzroki za to so znani: nizka cena, enostavno upravljanje, cenen transport, nizki investicijski stroški za naprave, enostavna regulacija in drugo. Tudi zanesljivost preskrbe dolgo časa ni bila vprašljiva. Z naftno krizo leta 1973 in s tem povezano veliko podražitvijo ter občasnimi težavami pri preskrbi se je položaj bistveno spremenil. Kljub temu gre prehod na premog zelo počasi in ga bodo pospešile šele tehnične rešitve, ki bodo lahko nadomestile že omejene prednosti tekočega ali plinastega goriva. Za ogrevanje stavb pomeni to, na primer, omrežje daljinskega ogrevanja s toplo vodo ob uporabi premoga ali odpadne industrijske toplote. Predvidevajo, da bo svetovna poraba premoga za ogrevanje narasla do leta 2000 s sedanjih 1,2 milijarde ton letno na okoli 1,6 milijarde ton.

Zadnje veliko tržišče za premog, ki pa bo prišlo do veljave šele v bližnji prihodnosti, je njegova predelava v tekoče in plinasto gorivo. To tehnologijo zelo intenzivno razvijajo v mnogih državah, vendar bo minilo še najmanj deset let, da bosta tehnični razvoj in raven cen ostalih nosilcev energije nudila pogoje za njeno praktično uporabo. Ker te naprave ne bodo obratovalle samo v deželah z lastnimi zalogami premoga, temveč tudi drugod, obstajajo tudi na tem področju nove možnosti za

svetovno tržišče premoga. Poraba se bo do konca tega stoletja povečala s sedanjih 6 milij. ton letno na okoli 200 milij. ton.

V zvezi z bodočim povečanjem svetovne porabe premoga je bilo izdelanih v raznih ustanovah in institutih že več študij. Ena izmed njih, ki je najbolj znana, predvideva, da bo svetovna proizvodnja tega goriva narasla s 2,7 milijarde ton v letu 1980 na skoraj 4 milijarde ton v letu 2000. V istem obdobju se bo svetovna trgovina s premogom povečala s 380 milij. na 700-900 milij. ton letno.

Kje bodo takšne količine premoga nakopali? Iz spodnje tabele so v milijardah ton enot črnega premoga navedene za nekatera področja in države zaloge, znane v letu 1980.

država - področje	zaloge
ZDA	190,9
Sovjetska zveza	185,5
LR Kitajska	98,0
Avstralija	36,5
Južnoafriška republika	23,3
Zahodnoevropske države	80,5
Vzhodnoevropske soc. države	48,4
Daljni vzhod	16,0
Ostala Afrika	7,4
Kanada	4,4
Južna Amerika	3,0
Srednja Amerika	1,5
Japonska	1,1
Skupaj	687,5

Glavni dobavitelji premoga za mednarodno trgovino bodo tudi v bodoče ostale: ZDA, Kanada, Avstralija in Južnoafriška republika. Vendar načrtujejo tudi nekatere druge države, kot so: Kolumbija, Venezuela, Indonezija in nekatere v srednji Afriki, povečanje količine za izvoz. Socialistične države, kot so: Sovjetska zveza, Poljska in LR Kitajska, imajo velike zaloge premoga in spadajo tudi med največje proizvajalce na svetu. Tudi te države bodo zanesljivo izvažale premog tudi v bodoče, vendar so količine vprašljive zaradi tehničnih možnosti in vedno večjih lastnih potreb. Zato obstaja pri ocenjevanju bodočega razvoja mednarodne trgovine s premogom določena negotovost.

Vendar obstaja za razvoj svetovnega gospodarstva s premogom še ena velika težava. Ta ni v samem odpiranju novih premogovnikov in povečanju proizvodnje že obstoječih - čeprav tudi ne bo šlo brez problemov - temveč zaradi ozkih grl, ki bodo nastala v infrastrukturi. Že danes so zmogljivosti pristanišč v deželah, ki so največje izvoznice premoga, do konca izkoriščene. Poleg tega pa nastajajo ozka grla tudi pri prevozu od premogovnikov do pristanišč. Zato bo treba za obe vrsti transportnih dejavnosti v prihodnjem obdobju še mnogo narediti in seveda tudi investirati.

Za zaključek še podatki o svetovnem povečanju izvoza in uvoza črnega premoga do leta 2000 za posamezne države in področja v milij. ton:

država - področje	izvoz	uvoz
Avstralija	220	-
ZDA	170	15
Južnoafriška republika	80	-
Kanada	80	10
Poljska	80	-
Sovjetska zveza	50	-
LR Kitajska	25	-
ZRN	15	30
Japonska	-	170
Ostala zahodna Evropa	-	150
Velika Britanija	-	10

V tabeli so navedeni samo največji uvozniki premoga. Številke količin, navedenih pri uvozu, kaže na vsoto, ki je manjša kot 400 milij. ton, medtem ko je celotna količina predvidena okoli 900 milij. ton. Te številke kažejo, kakšne velike količine premoga bodo prevažale železnice po kopnem in ladje prek oceanov. Vendar bo treba še veliko narediti, da bo mogoče takšne količine premoga nakopati, prepeljati, oplemenititi in uporabiti.

Črnorokci so se spogledali. »Kje pa stanuješ?« Kaj jaz vem? Če ste od policije, ga boste že dobili.

Šmentana ženica, kako nesramno odgovarja, so si mislili črnorokci in zapustili hišo.

Jože Žerjal ima danes fotografsko delavnico v novi stavbi, v neposredni bližini kraja, kjer se je to dogajalo.

»Tiste noči me ni bilo doma,« mi je pripovedoval, »zmotili so se samo za eno hišo, in to je tista ženica dobro vedela, a jim ni povedala. Čez nekaj dni sem dobil grozljivo pismo z naslikano črno roko in podpisom: Vem za vsa tvoja dela in za B. J. Prenehaj delati.

B. J. je bil verjetno Jože Burnik, ki ga je policija kmalu nato aretirala in poslala v taborišče. Za posledicami trpljenja je po vojni umrl.

Tudi če bi me iskali doma, me tiste noči ne bi dobili. Črna limuzina s črnorokci že drsi po poti za železniško progo proti Javorniku. Kako čudovit je nočni pogled na železarno! Še eno uro je do polnoči.

V enosobnem kletnem stanovanju na Javorniški poti št. 17 se je Ana Vengar pravkar odpravljala spat. Mož je bil v nočni službi. Sklonila se je k sedemletnemu sinu Eduardu in eno in polletni hčerki Adeli in ju poljubila. »Ko bi vsaj vidva nikdar ne doživela tako hudih časov,« je vzdihnila, preden je legla. Že je odgnila odoje, ko je skozi okno zaslišala glas: »Gospa Vengar, odprite!« Odrevenela je. S široko odprtimi očmi je strmela v okno. Spet trkanje in klicanje. Uboga otroka, le kaj mi hočejo. Grožnje. »Odprite, drugače razbijemo okna in vrata.« Nekoč je z baterijo posvetil skozi okno.

»Moža ni doma,« je rekla, kot da bi se opravičevala, ko je odprla vrata.

»Kdo vas sploh vpraša za moža. Kje stanuje Pajerjevi?«

»Zgoraj,« je izdala z bolečino in zlohotno slutnjo.

V pritličnem stanovanju (nad kletnim, v katerem so bili Vengarjevi) so stanovali Specovi, ki so bili lastniki hiše. Nad njimi v prvem nadstropju so stanovali Pajerjevi. Specovi in Pajerjevi so imeli vhod s ceste, lahko pa se je v stanovanje prišlo po notranjih stopnicah skozi Vengarjevo stanovanje. Ta vhod so si izbrali črnorokci.

Pajerjevi so že spali. Mož Leopold in njegova pet let mlajša žena Gusti sta bila srečen zakonski par. V zibelki poleg postelje je spala njuna devetmesečna hčerka Alja. V sosednji sobi je bila služkinja s hčerko.

Pajer je takoj spoznal, da slabo nemško govoreči možje niso Nemci in ne policisti.

»Hitro, hitro se oblecite, kaj se tako obotavljata,« so jo priiganjali kot pastir čredo pred nevihto.

Gusti je žalostno pogledala spečo hčerko. »Gospa, saj vas bomo po zaslišanju takoj izpustili,« jo je skušal neko potolažiti. Morda pa ne bom tako hitro nazaj, si je mislila in vzela s seboj torbico za pletenje in torbico z denarjem in zlatino.

Zunaj na cesti je Gusti zavila ne levo proti Jesenicam. »Gospa, na desno gremo, proti Javorniku,« so jo opozorili. Presenečena in prestrašena je pogledala v moža in rekla: »Saj na Javorniku ni policijske postojanke. Polde, zdaj vem, kam naju peljejo!«

Mož Ane Vengar je prišel zjutraj domov iz nočne službe. Med potjo je v Spornovem grabnu blizu železniške proge in en kilometer od doma našel klobuk in ga prinesel domov.

»Zdi se mi, da je to Pajerjev klobuk,« je dejal ženi, ko je vstopil. »Kaj, da so ju odpeljali neznan- ci?« se je začudil, ko je slišal ženinovo pripoved o nočnem dogodku. Še enkrat je vzel v roke klobuk in šele tedaj je na njem opazil krvav madež.

Približno ob istem času je po železniški progi z Jesenic proti Javorniku šel progovni kontrolor. V bližini Spornovega grabna je tik ob progi zagledal dve trupli, možkega in ženskega. O tem je obvestil policijo in šefa železniške postaje. Trupli so odpeljali v jeseniško mrtvašnico in ju identificirali kot zakonca Pajer. Na željo sorodnikov so ju pokopali v Radovljici.

Ura je odbila polnoč. Napočil je čas strahov. Ne, niso v belih haljah kot smrt in ne na metli kot nekoč čarovnice, ampak sajasti kot hudobec. Kako prijetna je nočna vožnja v lepem avtomobilu! Nihče te ne ovira, ne pešci, kolesarji ali drugi avtomobili. Nikjer ni nemških patrulj, nikjer partizanov. Ta noč je rezervirana za ljudi posebnega kova. Nekoč bodo o tem snemali film. Glavni junaki bodo sneli maske in gledalci jim bodo ploskali. Pohvale, priznanja, odlikovanja, o njih bodo pisali pisci romanov, novinarji, scenaristi... Sprejemi, gostije, pijančevanja. Zasedli bodo srednjeveške viteze križarskih vojn. Zdj se bje boj za domovino, za vero, za kraj. Kaj Nemci, nje bodo že drugi ugnali, mi moramo do tedaj iztržiti notranjega sovražnika.

Avtomobil se je ustavil pred delavsko barako v Savski št. 12 na Javorniku. V tej baraki je stanovalo devet strank.

Sladki sen dvajsetletne Mare Kelih je prekinilo trkanje po oknu.

»Odprite, policija!« V hiši so spali 55-letna mati Marija, 28-letni sin Eugen in hčerka Mara.

Sina bodo zaprli, je pomislila mati, ki ni slutila, kaj se bo zgodilo že čez nekaj minut.

Vstopili so trije zakrinkani možki. Eden je domačin, je pomislila mati, ko je zagledala neznanca v civilni obleki, kako si z robcem zakriva obraz.

»Mara mora takoj z nami na policijo!«

»Nikamor ne grem brez mame,« se je uprla in jo objela kot še nikdar do tedaj.

Spomnila se je, kaj se je januarja zgodilo s Kunstljevo Jožico. Tudi njo so odpeljali neznanca. Prav tako so se ji predstavili kot zdaj njej: da so nemški policisti in da mora z njimi na policijo. Zakaj si potem

zakrivajo obraze? Nemci te aretirajo in ubijajo brez krinke.

»Mati, ne dovoli, da me odpeljejo!« je prosila in se je še tesneje oprjela.

Nekdo je zunaj po slovensko zaklical: »Opravi hitro!«

Fant s športno kapo, potisnjeno na oči, je iz žepa potegnil pištolo in devetkrat ustrelil v Marino telo.

Iz globine materinega srca je kot prodorni glas sirene izbruhnil krik: »Morilci, morilci, stokrat prekleli morilci!«

S prsti je skušala ustaviti krvave izvirje iz hčerinih ran. Nad njo je v zraku zajfotal letak in se počasi spustil poleg mrtvega dekleta. Evgen ga je pobral in pokazal materi rekoč: »Poglej, pustili so letak s črno roko. Kakšni policisti! Črnorokci so bili, domačini. Enega sem prepoznal.«

Trideset minut čez polnoč je čas zaznamoval dva dogodka: približno ob tem času se je po dveh urah priplazil domov Franc Markelj, prva žrtev nočnega pohoda, kateremu so črnorokci prizadejali kar 14 ran; in prav tedaj so črnorokci že trkali na vrata stanovanja zadnje žrtve s spiska nočne moritvene žetve.

Črnorokci je z baterijo posvetil v vrata podstrešnega stanovanja, do katerega so držale zunanje stopnice. Na vratih je zagledal napis: Krojač Adolf Oblak.

»Odprite, policija,« so klicali v nemščini. Policija je zakon, posebno v vojni. Le kdo bi si ji upal upreti?

V pritličju je stanovala Spendlova družina. Iz tega stanovanja ni bilo stopnic do zgornjih sob. Na podstrešju sta bili dve sobi. V eni je stanoval 32-letni krojač Adolf z materjo. Adolf je bil invalid. Ko je bil star dve leti, je nesrečno padel in si nalomil hrbtenico. Pohabljenega otroka so povsod prezirali in zaničevali. Oče, ki je bil v službi pri železnici, je umrl, ko je bil Adolf star štiri leta. Zanj je skrbela mati, ki se je zaposlila v železniški kuhinji.

V drugi podstrešni sobi je stanovala Bercetova družina: mati Marija, mož Franc in njun 30-letni sin Franc. Oče in sin sta bila v nočni službi v železarni. Ko so črnorokci začeli razbijati po vratih Oblakove sobe, je bila doma le Bercetova mati, edina priča zadnjega dejanja z nočnega pohoda morilske tolpe.

Trije možje so butnili v vrata, ki so se treskovo odprla. Na posteljah sta v nočnih srajcah sedela mati in sin in si mencala oči. Nočni gostje so ju povsem zmedli.

»Napravi se in z nami na policijo!«

V sosednji sobi je Bercetova Marija prislomila uho na steno, da bi bolje slišala.

»Nikamor ne grem. Že vem, kam ste odpeljali Kunstljevo Jožico. Sram vas bodi, toliko močnih mož se spravi nad mlado dekle in invalida. Ven ne grem, lahko me odnesete.«

»Usekaj ga po gobcu!« je nekdo jezno siknil. Bercetova se je zgrozila. Kaj neki se dogaja v sosednji sobi? Še bolj je prislomila uho na steno.

»Oho, sem vas ujel. Kaj niste Nemci, kot ste se predstavili? Torej ste Slovenci in imam čast govoriti s črnorokci.«

Pogumen je ta krojač, je pomislila Bercetova in se zgrozila, ko je zaslišala, kdo so nočni gostje.

Nadaljevanje

Na poletje dvainštiridesetega leta nihče več ni maral v oddaljeni malinov gozd. Grofovskega praktikanta ni bilo več. Šel je k vojakom. Tudi logarja so vpoklicali. Kdaj pa kdaj je prihajal neki tuji starejši možakar v dolino, kolikor je bilo potrebno v zvezi s sečnjo ali z lomom. Drvarji so bili zdaj večkrat tuji ljudje, tudi vojni ujetniki; domačine so večji del vpoklicali.

Glavni vzrok pa je bil pojav partizanov, kakor so gošarje začeli v tistih letih imenovati zaupniki, zakaj nemško uradno so bili le banditi. Prav partizani pa so dosegli z gotovimi akcijami, da je pogledoval vsak drugače na širne — zlasti grofovške, nekdanje kmečke gozdove. Prihajali so k skupinam drvarjev in jim prepovedovali v imenu osvobodilne fronte slovenskega naroda nadaljnjo sečnjo z nalogom, da povedo svoji nemški gospodi: »konec je izkoriščanja slovenskih gozdov za hitlersko vojno!« Požgali so tudi vrsto drvarskih brunaric in kočaric.

Na pozno jesen je ponudil bratrančev mesar Zdravku in svojem nov vir dohodkov. Ker je zaradi vojnih razmer primanjkovalo kolofonija, so jemali smolo, v prvi vrsti smrekovo smolo. To je bilo kaj naporno iskanje. Treba je bilo obletati mnogo gozdov. Zlasti si moral vedeti, kakšne smreke imajo največ smole. Seveda take, na sončni strani ki so jih okleščali za stelo, in take, ki stojijo vzdolž drč, koder so gonili les in se je pri tem otoklo mnogo stoječih debel. Vse to so Zdravkovi iz izkušnje upoštevali — in spet računali z dodatnimi pfenigi.

Kar s pričetkom vojne, septembra devetnajstodevtrinidesetega, je začel kupovati v trgu priseljeni lesni in živinski prekupčevalec leskove kole, ki so jih — tako se je rekalo — potrebovali za lopatišča. Kol je moral biti samo v eno smer skrivljen, poldrugi meter dolg in 3 do 5 cm debel. Za neolupljenega je plačal dedec tudi manj, za olupljenega, ki je izgledal kot pripravno lopatišče, pa je spustil nekaj

VALENTIN POLANŠEK

ROMAN

KRIŽ S KRIŽI

čez marko. Leševja pa je bilo zlasti po sosedenskih globelih in v Lomju dovolj. Pri vseh kmetijah je zlasti leševje obrobilo njive, travnike, senožeti in loge. Lešnike so ponekod ljudje še radi nabirali, skoraj toliko kot lešnikarji in vervece. Da — bili so nekateri, ki so lešnikova zrna nabirali zato, da jih dobro presušijo na soncu in potem zmlejejo za kavo. Kdo si je še sredi vojne mogel kupiti prave kave? Ali dobre mešanice, kot so jo hvalile stare reklamne table pri tržanskih trgovinah izpred vojnega časa? Zdjaj v vojni kave sploh ni bilo! Tako se je zagnal tudi Zdravko v svoje novo lovišče za lopatišči. Seveda je poprej vprašal gospodarja, če sme. Ljudje niso branili. Zlasti, kjer je pasel ali pri košnji in žetvi in mlatvi opravljal razna kmečka dela, so mu rade volje dopuščali. To je bilo blago občutje, ki ga je odnesel iz take hiše!

Nekaj bolj toplega, dobrega in krščanskega kot pa iz grajskega gozdarskega urada, ko mu je šlo na kozlanje ob misli, da gospod grof v župnijski cerkvi čisto spredaj sedi, da skoraj noge na oltar moli, se prav imenitno križa, pa k istemu Bogu moli kot bajtarji in domačini Slovenci.

Tudi Zvamančarjevi hlapci so napravljali lopatišča. Jozelj je pokazal še Zdravku, kako je treba olupiti palico in jo oguliti s steklenim drobcem, da je gladka kot pravcato že dogotovljeno lopatišče. To se izplača! ga je bodril Jozelj, kdo od kmetov pa rabi toliko lopatišči in kdo ti bo še dal denarja zanj. Denar je denar, četudi si marke in pfenigi, ki so naše avstrijske šilinge in groše požrli. Tako je Zdravko tudi storil in se je še opogumil za prošnjo, da bi smel z Jozijevimi lopatišči spraviti tudi svoje v trg. Jozelj je bil za to. Jozelj je bil sploh prijeten človek. Zdravko je večkrat čutil, da ga ima posebno rad. Fant pa njega. Zlasti, ker je pel v moškem zboru in je ob poletnih večerih trobil v svoji kamnici, da se je slišalo skozi sanjavo noč prav do Zdravkovega doma.

Zdravko je morda posnemal Jozeja tudi v tem, da je začel — še slabotno otroče kakih dvanajstih ali trinajstih let — napravljati drva v Ajdovi osenci za lomenjskim hudournikom. Samo to pa je bilo garanje, da se je mladenič zdelan vlačil domov. Ko ne bi mati pomagala, bi se fantov načrt ne uresničil. Ko sta prodana drva spravila po zimskem sanincu v trg, je še mama dodala nekaj, da je bil izkupiček izdatnejši. Vedela je, česa si sin želi kljub trdemu denarnemu stanju družine iz dneva v dan vsebolj neizglednemu času glede najnujnejših življenjskih potrebščin. Vse je bilo na karte in dobavne liste. Vse je šlo za požrešno vojno.

Najbolj razširila pa se je fantova dejavnost z naročanjem raznih reči pri nekaterih trvdkah bodisi za glasbila, orodja, kuhinjske posode, bodisi za bicikle in drugo drobnarijo. Kjerkoli je bil, je brskal v časopisih ali drugih publikacijah po novih naslovih. Tako je naročil pri dunajski trvdki za sladkarijo Oscarju Tičingerju cenik.

(se nadaljuje)

JOŠT ROLC
RODOS — OTOK SONCA
IN CVETJA

9

Pomembnost mesteca so kot mozaik tlakovane ulice z drobnimi belimi in črnimi okroglimi kamenčki, ki ponazarjajo razne like, največkrat jelene, bujno cvetje ali ladje. Tudi dvorišča so prekrita s kamenitimi ali keramičnimi mozaičnimi podobami. Se večja paša za oči je mestni bazar, kjer lahko ugotoviš, da bi lahko kupil marsikatero stvar ceneje, kot pri uličnih trgovcih in da bi si bil zaradi neizkušenosti krepko opeharjen. »Ni važno. Ne bomo prvi in ne zadnji, ki so nas spretni Grki opeharili,« so se potem na videz ravnodušno tolažili naši najbolj zaletavi kupci, ko so na bazarju primerjali cene.

Kamnita pot na hrib je dokaj strma. Starejši jo le s težavo premagujejo. Toda iznajdljivi domačini so tudi ta problem rešili na svojstven način. Na koncu naselja, tik pod vznožjem, so postavili odprte hleve z malimi eskadroni osedlih osličkov. Za nekaj draham te usmiljenja vredne krotke živalice na svojih hrbitih prenesejo prav do obzidja trdnjave. In treba je reči, da imajo lastniki osličkov kar dober promet.

Reka turistov se zgrinja pod mogočnim zidovjem in se počasi pomika po strmih stopnicah navzgor v trdnjavo. Nekoč sta bili za dohod namenjeni tudi dvojni še bolj strmi in ozki stopnišči, nove pa so, tako kot celo trdnjavo, obnovili in dozidali Italijani. Notranjost srednjeveške trdnjave je dokaj zane-marjena. Po temnih hodnikih in prostorih za prvim obzidjem, kjer so tudi ostanki bizantinske cerkve, arheologi in delavci še kar naprej rijejo in kopljejo v upanju, da bodo odkrili še kakšno pomembno izkopanino.

Izza trdnjavskih poslopij se odpre na vrhu hriba prostrana ploščad z ohranjenimi ostanki osrednjega stebrišnega hrama

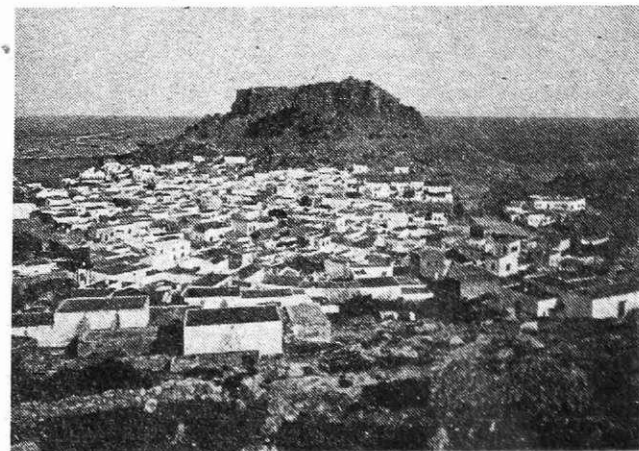
lindoške akropole, ki priča o neizprosnih minljivosti časa, pa tudi stari slavi grške kulture. Čeprav je bila akropola nenehno izpostavljena neštetim vojnarn, potresom in drugim uničujočim vplivom človeka in narave, prav nič ni izgubila na svoji veličastnosti. Ostanek hrama so konzervatorji dovolj sanirali s cementnimi plombami, kot tudi varovalni zid tik nad prepadno skalnato steno, ki se več sto metrov navpično spušča v morje.

S ploščadi, ki je preurejena v razgledno teraso, se ponuja vseobsežni pogled navzdol proti morju in na podnožje črnih skalnatih čeri med katerimi sameva ljubko zeleno jezerce. Če čas dopušča, kar je vselej vprašljivo, in če je vodnik pri volji, se zainteresirani turisti lahko spustijo pod rob ploščadi v zapušteni kamnolom, kjer so na ogled bogato okrašene kamnite glave stebrov. Ne vem, ali so jih antični kamnoseki in kiparji tam pustili, ali pa so jih nekje sneli s stebrov hramov akropole in jih prinesli v zavetje kamnolomne jame.

Antični Lindos naj bi po zgodovinskih zapisih v 6. stoletju pred našim štetjem ustanovil Heliosov sin Lindos, čigar nasledniki so začeli graditi mesto Rodos in osvojili kasneje tudi vzhodni del Sicilije. Na tem otoku so postavili prve grške kolonije, med drugim tudi še danes živahno obljudeno Siracuso. Na Lindosu so domovali številni slavni graditelji: kiparji, slikarji, matematiki, pesniki in filozofi. Tudi nenadkriljiva kiparska mojstrovina — sloviti kolos v rodoški lukii, Mandraki, je delo Lindošana Harisa in njegovih pomočnikov iz tega mesta.

Najslavnejši med slavnimi je bil bržčas Kobulos, ki je na Lindosu vladal polnih 40 let. Bil je znan pesnik in filozof, pri svojih podanih pa izredno priljubljen vladar, ki mu pripisujejo še danes veljavno reklo »O mrtvih vedno vse dobro«.

Nasploh pa so Lindošani veljali za velike ljubitelje umetnosti. Razen še danes dokazljive ustvarjalnosti so jih imeli za zelo miroljubne sosede drugih ljudstev. Stara pričevanja, ki so se ohranila do danes, razkrivajo tudi težke čase že od prvega stoletja nove ere, ko so semkaj prihrumele divje rimske legije, ki so opustošile in oropale skoraj vse umetniške dragocenosti. Njim so sledili še bolj divji Saraceni in Seldžuki, pa spet ustvarjalni križarski vitezi svetega Ivana, nato brezobzirni Turki in nazadnje osvajaletni Italijani, za kratek čas pa še Nemci in Angleži. Vsak od teh ima na duši nekaj grehov, ki jim je bodo nikoli odpušteni. Ruševine hramov so nema sled prave kulture pa tudi vandalskega početja osvajačev vseh barv, razen vitezov, ki so bili še najmanj kruti.

Novo naselje Lindos z akropolo

le
ki
s
ini

eli
le
ke
v
z
ja
ar

aj
lo
ilo
si
na
lž
el
z

te
lec
ti
lg
za
aj

8

v
re,
li,
so
in
ve
pri
ni
ti
li
na
ki
ga
of
se
ni

je
e
ke
v
ni
il
to
st
o

se
ti
je
ti
za
je
e
su
in

za
la
v,
j
ki
m
o
in
in

ve
ih
je
e
o
je
ie

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

V četrtek, 11. marca, je v radovljiški občini na 96 volilskih v skupščini SIS od 11.784 vpisanih volilcev 10.906 volilcev ali 92,55 % in od 999 zasebnih obrtnikov in njihovih delavcev 868 ali 86,89 % vseh upravičencev. V nedeljo, 14. marca, je na 71 volilskih v 20 KS od 23.558 vpisanih prišlo na volitve 21.348 volilcev ali 92,96 %. Kmetje so se na 42 svojih volilskih odrezali boljše. Od 2.154 vpisanih jih ni prišlo zaradi upravičenih razlogov na volitve le osem, odstotek njihove udeležbe na volitvah pa znaša kar 99,63 %. Izidi udeležbe volilcev na volitvah v združenem delu in v krajevnih skupnostih uvrščajo radovljiško občino na drugo mesto na Gorenjskem.

Izvršni svet OS Radovljica je na 184. seji 16. marca obravnaval predlog odloka o potrditvi zazidalnega načrta za TP Bled, predlog odloka o ustanovitvi samoupravnega sklada za intervencije v kmetijstvu in porabi hrane v občini Radovljica za leto 1982-1985, predlog odloka o soglasju k stopnji mrtovila stanovanjskih hiš in stanovanj v družbeni lastnini za leto 1981 in 1982 in predlog sklepa o uporabi sredstev solidarnosti za odpravo posledic naravnih nesreč za delno odpravo zledu v občinah Bistrica, Postojna in Sežana. Izjava je tekla tudi o spremembah srednjeročnih planskih dokumentov 1981-1982, o analizi izvajanja politike cen v letu 1981 in o programu za leto 1982 v pristojnosti občinske SIS za cene. Člani izvršnega sveta so bili seznanjeni s poročilom o delu Uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko in o delu upravnih organov in izvršnega sveta v letu 1981. Glede na poročilo veterinarske službe o pojavi stekline so sprejeli sklep o ponovnem uvajanju ukrepov proti steklini.

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je na zadnji seji, ko je obravnavalo predlog programa sodelovanja delovnih ljudi in občanov s prijateljsko občino Buje, sklenilo, da vsi nosilci tega sodelovanja: skupščina, DPO, SIS kulture in izobraževanja, zdravstvo, gasilci, predvsem pa določene krajevalne skupnosti in delovne organizacije pripravijo lastne programe. Koordinacijski odbor za sodelovanje z zamejskimi Slovenci in pobratenimi občinami pa naj izdela svoj program za leto 1982.

Na 1. seji novoizvoljenega 29-članskega občinskega odbora ZB NOV Radovljica so imenovali sedem komisij in odborov ter njihovih predsednikov in sekretarjev. Obravnavali so vloge 14 prisojcev stanovanj za leto 1982, od katerih bodo lahko rešili komaj dobro polovico. Za obnovitvena dela na stanovanjih bo letos borem na voljo 1,1 milijona din posojil, kar je toliko kot lani.

Na 15. redni seji predsedstva in sekretariata občinske konference ZSMS Radovljica 18. marca so podrobno spregovorili o pripravi na zasedanje OK ZSMS, ki bo konec marca. Sprejeli so več sklepov v zvezi z nalogami za to zasedanje, veljavnimi postopki za volitve v OK ZSMS, regijski MS ZSMS in RK ZSMS ter nalogami pred IX. kongresom ZSMS. Sprejeli so tudi program nalog na področju SLO in DS.

Predlog družbenega dogovora o namenski uporabi turistične takse v obdobju 1982-1985, ki ga je posredoval v obravnavo izvršni svet OS Radovljica vsem zborom občinske

skupščine na ločenih sejah 10. marca, so vsi trije zbori soglasno zavrnili. Vzrok je v nesprejemljivih določilih dogovora o njegovi veljavnosti, če ga podpiše 40 občinskih skupščin, o 10 % združevanju sredstev iz takse, za katere ni nobenega utemeljenega obračuna, pa tudi zaradi nesprejemljivih meril skupnega financiranja turističnih potreb v SR Sloveniji s strani TZ Slovenije.

Lani je bilo v občini Radovljica končanih 54 investicij s skupno vrednostjo 465.853.000 din. Gospodarske delovne organizacije so končale 37 investicijskih objektov v vrednosti 412 milijonov din, negospodarske pa 17 investicij s končno vrednostjo 53.847.000 din.

Gospodarske delovne organizacije v radovljiški občini so v letu 1981 povečale dohodek za okoli 35 % v primerjavi z letom 1980, za osebne dohodke pa so porabili za 34 % več sredstev kot predlanskim. Poprečni mesečni čisti osebni dohodek na delavca v gospodarstvu je bil lani 10.988 din, kar je za 35 % več kot leto prej, vendar pa so bili realni osebni dohodki v poprečju nižji za 5 %.

Splošna poraba (proračunska sredstva) so v radovljiški občini porabila lani za 42 %. Od tega za zvezni proračun 50 in republiški 41 %, za občinski proračun pa 37 %. Realna poraba je znašala 6,3 % več kot lani. Skupna poraba je bila večja v istem obdobju za 25 %, od tega za SIS v republiki za 24 in za SIS v občini za 25 %. Kljub valorizaciji programov je bil v občinskih SIS realen padec porabe za 3,7 %.

Izvršni svet OS Radovljica je na prvi seji v marcu podprl program Planuma, TOZD SC Kobilja in TOZD Inženiring o gradnji petih blokov na Zoisovi plani v Bohinju, kjer bodo pridobili 30 apartmanskih enot. V prvi fazi bodo gradili tri bloke z 270 ležišči. Prednost za nakup apartmanov bo imel družbeni sektor.

V marcu so po sklepu izvršnega sveta OS Radovljica začele veljati nove (povišane) cene geodetskih storitev v radovljiški občini. Za geodetsko terensko delo bo cena ure 240 din, za pisarniško delo pa 200 din. Za figurativno delo bo ura po 150, za risarsko delo pa po 100 din.

Veterinarska inšpekcija uprave inšpekcijskih služb Gorenjske je obvestila izvršni svet OS Radovljica, da so 4. marca ugotovili steklino na poginjeni lisici v Ribnem. Zadnja ugotovitev stekline v radovljiški občini je bila lani 11. junija. V Sloveniji je zdaj okuženih s steklino kar 33 občin, med njimi so tudi sosednje občine Kranj, Škofja Loka, Tolmin in Trzin. Izvršni svet je takoj sprejel ustrezne ukrepe za zatiranje in izkoreninjenje stekline in o tem obvestil sredstva javnega obveščanja.

Po presoji analitične službe komiteja za družbeno planiranje in gospodarstvo pri OS Radovljica kažejo programi SIS družbenih dejavnosti v radovljiški občini za leto 1982 nadaljnje padanje realne rasti sredstev za okoli 10,9 %. V letih 1982-1985 naj bi ohranili politiko 10 % zaostajanja rasti sredstev za SIS za rastočo bruto osebnih dohodkov, ki pa bodo zaradi povečanja amortizacije realno padle.

Delavska univerza Radovljica je v sodelovanju z Zdrženjem obrtnikov občine Radovljica v februarju zaključila s

tremi 15-urnimi tečaji za varstvo pri delu za obrtnike-vodje obratovalnic, ki se ga je udeležilo 160 tečajnikov.

V starem delu Radovljice na Linhartovem trgu je prejšnji mesec trgovsko podjetje Merkur odprlo novo prodajalno zvočnih aparatov, plošč, kaset ter radijskih in TV sprejemnikov. Že na dan otvoritve je kupčija presegla pričakovanja. Prodali so domala vse barvne TV sprejemnike. Nova prodajalna je v preurejenih prostorih, ki se lepo ujemajo z okoljem starega dela mesta.

Aktivni ravnatelj šol pri Izobraževalni skupnosti Radovljica je na seji prejšnji teden obravnaval program šol za leto 1982, finančni obseg temeljnih oblik izobraževanja in cene vzgojnoizobraževalnih storitev v letu 1982. Spregovorili so še o strokovnem izpopolnjevanju pedagoških delavcev v občini, o pripravi na organizacijo dneva prosvetnih delavcev in na revijo šolskih pevskih zborov v občini s sodelovanjem ZKO Radovljica. O problematiki vzgojnoizobraževalnega dela je članom aktiva govoril Vladimir Tehovnik iz Zavoda za šolstvo.

V trgovski delovni organizaciji Murka Lesce je bilo v začetku leta zaposlenih 273 delavcev: prodajalcev v TOZD Maloprodaja je 215, v TOZD Veleprodaja 20 in v delovni skupnosti skupnih služb 38 delavcev. Z 232 ženskami in le 41 moških je kolektiv očitno bolj ženski kot moški. V letu 1981 je odšlo iz Murke 34, na novo pa je sklenilo delovno razmerje 23 delavcev. Poprečna starost zaposlenih je 30 let, poprečna delovna doba zaposlenih v tej delovni organizaciji pa znaša 7,5 let. Lani je bilo v delovni organizaciji le 10 nesreč pri delu.

Od oktobra lani so v avli poslovne stavbe LIP Bled začeli redno postavljati slikarske razstave. Januarja letos so se predstavili s svojimi deli likovniki Radniško kulturnog društva »Sloboda-VIS« iz Varaždina, v februarju je razstavljal domačin, akademski slikar Janez Ravnik, v marcu pa člani likovne skupine DOLIK z Jesenic.

Na Delavski univerzi Radovljica se je februarja začel 40-urni kuharski tečaj, namenjen zaposlenim ženam. Tečaj je dvakrat tedensko po dve uri, zaključen pa bo konec marca. Vodi ga znani slovenski kuharski mojster Ivan Ivačič. Za prvi tečaj, na katerem se bodo naučile pripravljati različne jedi iz manjšega izbora živil, se je prijavilo 14 zaposlenih žena. Če bo še zanimanje za takšen tečaj, bodo v aprilu organizirali še enega, več pa jih nameravajo pripraviti jeseni.

V Slovenj Gradcu so v počastitev mednarodnega praznika žensk 12. marca odprli razstavo tapiserij jugoslovanskih likovnih umetnic. Ob tej priložnosti je Almir Radovljica kot pokrovitelj jugoslovanske razstave predstavila na modni reviji svoje najnovejše vzorčne izdelke.

Po programu kulturne akcije za delovne kolektive in prireditve za delavce iz drugih republik je 12. marca gostovala v Bohinju dramska skupina KUD Abrašević iz Valjeva. Na odru doma Joža Ažmana so se srbski gostje predstavili z zgodovinsko dramo pod izvirnim naslovom »Propast carstva srbskoga«.

Kulturno društvo Triglav iz Srednje vasi v Bohinju slavi letos 20-letnico svojega obstoja in uspešnega delovanja. Svoj jubilej bodo počastili s kulturnim tednom od 28. marca do 4. aprila, ko bodo v prenovljeni dvorani pripravili vrsto kulturnih prireditev.

SPOMINI NA BORCE ZA SVOBODO

Pred 40 leti, 20. februarja 1942, je izgubil svoje življenje v spopadu z okupatorjem, vrhu Stola v Karavankah Jože Koder. Sedem tednov pred tem, 30. decembra 1941, so nacisti ustrelili v Dragi pri Begunjah njegovega prijatelja in sovaščana Nikolaja Lončnerja, dva tedna pred tem pa so fašisti 16. decembra 1941 ustrelili na Opčinah pri Trstu Simona Kosa, prijatelja in soborca obeh omenjenih.

Vsi trije, Nikolaj Lončner, Jože Koder in Simon Kos so bili doma z Nemškega Ruta, gorske vasi pod Rodico na Tolminskem. Vsi trije so bili predani borci za narodni obstoj slovenskega življa pod fašistično Italijo in zato so večkrat prihajali čez mejo v Bohinjo in tudi na Jesenice, kjer so prejemali slovensko čtivo za prenos preko meje na Primorsko. Dobro je namreč znano, da je fašizem popolnoma oropal naše ljudstvo vseh narodnostnih pravic in zato je tako rado posegalo po vsem kar je prihajalo z matične domovine. Jesenice so bile v tistih letih še kako pomembno zbirališče različnega gradiva za prenos čez mejo na Primorsko in zato so ti trije tovariši, poleg drugih, večkrat prihajali na Jesenice. Nekateri primorski rojaki, ki so se po pobegu od doma naselili na Jesenice, pa so jim nosili težke tovore raznovrstnega čtiva tudi na mejo.

Že v začetku leta 1928, kmalu nato, ko je bila na Goriškem osnovana tajna protifašistična organizacija TIGR, je bil vanjo vključen Nikolaj Lončner, ki je kmalu pridobil k sodelovanju tudi Jožeta Kodra in Simona Kosa ter nekatere druge. Bil je med najbolj aktivnimi člani te organizacije, saj je nešteto krat, ne glede na vremenske razmere, v temnih nočeh prehajal čez zastraženo mejo, vedno težko obremenjen. V začetku decembra 1931 pa je padel v zasledo italijanskih obmejnih miličnikov, ko se je vračal s sestanka na Suhi pod Rodico. Na poti proti Rutu je z naglo kretljivo porinil oba fašista pod strmino in naglo pobegnil čez mejo. Nastanil se je na Jesenicah, kamor je prišla kasneje za njim tudi njegova družina, ni pa prenehal s svojim delom. Vsak prosti čas je izrabil za povezavo s svojimi tovariši v Nemškem Rutu. Srečevali so se na meji, večkrat pa je ponoči prihajal tudi v Rut na pogovore s sodelavci. Vse do začetka druge svetovne vojne je opravljal svoje prevzete dolžnosti. V maju 1941 so ga gestapovci aretirali. Nekaj časa je bil zaprt na Je-

senicah, nato v Celovcu in kakor smo že omenili, so ga 30. decembra 1941 ustrelili skupaj z Lavoslavom Planinskim, ki je bil zadnji predsednik primorskega emigrantskega društva SOCA na Jesenicah.

Tudi Jože Koder in brat Anton (padel je proti koncu vojne) sta morala bežati od doma, kakor premnogi naši primorski rojaki. Nekateri zaradi tega, da so se izognili aretaciji, drugi zaradi brezposelnosti. Kakor smo že omenili, je Nikolaj Lončner kmalu pridobil k delu za prenos in širjenje našega čtiva tudi Jožeta Kodra in tako je tudi ta postal zvest pripadnik protifašističnega delovanja. Že kmalu po okupaciji se je pridružil narodnoosvobodilnemu boju in postal borec NOV. Žal pa je izgubil svoje življenje, ko je stal na straži pod Prešernovo kočo na Stolu, kamor so se naši borci morali v globokem snegu in hudem mrazu umakniti pred okupatorjevimi vojakmi. Vsakoletni množični pohod na Stol nas spominja na dan 20. februarja 1942, ko so naši premraženi borci izgubili svojega Jožeta Kodra.

Simon Kos je bil najmlajši, a vztrajen in pogumen. Tudi on je tu pa tam prišel tudi na Jesenice, največkrat je prejemal čtivo in drugo gradivo na meji pod Rodico. Zadnja leta pred drugo svetovno vojno pa so prenašali tudi orožje, saj so se dobro zavedali, da se bliža čas, ko se bo treba z orožjem v roki boriti proti zatiralcem našega naroda. Italijanska policija pa je končno le prišla na sled temu delovanju in v letu 1940 aretirala večjo skupino naših primorskih rojakov in med temi tudi Simona Kosa. V začetku decembra 1941 se je začel tako imenovani drugi tržaški proces fašističnega sodišča, na katerem so 14. decembra obsodili na smrt pet naših rojakov in med njimi tudi Simona Kosa. Ustreljeni so bili 16. decembra na Opčinah pri Trstu.

Tako so končali svojo življenjsko pot pod strehi sovražnikov našega naroda trije predani borci z gorske

vasi Nemški Rut, ki je dal številne borce proti fašizmu in tudi številne borce in aktiviste v času narodnoosvobodilne vojne. »Nemški Rut je bil pravo leglo protifašističnega delovanja« se je izrazil po aretaciji komisar tolminske kvesture Bichi, saj so takrat poleg Simona Kosa aretirali še več njegovih sovaščanov in tam našli tudi veliko streliva in orožja.

»Domovina ni le kosček zemlje, kjer smo se rodili« pravi italijanski politik Felice Cavalotti, »domovina je svet vzvišenosti, žalostnih in svetlih spominov, močnih in nežnih čustev, ob katerih živimo z duhom naših očetov, ter smo zato ponosni, da nosimo njih ime.«

Naš tržaški rodoljub pa dodaja: »Prav tako smo ponosni mi Slovenci v Italiji, ponosni na svoje prednike in smelo trdimo, da je naša domovina tukaj na tem ozemlju, kjer živimo avtonomno že štirinajst stoletij in kjer hočemo še nadalje živeti z vsem svojim duhom in narodnostnim bogastvom, kot zvesti sinovi slovenskih očetov. Pri tem nas še prav živo spremljajo spomini, ki smo na tej zemlji trpeli krivice in krvaveli, zato pa tembolj hrepneli po svobodi in se zato tudi borili.«

Srečko Šorli

UREJENO SREDIŠČE ZGORNJH GORJ

V Gorjah, v stavbi, v kateri je danes krajevna skupnost, je bila sprva čitalnica. V letih med obema vojnama so jo povečali v dvorano in v nadstropju. V stavbi je bil takrat sedež občine Gorje, pod katero je spadal tudi Zasip, Blejska Dobrava in Zel Podkočnice. Danes je v tej stavbi sedež krajevalne skupnosti, pisarna ZB NOV Gorje, krajevni mašični urad in pošta, v nadstropju pa je več stanovanjskih prostorov.

Trenutno gospodarji s stavbo stanovanjsko podjetje ALP-DOM iz Radovljice. V lanskem jeseni so se odločili za celotno obnovo stavbe. Zamenjali so strešno kritino, zlebove, zamenjali vsa okna, namestili leseno oblogo in prenovili pročelje. Trenutno pa gradbeniki, delavci splošnega gradbenega podjetja Bled-Grad z Bleda, preurejajo notranje prostore.

In prav je tako, kajti poleg te stavbe je že preurejena stara osnovna šola, ki daje varstvo našim najmlajšim in prav tu je središče Gorj. Nasproti tej stavbi stoji veliko farno

VELIK ODZIV DELOVNIH LJUDI IN OBČANOV NA VOLITVE V RADOVLJIŠKI OBČINI

Glavna značilnost letošnjih volitev za delegate družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnosti v radovljiški občini je velika udeležba delovnih ljudi in občanov. V četrtek, 11. marca, ko smo volili delegate za zbor združenega dela občinske skupščine in delegate za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti, je na 96 volilskih v združenem delu od 11.784 vpisanih prišlo na volitve 10.906 ali 92,55 % volilnih upravičencev. Od 999 zasebnih obrtnikov in njihovih delavcev, ki so ta dan volili na dveh volilskih v občini, je volilno dolžnost in prvo opravilo 868 ali 86,89 % upravičencev.

Se boljše je bila udeležba občanov v nedeljo, 14. marca, ko smo volili delegate za zbor krajevnih skupnosti in družbenopolitični zbor občinske skupščine ter delegate v delegacije za skupščine samoupravnih interesnih skupnosti. Na 71 volilskih v vseh 20 krajevnih skupnostih v občini je od vpisanih 23.558 opravilo volitve 21.154 volilcev, kar je bila 92,96 % udeležba. Pri tem je potrebno odšteti 578 volilcev, ki so v inozemstvu, ali pa so izostali zaradi drugih upravičenih razlogov.

Tega dne so volili svoje delegate tudi kmetje, ki so se še posebno

dobro odrezali. Na 43 volilskih je od 2.154 opravilo volitve kar 2.146 volilnih upravičencev, le osem jih ni prišlo zaradi upravičenih razlogov. Njihova udeležba je dosegla kar 99,63 %. Po volilni udeležbi so v radovljiški občini na drugem mestu na Gorenjskem in tudi pri vrhu med slovenskimi občinami, kar potrjuje ugotovitve družbenopolitičnih organizacij, da je samoupravna in delegatska zavest že močno vkoreninjena v vse sredine med našimi delovnimi ljudmi in občani.

Posebno velja pohvaliti volilce in krajevne družbenopolitične organizacije, predvsem pa SZDL v krajevnih skupnosti Koprivnik-Gorjuše, kjer je bila udeležba na nedeljskih volitvah kar 97,1 %, v KS Srednja Dobrava 96,9 %, Podnart 96,5 %, Stara Fužina 96,3 %, Lancovo 96,2 %. Nad 95 odstotno udeležbo volilcev so dosegli v KS Srednja vas v Bohinju in Bohinjske Bela. V Bohinjski Bistrici je volilo 94,4 %, nižji pa so odstotki volilcev v gosto naseljenih krajih, kjer je bilo tudi največ odstotnih. Najnižja udeležba s 87,3 % je bila na Bledu, v Radovljici je znašala 87,6 % in v Lescah 89,4 %. Vendar pa tudi v teh krajevnih skupnostih rezultat udeležbe volilcev ni nezadovoljiv.

DOPISUJTE
V ŽELEZARJA

POČITNIŠKI DOM V NOVIGRADU KLIČE PO NUJNI OBNOVI

Ze več let ugotavljamo, da jeseniški otroci nimajo skorajda kje več letovati. Le še letovišče občinske zveze društev prijateljev mladine je ostalo. Težka finančna situacija, nujnost sanacije letovišča in v zvezi s tem zagotovitev ustreznih sredstev, terjajo odgovor, kako naprej.

Vsi soglašajo, da je otrokom iz jeseniške občine potrebno letovanje, da je potreben prostor ob morju, tako kot ga imajo otroci iz drugih občin, toda ko je za to potrebno zagotoviti sredstva, se zatakne. Zato naj bi se na širšem posvetu o tej problematiki v okviru socialistične zveze tudi dogovorili, kako v prihodnje. Kajti odlašanje se bo maščevalo predvsem otrokom, ki se jim tako izmika še zadnje otroško letovišče naše občine ob morju. Poletje pa je skorajda pred vrati.

Občinska zveza društev prijateljev mladine Jesenice upravlja dva objekta, namenjena letovanju otrok, šoli in naravi ter rekreaciji šolskih in predšolskih otrok. Eden je na otroškem igrišču na Poljanah, kjer so se pred vojno zbirali revolucionarni delavci z Jesenic in okolice in kjer bodo letos, kot načrtujejo, pripravili tudi prvomajsko slavo. Drugi objekt je otroško letovišče v Novigradu v Istri.

Koliko upov in pričakovanj je bilo, da bi na prelepih Poljanah nad Jesenicami zrasel pionirski dom, ki bi bil namenjen predvsem šolskim in predšolskim otrokom iz vse jeseniške občine. Pa so leta 1975 nastale spremembe pri financiranju družbenih organizacij in društev in gradnja tega doma se je zavlekla. Idejo so v občini sicer vsestransko podprli, da pa bi tudi na Poljanah imeli nekaj za začetek del, je občinska zveza DPM od Turističnega društva Rateče kupila montažno hišico. Na Poljanah so zrasli temelji s kletnimi prostori, tja pa so postavili leta 1976 še hišico. Tudi vodo in elektriko so napeljali do hišice, jo leta 1977 tudi opremili in lahko je, čeprav je majhna, služila namenu. In želimo si lahko le, da bi s svojim dobrim delom ustvarili toliko sredstev, da bi na Poljanah pionirski dom, kot so načrtovali, tudi zrasel, saj vedno znova ugotavljamo, kako pomemben je svež zrak, gibanje v naravi in tega bi bili otroci na Poljanah tudi deležni. Nekateri v jeseniški občini, na žalost so med njimi tudi pedagoški delavci, pravijo, da takega doma ne potrebujejo.

Koliko srečnih dni je marsikateri jeseniški otrok že preživel v otroškem letovišču v Novigradu. Res ni moderno, kot je hotel, toda morje je blizu, tudi iger je dovolj, lepo je, čeprav je deset dni grdo vreme in je skorajda edino razvedrilo tek od hišice do jedilnice, kjer znajo prijazne kuharice narediti čudovite stvari.

Za marsikoga so bili ti dnevi v Novigradu edine počitnice ob morju. Iz leta v leto postajajo dopusti na morju dražji in marsikateri starši so zato poslali k morju le otroke.

Toda letovišče kliče po obnovi. Z urejanjem otroškega letovišča v Novigradu so začeli leta 1960. Tedanji narodni odbor občine Novigrad je jeseniški občini dodelil za brezplačno koriščenje 23.309 kv. metrov zemljišča na Pineti pri Novigradu za izgradnjo objekta počitniškega doma za otroke. Vendar gradnja ni potekala, kot so načrtovali. Od leta 1961, ko so izdali odločbo, do danes se je veliko spremenilo pri gradnji objekta ob morju, vsak košček obale je postal dragocen za velike hotele, tudi na račun otrok. Ob tem se je večkrat reorganizirala občinska uprava na področju Buj, Umaga in Novigrada. Za zemljišče, ki je bilo dodeljeno brezplačno, je bilo potrebno plačati pravico uporabe. Občinski zvezi DPM Jesenice je v okviru finančnih možnosti, velikega razumevanja delovnih organizacij in drugih, z veliko urami prostovoljnega dela uspelo zgraditi v Novigradu letovišče za otroke. Tu so sedaj: osrednji objekt s kuhinjo, jedilnico in ločeno dozidanimi sanitarijami, dve zidani hišici in 12 lesenih montažnih hišic. Skupaj je v letovišču 154 ležišč. Toda letovišče je nujno potrebno obnoviti, tudi zahteve občinske skupščine Buje so vse večje.

Izvršni odbor občinske zveze DPM Jesenice, ki je o tem veliko razpravljal, je ugotovil, da bremena nadaljnjega obratovanja letovišča ne zmore več z dosedanjim dotacijo, ki jo prejema kot humanitarna organizacija. Če se v okviru občinskih družbenopolitičnih organizacij in izvršnega sveta skupščine občine, kjer naj bi čimprej stekla razprava, ne bodo znali dogovoriti, se lahko zgodi, da bo jeseniška občina in s tem predvsem njeni najmlajši še ob zadnje letovišče ob jadranski obali. Izgubili so že letovišče v Baški na otoku Krku, ki ga je upravljalo društvo TVD Partizan Jesenice, tudi iz Karigadorja, kjer so imeli svoj prostor jeseniški taborniki, so morali oditi.

Občinska zveza DPM Jesenice je humanitarna organizacija, ki jo financirajo samoupravne interesne skupnosti družbenih dejavnosti, njena osnovna dejavnost pa je skrb za otroke in družino ter delo s pionirji. Je tudi ena redkih v Sloveniji, ki upravlja otroško letovišče. Lani je zveza prejela 459.090 din, kar je 18,5 odstotkov več kot leta 1980. S temi sredstvi pokrivajo stroške splošne in pionirske dejavnosti, letovanja pa so v preteklem letu pokrivali iz prihodkov lastne dejavnosti, to je z vplačili za letovanje in sokoristnikov letovišča.

Na račun skrbi za to letovišče so bile okrnjene druge dejavnosti društev prijateljev mladine. Vse je bilo podrejeno Novigradu, kjer pa bo, kot že rečeno, potrebna širša družbena akcija. To letovišče je bilo grajeno bolj stihistijsko kot načrtno, dograjevali so ga toliko, kot so to dovoljevala sredstva. Teh pa nikoli ni bilo dovolj za redno in investicijsko vzdrževanje, ampak jih je bilo čedalje manj. Lani so, ker sredstev tudi v okviru skupnosti socialnega varstva ni bilo dovolj, dobili namesto planiranih 730.810 din nekaj manj kot 460.000 din.

Res so že doslej, kolikor so lahko, naredili s prostovoljnimi delom in doslej to nikoli ni bil problem, toda plačati je potrebno material, hrano in tako dalje.

Morda je tudi med vami kdo, ki meni, naj pač v letovišču uvedejo ekonomske cene, pa finančnih problemov ne bo. Lahko bi to storili, toda občinska Zveza društev prijateljev mladine Jesenice je humanitarna organizacija, ki teži, da bi v Novigradu letovalo čimveč otrok, posebno tistih iz družin z nižjimi osebnimi dohodki, ki sicer morja nikoli niti videli ne bi. In zato se v zvezi še kako trudijo, da bi bila cena sprejemljiva, pa tudi za regresiranje tistih, ki tega bremena ne zmorejo.

Ze prej smo omenili dotrajanost objektov in naprav v tem otroškem letovišču v Novigradu. Tem so se pridružile še komunalne dajatve, ki so bile lani kar desetkrat večje kot pretekla leta, saj je osnova za

odmero komunalnih dajatev v občini Buje velikost zemljišča. Lani so dajatve znašale 309.571 din, plačali pa so jih iz rezerv samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti v občini. Kaže, da bo potrebno za leto 1981 plačati še 150.000 din kot udeležbo za izgradnjo kanalizacijske mreže. In tako bo lanske letna dotacija 459.090 din komaj pokrila komunalne dajatve v preteklem letu.

Pred tremi leti — jeseni leta 1979, bi za popravilo hišic, centralnega objekta in nekatera druga dela ter opremo potrebovali 1.621.073 din. Če k temu prištejemo še inflacijo in nadaljnje propadanje objektov, je danes ta vsota precej višja. Toda če vemo, da otroci tako letovanje potrebujejo, če vemo, da bi bil vsak drug prostor, če bi do njega sploh lahko prišli, neprimerno dražji, je pot le ena. Čimprejšnji skupni dogovor za financiranje in ureditev tega letovišča in tudi nadaljnje poslovanje in upravljanje letovišča.

Morda bi ob tem kazalo reči še tole: stroški letovanja so bili v pretekli sezoni 185,85 din na otroka dnevno. V tej ceni so bili zajeti stroški prevoza, bivanja, hrana in nagajevanje osebja. V ceno pa niso bili vključeni osebni dohodek strokovne delavke, vzdrževanje objektov in amortizacija osnovnih sredstev ter komunalni prispevek. Lani so otroci plačevali povprečno ceno 145,45 din na dan, razliko pa so krili iz virov lastne dejavnosti občinske zveze DPM Jesenice, garažiranja prikolic, sokoristniki letovišč, regres za prevoze. Cena je za vse otroke enaka, prednost pa imajo otroci, ki še niso letovali, ki nimajo možnosti letovanja s starši ali so socialno ogroženi.

V letošnjem letu načrtujejo ceno letovanja 245,30 din dnevno, oziroma, če upoštevamo prihodke od sokoristnikov, 196,35 din dnevno za otroka. Te cene pa bi lahko veljale le, če bi letovišče obratovalo 105 dni s polnoasednostjo, oziroma če bodo učenci imeli šolo v naravi. Če bi v ceno letovanja vključili tudi stroške investicijskega vzdrževanja, amortizacije in komunalnih dajatev, bi bila cena za več kot 100 odstotkov višja. Potem bi bilo verjetno edino otroško letovišče jeseniške občine ob morju prazno.

Rk

V začetku februarja se je v Gornjesavski dolini mudila filmska ekipa ljubljanske televizije, ki je snemala oddajo »Od vsakega jutra raste dan«. Tako so v Kranjski gori na filmski trak posneli moški pevski zbor Marjan Vodopivec iz Kranjske gore, v Podkorenu pa podkorensko folklorno skupino, ki pleše stare gorenjske pleske. Kot posebno zanimivost oddaje so posneli tudi zlato poroko Pavle in Vinka Omana iz Podkorena, ki v kraju že mnogo let skrbita za kulturno življenje. Oddajo režira Marjan Roblek in jo bomo v kratkem videli na malih zaslonih. (Foto A. Kerštan)

Alpska modna industrija »Almira« iz Radovljice je odprla v kompasovem hotelu Alpina v Kranjski gori svojo prodajalno. Na zalogi imajo po tovarniških cenah vse vrste pletenih izdelkov; poleg pletenin pa so na voljo tudi spominski. Prodajalna je odprta v popoldanskem času. V bogato založeni trgovini bo marsikdo našel tudi kaj zase. (Foto A. Kerštan)

SKLEPI TRETJE SEJE KOMISIJE ZA VRTIČKARSTVO

Na tretji seji komisije za vrtičkarstvo pri Turističnem društvu Jesenice, ki je bila 11. marca, so obravnavali predloge za zemljišča, ki bi lahko prišla v posest za ta namen in način dodelitve vrtičkov posameznikom. Ugotovili so, da je komite za urejanje prostora in varstvo okolja skupščine občine Jesenice dal soglasje za naslednje površine:

Na Hrušici ob poti, ki pelje od bivše železniške postaje v zahodni del Hrušice, ki obsega del zemljišča s parc. števil. 250/1 ter 252/1 k. o. Hrušica. V zvezi s tem je bilo dogovorjeno, da se Komunalno skupnost Jesenice zaprosi za ustrežno ureditev teh površin. Cestno podjetje, ki tu gradi novi del ceste proti Kranjski gori, naj bi v jame med nadaljnjo gradnjo navozilo ustrezne količine zemlje, po vrhu pa po možnosti humus, tako da bi nastali lepi in uporabni vrtički. Delitev teh površin naj opravi krajevna skupnost Hrušica sama, in sicer osim prosilcem, ki so se prijavili in katerih naslove krajevna skupnost ima. Pri tem bo sodelovala tudi članica komisije za vrtičkarstvo s Hrušice. Za druge površine potrebnih soglasij in dovoljenj še ni. Ko bodo prišli odgovori, se bo ustrezno ukrepalo.

Za 85 prosilcev na Plavžu naj bi se namenile površine med Dimosom in potokom Jesenica ter industrijsko cesto in Savo. Predhodno bo potrebno pregledati in rešiti zadeve o pravi uporabi. V času reševanja teh zadev bodo člani komisije pripravili vse potrebno za delitev, ki naj bi se opravila najkasneje v aprilu, da bi se površine lahko že obdelale. Upoštevati pa bodo morali, da bodo na delu teh površin v kratkem polagali električne in druge kable.

Zemljišče v trikotniku med bivšo planiško in avstrijsko progo je rezervat za carino, za površine med garažno hišo in igriščem šole Tone Cufar ter Javorniško nabrežje pa je bilo sporočeno, da za vrtičkarstvo niso primerne. Zato se z Javornika in Koroške Bele nihče ni udeležil seje, za Lipce pa kaže, da niso zainteresirani.

V zvezi s tem tudi še ni soglasja Železarne in kmetijske zemljiške skupnosti. Potrebno bo počakati na ustrezne prostorske rešitve in na to v skladu s tem nadaljevati prizadevanja na področju vrtičkarstva. Ko se bodo zadeve razčistile, bi na to področje eventualno poleg 25 prosil-

cev s Koroške Bele usmerili 13 prosilcev iz krajevne skupnosti Sava, kjer ustreznih površin za vrtičkarstvo ni.

Z delitvijo površin, ki bodo urejene na Hrušici, ne bo problemov, na Plavžu pa bo precej dela. Za to bo turistično društvo oziroma komisija za vrtičkarstvo nudila krajevni skupnosti, ki je za to edina pristojna, ustrezno pomoč. Vse potrebno za delitev bo pripravila omenjena komisija, ki bo tudi poskrbela za sestavo ustreznih pogojev, ki jih bo podpisal predsednik sveta krajevne skupnosti in prosilci. V pogodbah bo obveza, da bodo prosilci urejali površine po navodilih komisije. Dogovorjeno je bilo, da se ne bo smelo postavljati nobenih hišic za orodje, ker stanovanjci do teh površin nimajo posebno daleč. V pogodbah bo tudi zapisano, da se krajevna skupnost ne more obvezati za določen rok uporabe teh površin. Predvidena je namreč še regulacija Save. Vrtiček bo treba vrniti, čim bi nastala druga potreba po tem zemljišču. Skušalo pa se bo ugoditi željam vrtičkarjev, ne bo pa mogoče zahtevati odškodnin, ker krajevna skupnost za to nima sredstev.

GRADIS, ki je med graditvijo toplovoda k železniškemu skladišču navozil material od izkopov, naj ob zasipavanju poskrbi za odvoz tega, uporabno zemljo pa lahko pusti, le da površine ustrezno izravna.

Komunalno in kmetijsko zemljiško skupnost bodo zaprosili, kot že omenjeno, za ustrezno urejanje zemljišča namenjenega za vrtičkarstvo na Hrušici in za usmerjanje eventualno odvečnega humusa na prostor med Dimosom in Jesenico, kjer se bodo uredili vrtički za prebivalce Plavža.

Prebivalce, ki so si doslej na divje uredili vrtičke, bodo opozorili, naj uredijo doslej zelo neestetsko postavljene ograje, ki so zgrajene z vsemi mogočimi odpadnimi materiali, kar zelo kazi našo okolico.

B. B.

NA LETNI SKUPŠČINI TURISTIČNEGA DRUŠTVA POSEBNA PRIZNANJA ZA »LEPE ROŽE«

Na letni skupščini Turističnega društva Jesenice so pretekli teden pregledali delovanje v preteklem letu in ugotovili, da je bilo uspešno. Turistični promet je bil za 18,9 % večji kot leto poprej, priprave na izdajo projekta in dograditev drugega dela trim steze v redu potekajo, urejenost okolja se postopoma izboljšuje, pri delu turističnih podmladkov so zabeleženi uspehi, pobuda za razvoj urejenega vrtičkarstva se uresničuje in tudi prizadevanja za pridobitev ustreznega prostora za informacijsko pisarno v bližini železniške postaje kažejo na boljše.

Za posebna prizadevanja pri opleševanju so najprizadevnejšim v okviru akcije podelili posebna priznanja in spominske značke.

Priznanja so prejeli: Marica in Tine Baš, Alojzija Binder, Angela Brac, Angelica Bolti, Anica Brgant, Rozalija Bučar, Miha Colnar, Marjana Cuznar, Ivica Čuk, Milica Čušin, Marija Daksobler, Draga Dolenc, Zofija Egart, Marija Endliher, Rozalija Erzar, Drago Fon, Tončka Gasar, Franciška Javorski, Angela in Ignac Kanc, Irena Klinar, Štefka Klinar, Vida Klinar, Hema Kobentar, Greti Kozar, Ivanka Kozjak, Božena Kunstelj, Francka Kunšič, Dragica Lasan, Francka Lešnik, Renata Lazar, Marija Lunder, Cilka Mirtič, Marija Može, Darinka Noč, Pavla Papek, Ilinka in Nedeljko Petrič, Franc Pirman, Mila Podobnik, Draga Pogačar, Mira Pristov, Alojzija Rekar, Milan Rijavec, Ivanka Rotar, Fanika Rožič, Pavel Smolej, Marija Svetina (Koroška ulica 13), Marija Svetina (Svetinova 15), Marija Sušnik, Silva Šorli, Breda in Jože Tigeli, Marko Trkulja, Nada Tomazin, Stane Torkar, Cvetka Valjavec, Gizela Velikonja, Anica Verdnik, Anica Vister, Simon Vister, Fani Zaveljčina.

Spominske značke so prejeli: Marija Bambič, Rozika Brumec, Andrejka Beg, Zofija Brelj, Zalka Hašimović, Rozalija Konič, Minka Kovač, Tončka Lavtižar, Marija Može, Angela Novak, Stefan Radež, Jelka in Jože Sivec, Franciška in Jakob Seljko, Mimica Smrekar, Rozka Troha, Tilka in Franc Zimic.

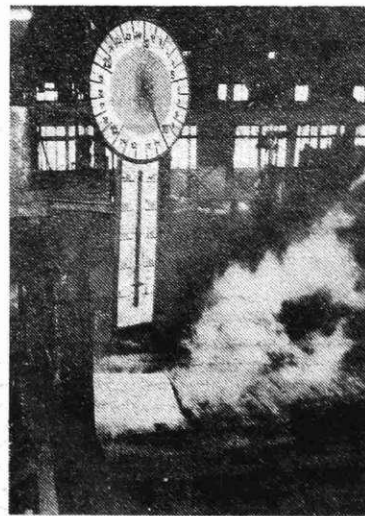
Podelili so tudi posebna priznanja za posebno uspešno delo in sodelovanje. Prejeli so jih: Ciril Cop, Ema Ficko, Alojz Grmovšek, Ervin Klančnik, Marija Kostanjšek, Ivanka Lorenčič, Zora Medja, Danica

Morič, Janez Novak, Mirko Ramuš, Erika Repovž, Jože Urh, Ema Vesek in Jože Zidar.

V novi upravni odbor so izvolili: Alojza Grmovška, Antona Frasa, Danico Morič, Marijo Kostanjšek, Cirila Copa, Ema Vesek, Eriko Repovž, Vinka Lavtižarja, Joža Urha, Darinka Močnik, Ema Ficko, Ivana Šmida, Branka Blenkuša in predstavnike Integrala, Kompasa in TP Golica.

Na skupščini so sprejeli finančni plan v višini 162.658 din, kar je 15 % več kot lani in obsežen program dela, ki je razdeljeno po komisijah.

B. B.

Valjarna debele pločevine (Foto I. Kučina)

ŠE BOLJ POPESTRITI KULTURNO ŽIVLJENJE V KS DOVJE – MOJSTRANA

Kulturno-umetniško društvo Jaka Rabič Dovje-Mojstrana predstavlja jedro kulturnega delovanja in snovanja krajanov, hkrati pa obstajajo še številne neizkoriščene možnosti, da bi kulturo še bolj približali delovnim ljudem in občanom. S to ugotovitvijo je moč najbolj na kratko oceniti nedavni redni letni občni zbor društva.

Društvo šteje 329 članov iz vseh štirih naselij krajevne skupnosti. V zadnjem obdobju so pripravili več različnih predstav v dvorani kulturnega doma na Dovjem, s kulturnim programom so sodelovali na drugih proslavah in manifestacijah, folklorna skupina pa je imela več različnih nastopov v domačem kraju in drugod. Člani društva sodelujejo z osnovno šolo 16. december Mojstrana, karavlo na Belci, planinskim društvom in drugimi organizacijami.

Prijetno popestritev in osvežitev v delovanju društva je brez dvoma pomenila letošnja razstava ročnih izdelkov in drugih del članov društva, ki so jih razstavili ob letošnjem kulturnem prazniku. Skupaj je razstavljalo kar 25 članov društva in drugih krajanov, in sicer 100 gobelinov, tapiserij, kipov, prtov in drugih vezenin. Z razstavo so dosegli dvojni namen: da je tudi širša javnost videla številne izdelke, ki so bili dosedaj zaprti med štirimi stenami v posameznih domovih, poleg tega pa je bila za vse razstavljalce in obiskovalce, v katerih tli kanček nadarjenosti, spodbuda za še večje dosežke, ali da se jim v prihodnje pridružijo. Avtorje najbolj izdela so na posebni slovesnosti nagradili, samo razstavo pa so si ogledali številni krajanji, ki niso skoparili z laskavimi priznanji. Lepo spodbudo in tudi priznanje je najboljše dala tudi posebna komisija, ki je v obrazložitvi za najboljše izdelke zapisala, da v njih veje največ lastne ustvarjalnosti, priprave za delo, mnogo uporabne vrednosti, predvsem pa truda glede usklajevanja kombinacij. Komisija je tudi ocenila izvirnost in redkost izdelkov, saj se nekateri skorajda ne izdelujejo.

Uspela razstava je brez dvoma spodbuda za naprej, saj bo sedaj začel z delom odsek ročnih del in verjetno se obeta še kakšna zanimiva razstava.

V zadnjih letih je v okviru društva najbolj delovna folklorna skupina, ki ima vsako leto več uspehov. Ob tem velja zapisati, da aktivnost skupine precej niha, predvsem v zadnjem času, ko je skupino zapustilo več članov. Z vabilom vsem ljubiteljem plesa in folklorne želijo sedaj spet vključiti nove člane, tako da bo skupina v letošnjem poletju ponovno začela z nastopi, na katerih predstavlja izvirne gorenjske plesne s tega območja.

Nekoliko manj uspešno je društvo na dramskem in pevskega področja. Že več let je prisotna tiha želja, da bi na oder postavili igrano in da bi v domačem kulturnem domu zapel domači zbor. Pri tem so očitne kadrovske težave, saj je danes pravzaprav težko dobiti še tako skromno skupino, ki bi naštevala predstavo. Prav tako so problemi z režiserskim kadrom, pri pevskega zboru pa s pevovodji. Vendar je treba dodati, da tega področja pri društvu povsem ne zanemarjajo. Na vseh proslavah in tudi na drugih prireditvah nastopajo recitatorji z izbranim programom.

Člani upravnega odbora društva se poleg osnovne dejavnosti na svojih sejah ukvarjajo tudi z različnimi drugimi problemi. Kulturni dom na Dovjem so pred leti sicer delno obnovili, vendar ponovno vpije po sanaciji. Problem so tudi finančna sredstva, ki jih vedno primanjkuje in z njimi ni moč pokriti niti vseh stroškov za osnovno dejavnost in redno vzdrževanje.

V razpravi na občnem zboru društva so posamezniki menili, da je kulturi na vasi treba dati novo svežino in nov polet. Proslave ob

različnih praznikov so v dvorani kulturnega doma zasedene do zadnjega kotička, kar je dokaz, da krajanji radi zahajajo v dom, da si želijo ne le proslav, temveč tudi drugih prireditev, folklornih in drugih zabavnih nastopov.

OB RAZSTAVI ROČNIH DEL V DOMU DU NA JESENICAH

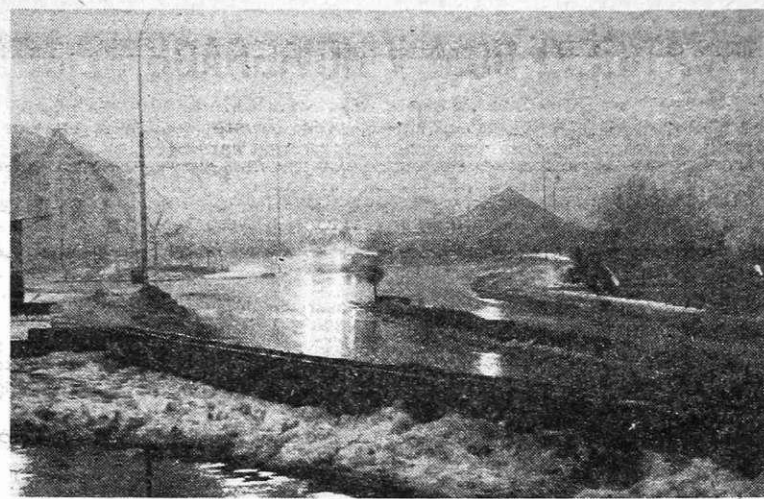
V nedeljo, 21. marca, so v domu društva upokoјencev na Jesenicah zaprli četrto razstavo ročnih del ženskega krožka, ki že peto leto deluje v okviru društva. Čeprav so razstavo odprli šele po 8. marcu, je bila kljub temu vključena v program prireditev ob tem prazniku, ki ima iz leta v leto bolj delovni značaj. Zato so tudi članice tega krožka v tem času prikazale svojo dejavnost.

Letošnja razstava ni bila številčno bogatejša od lanske, zagotovo pa bolj pestra in uporabna. Največ je bilo pletenin, veliko gobelinov, veznin, nekaj tapiserij, uporabnih in okrasnih predmetov. V nekaterih primerih je bil uporabljen že dotrajan material, toda s predelavo in raznimi dodatki so izdelki dobili ponovno uporabnost.

Razstava je privabila veliko obiskovalcev, predvsem šolske mladine in mladih deklet. Nekateri obiskovalci so se tudi zanimali, kdo krožek finančno podpira. Dežurne članice so pojasnile, da od nikogar ne prejema materialne pomoči razen od društva upokoјencev, ki jim daje v domu enkrat tedensko na razpolago ustrezen prostor. Ravno zaradi tega, ker ne morejo najeti strokovne učiteljice, ne moremo govoriti o nekem umetniškem oblikovanju ročnih izdelkov, razen v nekaterih primerih, kajti krožek ima bolj rekreativni značaj, saj žene delajo tisto, kar najbolj potrebujejo. Razumeti moramo, da je nemogoče zavrniti 75 let staro ženo, da ne sme razstaviti simpatične kokoške s piščančki, ki jih je z veseljem in ljubeznijo izdelala

Prav tako so dejali, da uspešno deluje šolsko kulturno društvo v osnovni šoli 16. december v Mojstrani in prav te mlade kadre bo potrebno v prihodnje bolj načrtno vključevati v delo društva po končani osnovni šoli.

Na občnem zboru so se še zavzeli za večje sodelovanje delegacije za kulturo v krajevni skupnosti in upravnim odborom društva.

Nočna odjuga (Foto J. Jekler)

DRUŠTVO UPOKOЈENCEV JAVORNIK – KOROŠKA BELA BO DOMAČIN DEVETE REVIEJE PEVSKIH ZBOROV DU GORENJSKE

Zveza društev upokoјencev Slovenije vsako leto organizira srečanje pevskih zborov, ki delujejo v okviru društev upokoјencev širom Slovenije. V pripravi na republiško srečanje pa po posameznih območjih v Sloveniji organizirane pevske revije. Letos je bila organizacija srečanja gorenjskih pevskih zborov društev upokoјencev zaupana DU Javornik – Koroška Bela. Na reviji, ki bo 22. maja v delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku, bo sodelovalo 13 zborov iz Gorenjske, ki bodo zapeli 39 pesmi, to je vsak zbor po tri, za zaključek pa še tri pesmi zapojejo združeni zbori. Danes predstavljamo nekatere izmed njih.

Mešani pevski zbor upokoјencev Ivan Cankar Ljubljana, ki šteje okrog 30 pevcev, deluje že 25 let. Vodili so ga razni zborovodje, zadnja tri leta pa ga vodi Lovro Koroščan. Nastopa kot mešani ali ženski pevski zbor, v društvu pa deluje tudi instrumentalna sekcija. Zbor nastopa predvsem v Sloveniji, pa tudi na avstrijskem Koroškem. Redno se udeležuje srečanj zborov DU, kakor tudi pevskih taborov v Sentvidu (že desetkrat). Največ nastopajo v domovih počitka, invalidov in prireditvah množičnih organizacij. Ima tudi redne letne celovečerne samostojne koncerte, sodeluje pa tudi z drugimi zbori. V letu 1981 so imeli 20 nastopov, kar potrjuje njihovo aktivnost. Pojejo predvsem narodne in partizanske pesmi, pa tudi njihovim možnostim dosegljive umetne pesmi. S pevci imajo podobne težave kot vsi upokoјenski pevski zbori – starost pevcev.

Moški pevski zbor LIPA deluje v okviru društva upokoјencev Radovljica že deset let. Do lanskega leta ga je vodil Edo Ošabnik iz Kranja, zaradi preobremenjenosti pa ga je letos prepustil mladi prizadeveni študentki Beti Demšar.

Moški pevski zbor LIPA nastopa na vseh gorenjskih revijah, raznih proslavah v okviru krajevnih skupnosti, na republiški reviji pevskih zborov DU Slovenije, na pevskem taboru v Sentvidu pri Stični, in na pogrebih.

Tudi v tem zboru si želijo, da bi v zbor prišlo več novih pevcev, posebno tenorjev, da bi lahko čimbolj uspešno sodelovali v kulturnem življenju Radovljice.

Ženski pevski zbor LIPA Radovljica deluje tretje leto. Od vsega začetka ga vodi Edo Ošabnik, čigar zasluga je, da zbor dosega lepe uspehe. Pevke so večinoma upokoјenke

in so z Bleda, Begunj, Lesc in Radovljice. Zbor deluje v okviru DU Radovljica. V zboru prepeva 22 pevk. Nastopajo na raznih proslavah in prireditvah v okviru gorenjske regije. Nastopile so že na republiški reviji pevskih zborov društev upokoјencev Slovenije v Mariboru in lani v Sežani. Za letošnje leto pa so se prijavile tudi za pevski tabor v Sentvidu pri Stični.

Mešani pevski zbor LIPA združuje moški in ženski zbor pri DU Radovljica, deluje tretje leto. Zbor je do lanskega leta vodil Edo Ošabnik, v zimski sezoni pa ga je zamenjala Beti Demšar, študentka glasbene akademije. Zbor nastopa na raznih prireditvah, proslavah ob državnih in krajevnih praznikih. Predstavili so se že dvakrat na reviji pevskih zborov Gorenjske v Škofji Loki in Domžalah.

Moški pevski zbor DU Škofja Loka je bil ustanovljen leta 1974 na pobudo nekaterih starejših pevcev. Danes zbor šteje 21 pevcev, v zboru pa so tudi nekateri mlajši pevci. Gojijo predvsem narodno in umetno pesem. Vsi člani zelo redno hodijo na vaje.

Zbor že več let redno nastopa na letnih občinskih, gorenjskih in republiških revijah, kakor tudi na pevskih taborih v Sentvidu pri Stični, skupno je zbor doslej nastopil na 70 prireditvah in revijah. Zbor si je v občini Škofja Loka pridobil zaupanje pri vseh kulturnih organizacijah, posebno pa med domačim občinstvom. Zbor že od ustanovitve vodi Valentin Pirc iz Škofje Loke.

Moški pevski zbor DU Predosije deluje že od ustanovitve od leta 1964 in je kljub maloštevilnosti zelo aktiven. Udeležuje se različnih srečanj in revij, sodeluje na domačih proslavah, komemoracijah na pogrebih članov DU in ostalih. Pod vodstvom Vencelna Sedeja zbor lepo napreduje.

Moški pevski zbor Tržič deluje v okviru DU Tržič. Z rednimi vajami je zbor začel 10. novembra 1976, na željo upravnega odbora društva in pobudo nekaterih ljubiteljev zborovskega petja. Vadbo zbora je prevzel Edo Ošabnik iz Kranja, sicer pa po rodu Tržičan, ki ga vodi še danes. Na začetku je bilo okrog 16 pevcev, potem pa se je številčno povečal. Seveda pa je pri upokoјenskih zborih vedno tako, da jih več odide, kakor pa pristopi. Prvič se je zbor javno predstavil 5. marca 1977 na proslavi za dan žensk z nekaj pesmi. Isto leto je zbor začel sodelovati na področnih in republiških revijah, ki jih organizirajo društva upokoјencev in ZDU Slovenije. Prav tako v Tržiču in okolici nastopa na proslavah, komemoracijah in manifestacijah. Lani je pel doma v Tržiču na prvi reviji po vojni z geslom »Tržič poje«. Njegov program zajema narodne, umetne, partizanske in borbene, pa tudi pesmi drugih jugoslovanskih narodov.

V eni prihodnjih števil Zvezarja bomo predstavili še zbor DU Jesenice, Domžale, Kranj in Javornik Koroška Bela in predstavili program pevske revije.

Stane Torkar

KDOR POJE, SLABO NE MISLI

Frica Jaklja ali Smrinjekovega Frica iz Kranjske gore pozna vsa Slovenija, pa še onkraj meje. Kako ga ne bi, saj je možakar »originalen« od glave do pete. O svoji noši, ki je narejena natančno po obliki starega kranjskogorskega pastirja Joka, je povedal:

»Narodno nošo sem »naštimal« samo zato, ker sem hodil in seveda še hodim na kmečko občet v Ljubljano. Noša je originalna, malha je, na primer, narejena iz jazbečeve kože, pas in klobuk sta tirolska in tudi cikle so prave pastirske, ki jih je pred leti malo popravil moj pokojni oče Peter, ki je bil rezbar.«

Fric pa ima poleg noše še nepogrešljivo »fraitonarico« ter pastirski rog in pravo pastirsko palico. S to opravo hodi z raznimi kolektivni na izlete po Sloveniji in na hudo mušen način zabava udeležence izleta. Tudi na domačih prireditvah in v kranjskogorskih hotelih ga vidimo in slišimo in se smejimo njegovemu izvirnemu humorju. Fric namreč piše in tudi po svoje poje besedila na melodije znanih popevk. S svojimi teksti se spotika ob tisto, kar ljudi najbolj žuli, njegovim besedilom pa se smeje staro in mlado. Pravi, da mu do sedaj še nobeden ni zameril, kajti kdor poje, slabo ne misli in nadaljuje:

»Tudi z obrtniki grem na izlet v neznano, kjer v noši pojem in igram, tako da je čim več dobre volje in smeja. Sam sem tudi obrtnik, in sicer mizar. V Kranjski gori imam svojo delavnico in lepo mizarim. In seveda šele takrat, ko imam čas,

obujem pastirske cikle in oblečem svojo nošo, ki je zares narodna in zaigram na harmoniko ter zapojem, povrh tega pa še v rog pihnem, da odmeva naokrog. Moje pravilo je: najprej delo, šele potem je na vrsti zabava.«

Fric Jakelj se s svojimi instrumenti večkrat napoti preko meje k Slovincem onkraj Karavank, kjer imajo radi slovenske naprave, posebno pa še njegove, ker so smešni in se ob njih od srca nasmejijo. Kdor se smeji, tudi dalj časa živi, pove Smrinjekov Fric in za konec zaigra in zapoje eno svojih priredb.

Prišel sem iz Amerike, potkal sem na vrata, polna bajta pankrtov, kdo jim je pa ata ...

A. Kerštan

ODBOR ZA PRAZNOVANJE DEDKA MRAZA DELUJE VSE LETO

Res smo že marca, toda novoletno praznovanje in prihod dedka Mraza je v marsikateri otroški glavi še kako živ. Kako tudi ne, saj je dedek Mraz s spremstvom razveseljeval tako otroke v vrtcih kot šolah.

V jeseniški občini deluje koordinacijski odbor za praznovanje dedka Mraza dejansko vse leto, čeprav ga največ nalog čaka prav ob koncu leta. Sedaj so delali končne obračune in že snujejo načrte za prihodnje.

V preteklem letu je dedek Mraz obdaril otroke od tretjega do sedmega leta starosti. Vrednost darilnega paketa je bila 143,45 din in ta darila je v občini prejelo 2360 otrok, poleg njih pa še 40 otrok, ki so bili tedaj v otroškem oddelku jeseniške bolnice.

Šolski otroci so dobili kolektivna darila in šole so za posameznega učenca prejelo po 140 din. Poleg tega so si otroci, ki so v vrtcih, ogledali tudi lutkovno predstavo, predšolski otroci, ki niso vključeni v vrtece, pa so si ogledali prireditev, ki so jih pripravili v krajevnih skupnostih. Šolarji so si ogledali mladinsko igrano Martin Krpan, ki so jo mladi igralci amaterskega gledališča Tone Cufar pod vodstvom gledališke igralke Alje Tkačeve pripravili v okviru gledališkega študija.

Pa sedaj preletimo še nekaj števil. Ostanek prihodkov iz leta 1980

je bil 275.780,65 din, po sporazumu nakazanih sredstev v letu 1981 pa je bilo 653.471,05 din, skupaj so torej sredstva v letu 1981 znašala 929 tisoč 251,70 dinarjev. Skupnih odhodkov je lani bilo 689.563,75 din, od tega je šlo 344.263,75 din za darilne pakete, 259.700 din za kolektivna darila šolarjem ter 85.100 din za prireditev (lutke, igrice). K tem stroškom moramo prišteti še stroške, ki so nastali s praznovanjem v letu 1980 in so jih poravnali v letu 1981 v skupnem znesku 37.261,40 din. Tako je ob obračunu odhodkov v letu 1981 ostalo še 202.426,55 din. Od tega pa moramo odšteti še stroške, ki so jih poravnali še v januarju in sodijo k praznovanju v letu 1981.

Tako so 24.908,60 din plačali za prevoze dedka Mraza in spremstvo, pa 19.852,45 din za pakete in prireditev, ostalo je šlo še za izvedbo prireditev v krajevnih skupnostih, za prireditev Žogica Nogica in drugo. Tako dejansko ostaja za praznovanje dedka Mraza v letu 1982 še 80.915,50 din.

Rk.

LUTKOVNI KROŽEK NA NAŠI ŠOLI

V naši šoli Prežihov Voranc Jesenice imamo veliko krožkov, med njimi tudi lutkovnega, ki ga obiskujemo učenke tretjih in četrtih razredov. Že takoj na začetku šolskega leta smo se začele učiti lutkovno igrice Zajčkova hišica. Krožek imamo ob sredo, vendar smo pogosto vadili tudi druge dni. Tako nam je uspelo, da smo učence naše celodnevne šole razveselili s predstavo že ob novem letu. Igrali smo tudi cicibanom iz sosednjega vrtca. Meseca februarja smo sodelovali na prvem srečanju gorenjskih lutkarjev v Adergasu. Tudi na gostovanju v Kranju so nam mladi gledalci navdušeno ploskali. Igrico namravamo igrati še učencem po drugih šolah v naši občini in tudi otrokom v vrtcih. Rada hodim k temu krožku.

Nina Slamnik,
3. a Prežihov Voranc

PREMIERA »VERIGE« OB 60-LETNICI SVOBODE

V okviru praznovanja 60-letnice ustanovitve DKD Svoboda Javornik - Koroška Bela je 3. marca v dvorani kulturnega doma Julke in Albina Pibernik na Javorniku dramski odsek DPD Svoboda France Mencinger Javornik - Koroška Bela zaigral ljudsko igro v treh dejanjih Fr. S. Finžgarja VERIGA, v režiji Janeza Kejžarja.

Obdobje po prvi svetovni vojni je bilo za kulturno-prosvetno dejavnost na Jesenicah in Javorniku izredno razgibano in pomembno. To je bilo obdobje, ko so napredni delavci pod velikim vplivom oktobrske revolucije ustanavljali napredna kulturna društva. Tako je bilo v juniju 1922 na pobudo naprednih delavcev, zaposlenih v valjarni na Javorniku, pri Čebularju ustanovljeno delavsko kulturno društvo Svoboda. Društvo je takrat imelo tri odseke: telovadni odsek, knjižnico in tamburaški orkester. Dve leti pozneje so ustanovili še moški pevski zbor. Vsi odseki so kljub nasprotovanju takratnih oblasti in kljub izredno slabim delovnim pogojem uspešno delovali. Leta 1933 je društvo uredilo nove prostore pri Konjiču, kar je bilo tudi osnova za delo dramskega odseka, ki bo prihodnje leto praznoval 50-letnico ustanovitve in delovanja. Delavsko kulturno društvo Svoboda je bilo razpuščeno po znanem celjskem zletu, nekaj mesecev za tem pa je bilo že ustanovljeno delavsko kulturno društvo Enakost. Novo društvo je nadaljevalo s tradicijami razpuščene Svobode, dejavnost pa so obogatili z ustanovitvijo mladinskega odseka, ki so ga vodili Edi Giorgini, France Mencinger in Ivan Tušar. Tudi delovanje Enotnosti ni bilo vseh tedanjim oblastem, pa so tik pred drugo svetovno vojno prepovedale delovanje Enotnosti na Jesenicah in Javorniku in zapečatile prostore pri Konjiču.

Za predvojno delovanje Svobode je pomembno predvsem to, da so bili najbolj aktivni komunisti, čeprav je bila takrat komunistična partija v ilegali. Med drugo svetovno vojno zaradi KULTURNEGA MOLKA društvo ni nadaljevalo z delom, toda po osvoboditvi so že v prvih dneh maja 1945 ustanovili društvo Ljudska prosveta, ki je imelo prostore v sedanjem domu TVD Partizan in v osnovni šoli na Koroški Beli. To so bila najživahnejša leta na vseh področjih kulturne dejavnosti. Društvo Ljudska prosveta je sledilo sindikalno kulturno umetniško društvo France Mencinger, ki je delovalo vse do avgusta 1952, ko so bila po vsej Sloveniji na podlagi ustanovnega kongresa, ki je bil v Trbovljah, ponovno ustanovljena delavska prosvetna društva Svoboda. Javorniška Svoboda si je ponovno nadela ime Franceta Mencingerja, nekdanjega revolucionarja in komuniste ter pevskega zbora iz predvojnih let. Med 1952 in 1969. letom je bilo prav gotovo najtežavnejše obdobje, kajti z delom so prenehali nekateri starejši člani, ki so bili sicer dolgo vrsto let aktivni tako v pevskem zboru, dramskem odseku, godalnem orkestru. Odstopnost teh članov je povzročila pravi razpad in le malo je manjkalo, da društvo ni prenehalo z delom. Le mladi prizadevni člani dramskega odseka so nadaljevali in še okrepili delo, tako se je v zadnjih 12 letih zvrstilo 29 premier z 212 predstavami. Danes poleg dramskega odseka deluje še folklorna skupina, ki jo vodi Marija Malej in šahovski odsek. Z vključevanjem mladih ljudi bodo lahko obnovili nekatere dejavnosti, predvsem pa glasbene skupine. Društvo zelo uspešno sodeluje z drugimi društvi in organizacijami v občini Jesenice in izven nje, predvsem pa z DPD Svoboda II Trbovlje.

Obširni program ob praznovanju 60-letnice, ki bo potekalo skozi vse leto, je začel prvi uresničevati dramski odsek z uprizoritvijo ljudske igre VERIGA, ki jo je napisal Franc Saleški Finžgar (1871-1962) iz Doslóv pri Breznici, slovenski pisatelj - realist domačijske smeri in dramatik, duhovnik, ki je začel pisateljati 1893. leta. Bil je redni član slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani, urednik družinske revije Mladika, urednik Mohorjeve družbe... Napisal je več pripovednih pesnitev, meščansko družbo je opisal v romanu, življenje v delavskem revirju pa opisuje v prvem slovenskem socialnem romanu IZ MODERNEGA SVETA (1904). Narodno buditeljsko idejo je orisal v zgodovinskem romanu POD SVOBODNIM SONCEM (1907), ki velja za prvo slovensko epopejo. Krepe podobe iz kmečkega življenja in življenja drobnoburžoazne družbe opisuje v številnih črticah in povestih. Igre VERIGA (1914), Divji lovec, Naša kri, Razvalina življenja prikazujejo kmečko življenje in jih štejemo med naše najboljše ljudske igre. Finžgar je obogatil slovenski knjižni jezik s klenimi, sočnimi domačimi besedami, slovensko književnost pa z močnimi realističnimi podobami iz kmečkega življenja v preteklosti.

In tako pomembnega slovenskega moža so se spomnili njegovi rojaki in sosede - Javorčani. Za začetek praznovanja pomembne obletnice so uprizorili njegovo igro, ki nam prikazuje kmečko življenje in razmere nekega časa, ki ga še vedno lahko primerjamo s sedanostjo, saj nam Finžgar v VERIGI prikaže življenje ljudi, ki jih včasih zavede trmoglavost, jeza, pohlepnost, ponos in šele po preizkušnji spoznajo, da mora sosed s sosedom živeti v takem sožitju, ki omogoča normalne odnose in napredek.

Prav tako vzgojno in osveščevalno nalogo je imela in ima še danes DPD Svoboda. Tega se zavedajo tudi javorniški svobodanci, ki nadaljujejo tradicijo svojih prednikov.

V VERIGI nastopajo: PAVEL TRČEK kot ded Primož, LOJZE VENGAR kot Marko, njegovo ženo Mino je igrala JOŽICA NOČ, njuna otroka Micko in Jančka sta igrala DUŠICA HRIBAR in GORAZD BRELIH, dekle pri Markovih JELKA SVETINA, Markovega sosedo Mejčca HINKO LUŽNIK, Lizo, njegovo ženo, DRAGICA MEDJA, njune sinove Janeza in Ceneta pa ADAM KOSTIČ in LJUBIŠA ŠAULA, kmeta Tomažina MIRKO KRŽIŠNIK, bajtarja Drnolca EMIL KRISTAN, snubača Boltežarja BOJAN RAJAKOVIČ in birača RAJKO KRŽIŠNIK.

Nastopajoči so vse like podali z verno in željo, da čim več prispevajo k uspehu igre. Čeprav so igrali sicer možnosti nastopajočih v glavnem na enaki, skromni igralski ravni, moramo poudariti nekaj večji učinek Vengarja, Nočeve in Hribarjeve, ker so svoje vloge igrali tudi dovolj čustveno, česar pri ostalih igralcih ni bilo, saj so vloge podajali

preveč »deklamatorsko«. Najprepričljivejši je bil vsekakor Vengar, ki je bil sproščen, s pravilno naglasenimi zunanji »efekti« trmastega, v svoj prid prepričanega in nepopustljivega kmeta in očeta. Zgodba o dveh sprtih sosedih (Marka in Mejčca) zaradi »ukradene verige« je dala dovolj možnosti vsem nastopajočim, da so z upodobitvijo svojih likov v predstavi prikazali osnovne Finžgarjeve misli o lepem in grdem, dobrem in zlem. Sodnijske zapletle zaradi »ukradene« verige, prepovedano ljubezen med hčerjo in sinom sprtih domačij razreši šele tragedija deda Primoža, ki zaradi »hudičeve« verige utone. Tragedija spametuje trmasta sosedo in ju popelje v sožitje dobrega sosesstva in srečnega življenja.

Režiser in scenograf bi morala v prvem dejanju narediti več prostora za številne nastopajoče. Morala bi se izogniti gneči v »hiši« s kmečko pečjo. Nastopajoči so često pokrivali drug drugega, posebno zakrit je bil ded pri peči, še celo takrat, ko je pripovedoval svoj tekst. Scena je preveč strogo kvadratna. Če bi bila drugačne oblike (lahko bi bila bolj ovalna), bi bilo več prostora v »hiši«, iz dvorane pa dogajanje bolj pregledno.

Tako so javorniški svobodanci pričeli s praznovanjem svojega jubileja. Zveza kulturnih organizacij Slovenije - združenje gledaliških skupin je najaktivnejšim članom za dolgoletno sodelovanje na področju gledališke ustvarjalnosti podelila JUBILEJNE LINHARTOVE ZNAČKE. Za 30-letno sodelovanje so jih prejeli: Marija Malej, Francka Majnik, Salvador Majnik, Jože Svetina in Janez Kejžar; za 25-letno sodelovanje: Jožica Noč, Hinko Lužnik in Pavel Trček; za 20-letno sodelovanje: Dragica Medja, Alojz Vengar in Franci Tušar; za 10-letno sodelovanje: Zvone Kokošar, Dušan Kokošar, Adi Kostič, Emil Kristan in Miro Kržišnik. F. Ropret

OPLEMENITENI ZVOKI IZ ZASIPA

Koncert. Nastopa ljubiteljski zbor. (Včasih smo vsi pravili amaterski.) Napovedani spored obljublja pesmi, ki so že dolga desetletja zasidrane na naših odrih. Na prvi pogled torej nič kaj privlačen koncert. Prevečkrat je mogoče slišati te pesmi v poprečnih in nedozivnih izvedbah: Zdravica, Morje adrijsko, Oj, Triglav, moj dom, Vojaška, Soldaški boben, Na trgu, Počiva jezero, Potrkana, Pa se sliši...

Zbor pride na oder, za njim napovedovalec pa dirigent. Po prvih taktih prve pesmi postane uho pozorno, z vsako pesmijo pa se utrjuje prepričanje, da je bil strah pred začetkom odveč. Res je pel ljubiteljski zbor, vendar vse drugače od običajnega.

Kaj potrebujemo za zbor? Neumnost vprašanje; menda pevce. Toda ne kakršne koli že. Bolj ali manj prijetne glasove naj imajo, čim manj nerednih naj bo, zato pa več pridnih in vztrajnih. Nujno je, da je med njimi nekaj dobrih organizatorjev, ki pa morajo imeti podporo tudi v družbeni skupnosti. Važen je primeren prostor za vaje, glasbilo, dovolj nastopov (ne le takih s tremi ali štirimi pesmimi, temveč pravih koncertov), možnost prevoza...

Toda tisto, kar zboru največ pripelje k njegovi končni podobni, ki jo pokaže na odru, je dirigentova osebnost. Prav to se je pokazalo pri Komornem moškem zboru iz Zasipa.

V Zasipu ima zborovsko petje za seboj lepo preteklost. Zadnja leta so jo z veliko volje skušali še poživiti. Toda več kot v nekaj desetletjih so

naredili od lanskega avgusta do zdaj - vsaj po strokovni plati. Kako je bilo to mogoče?

Odgovor je preprost. Za dirigenta so povabili in dobili profesorja Janeza Boleta, ki je v povojnem času eden vodilnih slovenskih zborovskih strokovnjakov. Zbor v Zasipu, že prej delaven, je hitro spoznal prednosti novega učitelja. Pevci so postali še bolj zavzeti in tudi samozavestni. Podatki o obisku na vajah zbujaajo pevcem drugih zborov začudenje (žal ne tudi posnemanja).

Dirigent Bole ima v rokah močno orodje: znanje, izkušnje in strastno pevsko žilico. S pevci, ki so mu bili pripravljeni slediti, je napredoval skokovito.

V uvodu našete pesmi niso bile ponavljajše od vsepovsod poslušanih izvedb, slabih kopij Slovenskega okteta, recimo. Dirigent je vsaki od njih dal novo podobo. Z drobnimi posebnostmi v dinamiki, tempu, in agogiki je dosegel, da je bilo oblikovanje novo in zanimivo, morda včasih tudi mimo skladateljevega zapisa. Glasbeno in vsebinsko utemeljeno oblikovanje je bilo podprto tudi z zvokom, ki je privlačen in bogat že sam po sebi, zraven pa zelo prožno izražal različne vsebine. Zna biti prepričevalen, ko poje o vojaku, ki ga je zadela krogla, ali pa šegavo razgiban pri potrkani polki.

Tudi sklep po koncertu je bil preprost. Dobili smo zbor, ki ga bo vredno poslušati. Kadar bo kje gostoval, bomo vedeli, da dobro predstavlja naš del Gorenjske. EG

Pod Golico (Foto B. Blenkuš)

JEZIK NAŠ VSAKDANJI

25

Pa sem se le enkrat srečno zaletel z glavo v zid. Prav mi je. O napakah se učimo! Že sedemindeset let... Jaz tudi. Ampak s v o napako bom zdajle pošteno priznal (česar mnogi nikoli ne storijo) - napake jim služijo le kot odskočna deska za skok na boljši stolček. Vrgel sem bumerang, ki me je zadel naravnost v (predolgi) jezik.

V zadnji številki Listov sem objavil življenjepis talcev z Dovjega z Belce in iz Mojstrane. Pričakoval sem, da se bodo vaščani odzivali na pisanje. Stanko Luks me je dvakrat zamen iskal doma, tretjič pa me našel. S seboj je prinesel celo stran dodatkov k življenjepisom ljudi ubitih 12. februarja 1942 v Dragi. Srce mi je kar pelo od veselja, ko sva se pogovarjala o pripombah. Zdelo se mi je, da sva končala, takrat pa mi je tresil bumerang v glavo:

»Čigav je bil Janez Skumavc? Je bil Šurkov Janez ali Šurkov Janez? Zdaj piše Šurkov, drug pa spet Šurkov. Kje je služil Mlakarjev Lojz - pri Ščetinu ali pri Šetinu?»

Ko sem tiste stvari pisal, sem upal, da mojih pravopisnih dvomov ne bo nihče odkril. Kakšna neumna vera! Pri hišnih in ledinskih imenih te bo vsak domačin našel.

Priznam: Nisem vedel, ali naj pišem Šurkov ali Šurkov, pri Ščetinu ali pri Šetinu.

Knjižni jezik pozna samo šurka in šetino. Gorenjci pa smo po kótihi preganjali le šurke pa s prašičjih koč pulili šetine. Kako naj zdaj ravnam s tem presnetim -šč-? Slovenski gorenjski Skotje smo to soglasniško skupino skrčili na -š-. Ne verjame? Poglejte:

SP 1962	Gorenjci	Mojstrana, Dovje, Belce
klěše	klěše	klěše
šćave	šćave	pri nas ga ne poznamo
šćurek	šćurek	šćurek
šćetina	šćetina	šćetina
gošća	gošća	gošća
gošćar	gošćar	gošćar
Grancěše	Grancěše	Grancěše
věšća	věšća	věšća
ošćipljem	ošćipljem	ušćipljem
mašćevanje	mašćevanje	mašćevanje
mašćevanje	mašćevanje	mašćevanje

Kako boš potem človek pisal hišna in ledinska imena, če na Gorenjskem med mašćevanjem in maševanjem ni razločka?

Zre me. Nekako moram le opraviti z nesrečnim -šč-.

13. februarja 1982 piše v sobotni prilogi Dela Marko Breznik iz Ljubljane v pp 29 na strani 27:

»Množično pa vozijo šus« (smučarji na Kravcu, op. J. S.) s sredine KRŽIŠA mimo planine Jezerca, kadar je odprta proga Lukenski graben.

Večina obiskovalcev Jezerc, mnogo otrok in starejših nesmučarjev se vrača v dolino z žičnico in del njihove poti do žičnice množično prečkajo dirkači, ki vozijo šus s KRŽIŠA proti Lukenski grabnu.

Nobenega dvoma ne more biti: Breznik je imel v mislih Kržišče pa ga je zapisal po gorenjsko, vseslovensko Delo pa tako tudi natisnilo. Pa kržišče ni kaka slovenska beseda s častitljivo starostjo, kljub temu pa je na Gorenjskem podlegla narečnemu pravilu. Jezikovno razsodišče se doslej glasilo SZDL Slovenije ob takšen način pisanja še ni obregnilo.

(Veste, v čem je ironija: pismo je napisal soimenjak največjega slovenskega slovničarja doktorja Antona Breznika. Siromak se je ob Breznikovem kržišu najbrž v grobu trikrat obrnil.)

Ob Breznikovem Kržišu bi se lahko izmazal za svojega Šurkovega Janeza in za Šetino. Vendar ne bo šlo.

Na Dovjem stoji trdna kmečka hiša. Po domače se ji reče pri Bwašcu. Vsi poznamo Bwašcu Marico, Bwašcu Kristlino Bwašcu Ivana. Če bi kdo spraševal za Blažičevega, bi mu od domačinov nihče ne vedel povedati, kam naj se obrne.

Sredi Mojstrane stoji mogočna Mrušćeva domačija. Nikogar, ki je bil rojen v Mojstrani ali na Dovjem, ne boste slišali reči drugače kot pri Mrušču. Nasproti, na drugem bregu Bistrice, pravimo stari hiši pri Kunšču. Po lesena ogrinja za komate me je v otroških letih pošiljal stric na Dovje k Urbašču.

Torej: Blažič se je obrusil v Bwašcu, Ambrožič v Mrušču, Kunšču, Kunšču, Urbasič pa v Urbašču. Kadar so trčili skupaj -žič-, -šč- ali -sič-, se nam je Gorenjecem še vedno posrečil -šč-. Zdaj bi moral spekomu soliti pamet: nenaglasne samoglasnike Gorenjci izpuščamo (čemu se učeno reče moderna vokalna redukcija): Běgunje so za nas le Běgne (za radije in televizije pa Běgunje), drva cepimo s skir, uboge otročice namlatimo s palco, dopoldne se podpremo z malco. In stari dobri -l-: kaj smo na Dovjem in v Mojstrani šele z njim počeli? Matere so nas spravljale na svějt z gwavo sprějda ko pa smo zljězli prve hwače, smo pa že zljězli na kakšen puovt. In žvino smo gonili čemōwst na uōwdo.

Starši, strici in tetė so nas pa pošiljali k Šurku in Šetinu, toda tudi h Kunšču, k Mrušču, k Bwašču. Brusnice, ki jim pri nas pravimo gronsčėse, smo nabirali na Pogorišu.

Zdaj -šč-, zdaj -š-, kakor najbolje kaže, tako seve izhaja se najlaže. (Prosto po Josipu Stritarju) Treba se bo odločiti.

Narečje je narečje, knjižni jezik pa pač knjižni jezik. Ko bom torej domače ledinsko ali hišno ime zapisal, se bom moral torej ravnati po Slovenskem pravopisu.

Nič ne pomaga, ljubi Gorenjci. Pisali bomo piščanec, čeprav s bomo za mizb napolnili želodec s pšancem. Srečevali se bomo na kržiščih, ne pa divjali skozi kržiša. Kmalu nam bo ostalo le še prgišće upanja za boljši jutri, pa naj še tako koprnimo za prgišće sreče.

Naj se še tako motovlim okrog tegale našega gorenjskega -šč-, naj še tako iščem kakšno pametno rešitev - saj je še doktorji slovenist ne najdejo.

Tale -šč- me tlači kakor mōra. Le čemū? Navsezadnje:

Al' prav se piše k a š č a ali k a š a , se šola novočrkarev srdita z ljudmi prepira starega kopita, kdo njih pa pravo trdi, to se p r a š a . (Ne zameri mi, Prešeren! Tako primeren si bil za pravšnjo prispevko.)

Sicer pa: V razpravi je Načrt pravil slovenskega pravopisa. Javna razprava bo potekala pol leta, do junija.

Po juniju bomo morali vsi pisмени Slovenci v šolo. Načrt pravil slovenskega pravopisa obsega namreč malo manj kot tristo strani... To je šele n a č r t ! Kakšne debele bukve bodo šele pravila sama!

Blagor polpismenim Slovincem, ki jim je jezik sicer vsakdanje orodje in kruh. Njim bo pravopisna izobrazba priznana.

Janez Svoljšak

REKREACIJA: TURNO SMUČANJE

Turno smučanje je tista zvrst smučanja, ki nudi največ med vsemi smučarskimi disciplinami. Kdor je samo enkrat užival ob pogledu na brezmejne zasnežene prostore v gorah, ta se ne odpove več temu užutiku. Spomladi, ko koncem marca doline ozelenijo, se v gorah vse bolj suseda in dopušta neomejeno gibanje, sonce pridobiva na moči, dan je že zadostno dolg, da dopušta dolge izlete. Sneg postane debeloznat, hiter za smuko in zadosti trden v dopoldanskih urah.

Mesece marec, april, maj in junij so tisti, ki jih izkoristimo za turno smučanje. Marec je še vmesni mesec. Če je veliko pada, vin, je še primeren za ture. April je mesec za ture med 1000 in 2000 m višine, maj za ture med 1500 in 2500 m višine, junij pa za ture senčne alpske doline, kot na primer, izpod Jalovca, ali za Cmirom, ali Veljaka dolina in s Hribaric proti Sedmerim jezerom.

Turni pohodi imajo svoje zahteve in pravila, ki jih postavljajo in zahtevajo varnost. Varna je oprema, varna sta kondicija in disciplina na pohodu. Koristi za zdravje in organizem so neprecenljive, če redno in pravilno gojimo turne pohode.

Priprava na izlete, lahko tudi na tekaških smučeh. V pravih zimskih mesecih, ko je v gorah sneg za turno smuko še slab, nameren, neenakomeren, ko so v višinah še viharji z meglo in padavinami, imamo na razpolago pohode, kot so: Planice v Tamar, z Mojstrane v Krmo, v Kot, v Vrata. Tudi po poključskih gozdovih so neštete poti za varne pohode, vse lahko opravimo na tekaških smučeh. Zadostuje že pol metra snega, tako tudi na Jelovici, medtem ko zahtevajo Julijci okoli 2 m snega za lepo smuko.

V zimskih mesecih torej predvsem v sredogorje, na gozdne planote, spomladi pa vse višje in o tem bo v naslednjih oddajah vse tisto, kar je koristno, da vemo.

Marec je lahko za turno smuko še slab, nameren, neenakomeren, ko so v višinah še viharji z meglo in padavinami, imamo na razpolago pohode, kot so: Planice v Tamar, z Mojstrane v Krmo, v Kot, v Vrata. Tudi po poključskih gozdovih so neštete poti za varne pohode, vse lahko opravimo na tekaških smučeh. Zadostuje že pol metra snega, tako tudi na Jelovici, medtem ko zahtevajo Julijci okoli 2 m snega za lepo smuko.

novega snega in če pot ni prehojena. Vedno se lahko obrnemo, če čutimo, da ne bomo zmogli, še posebno, če je višje gori več novega snega. Ne pozabimo, da sta prvi dve tretjini poti plazoviti, čeprav je to bukov gozd, zato hodimo v razdalji. Od doma na Komni je edini možni izlet ob sneženju na planino Govnjač, uro daleč in uro pri povratku. Pri tem se izogibamo kratkih strmin, ki ravno zadostujejo, da zasujejo človeka. Pri prečanju strmin namreč najprej prečemo klozo – kladati ali plastni plaz. Tudi smuk s Komne do Savice je za dobrega smučarja po višjih stare vojaške tovarne poti kar lep užitek v novem snegu in tudi v spomladanskem zmrzanem snegu.

Druga tura, ki jo smučarji pozimi in spomladi zelo radi ponavljajo v vsakem vremenu, je tura iz Kranjske gore na Vršč. Tudi tej turi se odpovemo, če je več kot 30 cm novega snega in če pot ni shojena. V približno treh urah pridemo s Kranjske gore do Erjavčeve koč 1515 m, ki je oskrbovana celo leto tako kot Komna. Ta tura ima dvojno razdelijo plazovnih mest: prvo na cesti pod Mihovim domom, od spomladanskega križa ruskim ujetnikom okoli 300 m nazaj proti Kranjski gori, drugo mesto pa pri 17. serpentinah, že blizu Erjavčeve koč. V slabem vremenu ne hodimo od Erjavčeve koč naprej. Smuk v dolino po cesti, ki pozimi ni pluzena, je kar prijeten.

KAJ PA NAJBOLJ NUJNA OPREMA?

Dvoje vidikov je važnih glede opreme, ko se podamo na turo. Prvič: opretnik ne sme biti pretežak, drugič: katere oprema je res nujna, da opretnik ne bo pretežak. Določeni deli opreme so nepogrešljivi, določeni deli pa naravnost povedo: ta mož hodi sila porredko v gore. Tisti, ki nosi s seboj tranzistor, daljnogled, lovski nož, klubok s tisoč

znaki in podobno šaro, tisti se je pravemu alpinistu že vnaprej izdal, kako in kaj. Tu se bje med seboj dvojje nasprotij: življenjsko pomembno je, da ure in ure daleč ne vlačim s seboj prevelike teže, prav tako je življenjsko pomembno, da imam najvažnejše s seboj.

Rutinirani turni smučarji imajo spisek vseh možnih posameznih delov opreme in glede na trajanje in težavnost ture si odberejo po tem seznamu.

Tura, ki traja en dan, se v sili raztegne na dva ali tri dni in to upoštevamo pri izbiri opreme. Zato si vzamemo naslednje: smuči, palice, košček maže za smuči, opretnik, tanki rezervni pulover, hlače od trenirke, rezervne volnene nogavice, rokavice, volneno kapo, vetrovko, spalno vrečo, polivinil folijo 3 x 2 m ali bivak vrečo, kožo za vzpon, želno svetilko, plazovno vrvico, očala, kremno za obraz in ustnice, vzgalec, žepni nož, politrsko aluminijasto porceljo, žlico, zavoj prve pomoči, izvižak.

To vse skupaj, brez smuči in palic, tehtata šest kg.

Skupina, ki se poda na pot, nosi s seboj poleg omenjenih opreme, še: kuhalnik, zemljevid, kompas, aluminijasto lopatko, zložljivo sondo, vrv (6 m/m 40 m), sveče. To opremo si med seboj razdelijo najmočnejši. K opremi spada tudi tisto, kar imamo na sebi: zimsko spodnje perilo, čevlji, volnene nogavice, gamaše, pumparice, topla srajca, dva tanka volnena puloverja, vetrovka, vrtna ruta, volnena kapa. Človek z lahko to nosi eno desetino svoje teže, to je šest do devet kg. Smuči sicer na nogah, ali na vrvi vlečemo za seboj. Navedeni teži (6 kg) moramo dodati še okoli tri kg hrane. Tako nosimo kot najnujnejše s seboj okrog deset kg, kar ni niti malo, niti preveč. To obtežitev zmore niti dobro treniran odrasel turni smučar ure in ure daleč, v primerenem tempu hoje in ob pravočasnih počitkih. Če je sneg toliko trd, da smučel lahko vlečemo na vrvi za seboj, lahko del opreme privzememo na smuči. Ne pozabimo, pretežak opretnik je zelo neprijeten tudi pri spustu navzdol. Pri poldnevem vzponu so nujni del opreme tudi dereze in cepin.

MAREC PRIVLAČEN IN NEVAREN

V Julijcih ni mnogo takih pohodov, ki bi jih lahko izvedli v pravih koledarskih zimskih mesecih, kamor spada tudi pretežni del najlepšega smučarskega meseca marca. Nevarnost plazov in neenakomerno nameren sneg od viharjev je tisto, kar odvrača previdne smučarje, da potakajo na spomladanski uležani sneg. Kaj je tisto, kar privlači smučarje v marec? Predvsem najlepši, enakomerno seseden zrnati sneg, ki na soncu v višinah odjenja samo za prst dehele, potem so tu že topli sončni žarki, ki snegu še ne škodujejo, človeka pa že pošteno obarvajo, potem so tu čudoviti pogledi na okolico, ki je že močno in drugače osvetljena kot pozimi. Nad 2000 m vlada še čisto prava januarska zima. Vse to nudi v gorah samo marec. Spomladanski seseden sneg, ki se strokovno imenuje tudi sprjet ali povezan sneg, nudi možnost neomejenega gibanja, kjerkoli in v marcu tudi ves dan. Navadno nam omogoča pri vzponu tudi peš hojo brez smuči na nogah. Nevarne so le velike strmine zaradi zdrsa, zato je v marcu še vedno potreben cepin in tudi dereze.

IZLETIS POKLJUKE

Lepo seseden zrnati sneg je v marcu v gorah le, če je marec lep, sončen. V nasprotnem primeru je marec nad 1300 m še pravi zimski mesec. V tem primeru imamo poleg izleta na Komno in na Vršč še na razpolago še nekaj manj nevarnih poti, kot so tiste v triglavskem pogorju. Sem spada tudi Poključka. Dostop na Poključko, na višino 1300 m, vodi po lepi asfaltirani cesti vse do Rudnega polja, ki je znano po svoji Mrzli dolini, kjer so mlakuže neredko zmrznjene še konec avgusta v ranem jutru in kjer je temperatura jutraj dostikrat nižja kot na Kredarici.

Z Rudnega polja imamo možnost izletov na več strani. Tako je najlažji in najbolj varen izlet na planino Konjšco, eno uro hoda z Rudnega polja. Z višine 1340 m se dvignemo na 1540 m in se spustimo na 1438 m na Konjšco. Od tu se lahko spustimo navzdol na planino Uskornico do planinske koč 1132 m in pod Šaljem čez Mrzlo dolino nazaj na Rudno polje.

Vzpon na Vilevnik spada tudi med priljubljene izlete z Rudnega polja, visok je 2050 m in če je sneg plazljiv, ni nujno, da gremo prav na vrh. Ta izlet je tudi pravo visokogorsko smuko. Vračamo se lahko po vojaškem smučišču, lahko tudi bolj vzhodno izza pogozdenega hriba. Vse izlete na Poključki delamo tako kot vedno v gore: samo pod izkušenim vodstvom. Nevarnost Poključke so njeni ogromni gozdovi, kjer se neizkušeni še poleti zgubijo.

Greben od Malega Draškega vrha do Klečice nad poključskimi gozdovi nudi še kopic izletov tako od Rudnega polja kot od hotela Sport, ki leži dobra 2 km od Mrzlega studenca. Tako se odcepi nekoliko naprej od križišča, kjer zavije cesta proti hotelu, planinska markirana pot (150 m od križišča) proti severu do planine Javornik, kjer je obilo stanov. To je obširna planina, ki je za pogled posebno privlačna z grebena vrhov nad Poključko, ki se imenuje s skupnim imenom Draški rob. Pot je položna in vodi naprej proti planini Lipanjska, od planine Javornik naprej, proti severozahodu. Položna je vse do podnožja Lipanjske, kjer se po približno starih kilometrih hoje od hotela nenadoma vzpne strmo proti Blejski koči na planini Lipanjske. Koča, ki pozimi ni oskrbovana, leži na višini 1638 m. Za tistega, ki ima za začetek rad položne vzpone in položen smuk, je izlet do podnožja Lipanjske planine zelo prijetna tura. Od hotela Sport in nazaj je dolga okoli deset km, od višine 1250 m do višine 1480 m. Izlet poteka vse do vzhodja po gozdu, ki dopušta nazaj greda smuko povsod, edina nevarnost je izguba smeri, zato je nujno, da vodi nekdo, ki smer dobro pozna. Od Blejske koč vodi smer na Lipanjski vrh do grebena proti zahodu, nato po grebenu proti severovzhodu na 1983 m visoki vrh.

Od Blejske koč (1635 m) se obrnemo lahko tudi proti vzhodu in pridemo v desetih minutah do Lovske koč, od tu gremo proti severu na vrh Brdo (2009 m), ali pa proti Debeli peti (2015 m). Hoja do teh dveh vrhov traja okoli uro in pol. Smuka nad Lovsko koč je možna v več različnih smereh. Ne pozabimo tudi na zelo lep smuk s startom na sedlu med Lipanjskim vrhom in vrhom Brdo. Tu je bil spjeljan leta 1935, ali natančno 28. januarja 1935 smuk za vsehlovanstvo prvenstvo, ki je vodil mimo Blejske koč do vzhodja strmine. V gornjem delu je strmina v območju plazov, sicer je ta smuk posebno v marcu lep, ker leži na sončni strani, v aprilu in maju je dober le v zgornjih jutranjih urah.

Smuk z Lipanjskega vrha spada med boljše v triglavskem pogorju. Strm je samo v spodnji polovici, zgornja polovica je položna in teren zelo širok. Plazljiva je edino strmina pod koč, ki pa se ji lahko izognemo po vzhodni strani, po planinski poti. Od hotela Sport do vzhodja lahko opravimo turo tudi na tekaških smučeh.

VPIS V ŠOLSKO LETO 1982-83 V ŽIC

VPIS V ŠOLSKO LETO 1982/83 SREDNJEGA USMERJENEGA IZOBRAŽEVANJA V ŽELEZARSKEM IZOBRAŽEVALNEM CENTRU JESENICE

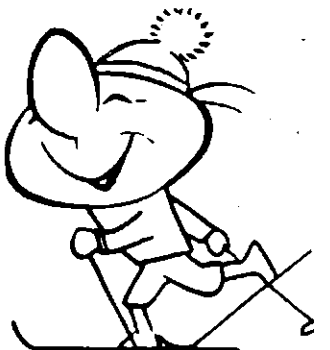
Usmeritve in smeri:

I. METALURŠKA

Vzgojno izobr. program – naziv in zahtevnost programa	Naziv smeri izobraževanja in stopnja zahtevnosti dela	Poklici, dela oz. naloge, za katere se omogoča izobražev. po programu oz. smeri izobraževanja	Mladina	Odrasli
Pridobivanje in predelava kovin SKR	A – pridobivalec kovin (II.)	– pražilec rude – pripravilalec vložka – zakladalec met. peči – talilec pri plavžu – talilec pri SM peči – talilec pri el. peči		
	B – izdel. min. pol. izdelkov			
	C – predelovalec kovin (II.)	– valjavec profilov – valjavec pločevine – žičar – žarilec – hladno valjavec – strojni kovar – adjuster met. izdelkov		
	C – strojni livar in jedrar (II.)	– vlivalec metal. polizd. – strojni livar – livar polizdelkov – strojni kalupar – jedrar	30	30
Metalurgija SR	A – talilec-livar (IV.)	– dela in naloge pri pripravi vložka, pri obrat. plavža in druga dela v met.		
	B – kalupar-livar (IV.)	– izdelava kalupov (ročna, strojna), izdelava jeder, vliivanje v peščene kalup, tlačno litje		
	C – liv. modelar			
	C – gradb. ind. peči	– valjavec jekla		
	D – preoblikovalec (IV.)	– stiskalec in izstiskalec – žice in profilov – žarilec – kovar – adjuster		
	E – metalurški tehnik (V.)	– zahtevna dela in naloge pri taljenju, preobl. v črni in b. metal. kontrola in preizkava mater. v obr. ali v laborat. strokov. vodenje dela, zahtev. dela pri priprav. vložka, zahtev. naloge pri zaklj. delih v metal. proizv. načrt del. proces in postopkov ugot. rez. del	60	30

II. KOVINSKO PREDELOVALNA

Obdelava kovin in upravljanje strojev SKR	A – vzdrževalec in upravljalac strojev (II.)	B – obdelovalec kovin (II.)
	– vzdrževanje obd. in del. str., vzdržev. naprav za delo, pomoč pri remontih, popr. strojev in naprav, pomočnik upravljal. energ. str. in npr. pomoč str.	– ročna obd. kovin, manj zahtevna in serijska obd. kovin na strojni, frezalnih, pehalnih, vrtnalnih in brusilnih strojih, na stisk in drugih obd. strojih, popr. materiala, lansiranje materiala, polizdel ali izdelkov, manj zaht. montaža kovin, elementov, montaža napeljav, strelja polavtomat, in avtomat. strojem.

Pogoji za uspešno turo so naslednji: lepo vreme, zadostna kondicija, izbrana skupina in pravilna oprema.

Preden pričnemo s pripravami na turo, se pozanimamo za vremensko napoved. Če je napoved slaba, tura odpade. Odpravimo se samo na tisto turo, za katero vemo, da smo ji pri trenutni kondiciji z gotovostjo kos. Pri presojanju svoje kondicije upoštevajmo vse mogoče možnosti na poti, nenadno spremembo vremena, ki prinese lahko globok sneg, meglo, viharje in podobno.

Ni vseeno, s kom gremo pozimi v gore, kdo bo vodil skupino. Skupina je razmeroma uspešna, če je v njej pet do osem smučarjev. Vodnik mora natančno poznati pot, oborožen mora biti z zemljevidom in kompasom, biti mora dober smučar in poznati tudi prvo pomoč. Še bolj je, če je v skupini več izkušenih turnih smučarjev.

Pri opremlenju moramo natančno vedeti, ali bomo rabili tudi vrv, cepin in dereze. Brezpogojno mora imeti vsakdo s seboj visokogorsko spalno vrečo, ki vsebuje kilogram čistega puha, vsak drugi naj bi nosil bivak vrečo za dvojico, vsak pa polivinil folijo 3 x 2 m. Spalno vrečo s polivinil folijo ali z bivak vrečo najbolje rešuje situacijo, če smo prišli bivačirati na prostem in to se niti ne dogaja tako porredko.

Ne pozabimo tudi dveh pomembnih, življenjsko važnih pravil na turi: 1. Skupina se ne sme razbiti. 2. Če nastopi slabo vreme, dež ali dež z snegom, moramo takoj do najbližje koč, ali do najbližjega prirodnega zavetišča, pod večji previš ali pod skalo. Če med nevihto treska, kar se tudi pozimi lahko zgodi, ne gremo pod skalni previs, temveč pod polivinil ali v bivak vrečo. Mokrota privede do podhladitve, kar pomeni v nekaj urah konec.

Hrane vzamemo na pot vedno za en dan več, kar naj bo rezerva. Pijače ne nosimo s seboj, alkohol sploh odpade, pač pa nosi eden od skupine butanski kuhalnik in si pijačo skuhamo, ko smo žejni.

Predvsem ne pozabimo na najvažnejše pravilo, da se skupina ne sme razbiti, zato hodimo v takem tempu, da to vzdrže tudi najslabši.

KAM IN KAKO V SLABŠIH POGOJIH?

Če so razmere v Julijcih nezanesljive, če je v gorah več kot 30 cm novega snega na drsnih podlagi, če je napoved slaba, ne se vedno najde tura, ki ni preveč nevarna. Popolnoma varna ni nikoli nobena tura, to že vedo tisti, ki so doživeli težave v najslabšem vremenu. Če že hočemo na vsak način v gore, potem naj omenim dve kolikor toliko varni turi v Julijcih. Prva je od Savice v Bohinju na Komno. Tu se dvignemo v dveh urah in pol po shojeni poti na višino 1520 m, če pa spotoma sneži in gaziemo 30 cm novega snega, je za štiri do pet ur turistično okoli pet ur hoje. Tudi na to pot se ne podamo, če je v dolini več kot 30 do 40 cm

VSESTRANSKA DEJAVNOST ČLANOV PD RADOVLJICA

Že nekaj let je Planinsko društvo Radovljica ena najbolj množičnih in tudi delavnih druženj organizacij v radovljiški občini. Steje že 2.441 članov, od tega je 1.646 članov, 392 mladincev in 403 pionirji. Na nedavnem občnem zboru so člani društva pregledali delo v zadnjem obdobju, sprejeli pa so tudi program izredno pomembnih akcij, ki jih čakajo v letošnji poletni sezoni.

Planinsko društvo oskrbuje tri planinske postojanke, in sicer Valvasorjev dom pod Stolom, Roblekov dom na Begunjski in Poganičkov dom na Kriških podih. Delu planinskih postojank člani upravnega odbora, ki se redno sestajajo vsak mesec, namenijo največ pozornosti in skrbi. V lanskim poletni sezoni so vse postojanke nemoteno obratovale, povečal pa se je tudi obisk. Kot poudarjajo člani upravnega odbora, so lani uspeli na teh postojankah dobiti dobre oskrbnike, ki so se trudili, da so se vsi planinci prijetno počutili. Se posebej velja to za Roblekov dom, ki si je prav zaradi redne, čistote in prijaznosti osvojil spet pridobil svoj nekdanji ugled.

Največja akcija radovljiških planincev v preteklem letu pa je bila brez dvoma gradnja tovarne žičnice iz Trente do Poganičkovega doma na Kriških podih. Za to obsežno nalogo so se morali odločiti, ker se iz leta v leto srečujejo z večjimi problemi oskrbovanja te postojanke.

Gradbeni odbor, ki deluje pri upravnem odboru društva, si je ves čas prizadeval, da bi že v lanskem letu opravil največ dela pri izgradnji. Postavljeni so že nosilni stebri in zgornji del postaje žičnice. Najbolj obsežno delo pa jih čaka letos spomladi in v poletni sezoni. Preko Vršiča bodo morali preplejati strojnico v Trento, napeti morajo žično vrvi in opraviti še številna druga dela. Kot predvidevajo, bodo z deli, če ne bo večjih zapletov, končali do poletja in bo tovarna žičnica začela obratovati še v tej sezoni.

Zaradi del pri žičnici so pri društvu precej odložili vzdrževanje vseh treh postojank. Opravili so le nekaj najbolj nujnih del. V Roblekovem domu so položili tlak v jedilnici, na Poganičkovem domu so popravili streho, tudi pri Valvasorjevem domu so popravili streho in opravili še nekatera manjša dela.

Ob stalni skrbi za postojanke in gradnjo tovarne žičnice je bila pestra dejavnost tudi na drugih področjih. Uspešno so delovali posamezni odseki, predvsem velja omeniti izjemno uspešno sezono članov alpinističnega odseka. Sedemnajst članov odseka je opravilo kar 718 plezalnih vzponov v domačih in tujih gorah v letnem in zimskem času. Plezali so v Julijskih in Karnijskih Alpah, Karavankah, Dolomiti, pa v tujih gorstvih v Centralnih Alpah, Dolomiti in drugje. Vzponi so bili vseh težavnostnih stopenj, od tega so opravili kar 364 težjih vzponov. Organizirali so tudi alpinistično šolo.

SNEŽNIK, SVETLEČ KOT KARNIJSKO JEKLO . . .

Snežnik, 1976 m visoka gora, na kateri leži vse leto bela, zasnežena kropa, ki se svetlika in vzdiguje nad suho ter pusto kraško pokrajino, na drugi strani pa takoj sinjnim morjem, gora, ki ni dobila kar tako svojega imena, kajti stoletja se močni kraški vetrovi zaganjajo vanjo in sneg ni redkej pojav.

Snežnik je bil v soboto, 13. marca, cilj planincev z Jesenic in Mojstrane. Še ko je bila vas zavita v noč, sem se prebudi in odšel na avtobusno postajo, od tam pa na Jesenice, kjer je že čakal poseben avtobus. Odločil sem nahrbtnik in sedel na sedež ob oknu. Popeljali smo se po glavni cesti in po dveh urah vožnje smo se ustavili pri motelu blizu avtoceste. Tam smo se malo razgibali, nato pa se spet odpeljali proti cilju. Pred nami se je prikazala kraška pokrajina z borovci in kamenjem. Po treh urah smo se pripeljali do vznožja gore, kjer stoji planinska koča Sviščaki. Ko smo se podali na pot, je začelo snežiti. Pot ni bila strma. Vodila je med bukovimi gozdovi, dvigali pa smo se počasi. Spremljal nas je huda snežna metel z močnim burjo. Prišli smo do koče na Snežniku, ki je bila zgrajena leta 1961, obnovljena pa leta 1977. Toda v koči, kjer je bilo toplo, je bilo premalo prostora za vse pohodnike, zato smo se hitro podali po zasneženem pobočju navzdol. V dolini smo dobili izkaznico o vzponu in nato odšli v avtobus. Še enkrat smo se ozrli proti gori, toda megla nam je zakrila pogled in videli smo samo zgrbane borovce, ki so se upirali močnemu vetru in šumeli se prav tako kakor takrat, ko je še Valvasor kot popotnik obiskal te kraje in zapisal:

SNEŽNIK — EDEN VELIKO VEČJI.

Tomaž Pšenica, 7. r. OS 16. december
Mojstrana

VII. SPOMINSKI POHOD NA POREZEN

Tudi letos smo se mladi planinci udeležili pohoda na Porezen, ki ga je organiziralo Planinsko društvo Cerklje. Namen pohoda je bil počastitev spomina padlih junakov in njihove junaške borbe z okupatorjem prve dni pomladi leta 1945.

Kljub slabemu vremenu smo se zjutraj odpravili na pot. Z vlakom smo se odpeljali do Podbrda in se nato začeli vzpenjati proti vasi pod grebenom Porezna. Snega je bilo še veliko, zato smo se vzpenjali bolj počasi. Po kratkem počitku smo nadaljevali pot proti vrhu, kjer so nas pozdravile tudi snežinke. Pot po pobočju je bila dobro pripravljena, tako da smo jo zmogli tudi najmlajši udeleženci. Na vrhu je pihal močan veter. Za kratek čas je razpodel meglo in videli smo poti, po katerih so se stekale kolone udeležencev pohoda iz Davče, Cerklje, Podbrda in Otavnik.

Ob 11. uri je bila proslava pri spomeniku žrtvam tragedije na Poreznu 24. marca 1945. V tej bitki z Nemci je padlo 145 partizanov, 38 pa so jih odpeljali v zapore in koncentracijska taborišča.

Letos je bil že VII. spominski pohod. Vsa pohodnika prejme posebno knjižico, v katero se vpiše udeležba na pohodih za pridobitev bronzaste, srebrne in zlate značke. Veseli in zadovoljni, da smo prehodili težko pot, smo se vrnili v dolino.

Barbara Lakota in Maruša Urbanc,
planinski krožek, 3. a raz. COŠ Tone Čufar

Nekoliko manj aktiven je bil tokrat mladinski odsek, ki ni uspel izvršiti vseh sprednjih nalog. Izvedli so planinsko šolo v Radovljici in zimsko šolo planinstva in smučanja pri Valvasorjevem domu.

V okviru društva deluje tudi postaja gorske reševalne službe, ki se vsestransko vključuje v akcije društva in akcije reševanja na svojem območju. Postaja ima 28 članov.

V okviru delovanja društva spadajo tudi planinske sekcije v delovnih organizacijah. Najbolj uspešna je sekcija v Planemu Kropa. Deluje še sekcija v Verigi Lesce, v Planu Begunje pa so jo zaradi nedelavnosti razpustili. Pri društvu se trudijo, da bi v prihodnje poživili delo sekcij v delovnih organizacijah in ustanovili tudi nove.

Pomembna je tudi akcija za pridobitev pokroviteljev nad posameznimi planinskimi postojankami. Elan Begunje je že dve leti pokrovitelj Roblekovega doma.

PRED 130 LETI PRVA LAVINSKA NESREČA PRI NAS V RATEČAH

Orumeneli listi kronik in urbarjev po vaseh pod gorami pišejo in srhljivo opozarjajo, da so snežni plazovi, mokri ali suhi, največji sovražnik prebivalcev pod gorami, popotnikov in obiskovalcev globoko zasneženih in v led okovanih gor. Snežni plazovi ne poznajo stalnih zakonov, prožijo se od prvih zgodnjih, jesenskih padavin, prek vse zime do pozne pomladi in zgodnjega poletja. Plazovi so enako nevarni kmetom, gozdarjem, drvarjem, smučarjem in gornikom. Ledena, bela smrt je uničila tudi množice izkušenih plezalcev, gorskih vodnikov, smučarjev in alpinistov.

Jesenški železarski muzej skrbno hrani motivno podobno, ki naravno prikazuje lavinsko nesrečo, ki je osmega marca pred 130 leti, leta 1852 pokopala pod Ponščico v Ratečah tri premožne kmete: Janeza Kavalarija, Janeza Petriča in Petra Beneta, ki so bili nesrečni pri spravi luča. To je bila prva lavinska nesreča pri nas!

Od tedaj dalje je bila bela smrt nenehno grozljivo prisotna povsod, kjer so snežni plazovi kruto in neusmiljeno gospodarili in uničevali vse na svoji poti z grebenov gora v osamljene dneve, zatrepce, okrešlje in krnice pod gorami. Doslej so v 130 letih objeli v svoj ledeni objem že preko tristo in več lovcev, drvarjev kmetov, gozdarjev, smučarjev in gornikov. Plazovi pa uničujejo tudi naravna bogastva, gozdove, stanove, senike, vase in mesta pod gorami.

Obilne snežne padavine, vetrovi, snežni meteži in potuhnjene megle so običajno povzročitelji plazov. Desetega decembra pred 74 leti, leta 1908, je bil žrtev ledene zime tudi odličen dr. Kugyjev gorski vodnik iz Trente Andrej Komac Mota. Pozneje se je 3. aprila leta 1912 na Stolu smrtno ponesrečil prvi Drenovec dr. Josip Cerk, 27. junija 1913 pa se je v Skuti ponesrečil dijak Janko Petrič.

Z naglim razvojem in vzponom plezalnega športa in alpinizma so se vrstile in množile številne lažje, manjše in težje, na žalost tudi smrtno nesreče, prave tragedije in katastrofe v našem gorskem svetu!

Cetrtega oktobra pred šestdesetimi leti, leta 1922, se je na Stolu smrtno ponesrečil prvi sekretar SKOJ Dragoljub Milovanovič.

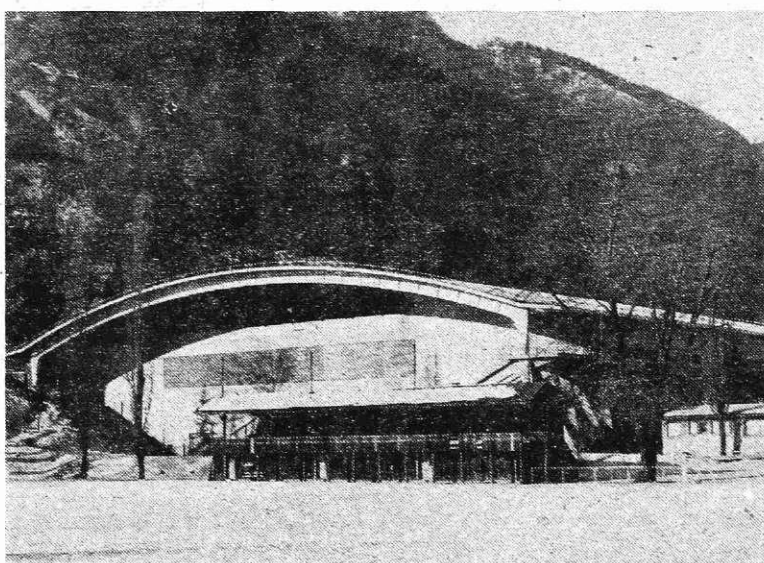
23. maja leta 1926 je ledeno pobočje v Kalški gori med Kokrškim sedlom terjalo tri smrtno žrtve (na istem mestu, kjer se je letos 3. februarja smrtno ponesrečil alpinist in gorski reševalec Vinko Milnar iz Logateca).

V jesenskih, zimskih in pomladanskih mesecih so se vrstile in ponavljale lažje, težje in smrtno nesreče v vsem našem gorskem svetu. Pod Rdečim kupom v zahodni steni Planjave je plaz 12. maja 1933 odnesel odličnega plezalca in vrhunskega alpinista Sandija Wisijaka.

27. marca pred 45 leti, leta 1937, pa je plaz izpod Skarjevega roba na severni strani Storžiča pokopal devet mladih smučarjev iz Trčiča. Klici SOS so v zimskih mesecih vse pogostje odmevali in klicali gorske reševalce na nevarna in tvegana reševanja. Številni obiskovalci zasneženih in v led okovanih gora so spodrenili v smrt ali zašli in od utrujenosti zmaznili. Plazovi so uničevali življenja zaradi neizkušenosti, neznanja, slabe, pomanjkljive opreme in precejšnje svojih sposobnosti in podcenjevanja številnih nevarnosti in pesti zimske narave v gorah.

Tudi prve himalajske mednarodne alpinistične odprave so žrtvovale številne plezalno alpinistične ase vseuničujočim plazovom.

Pred tragedijo pod Storžičem (1937) in pozneje 1952 v Dibunovi steni Špika so se dogajale le posamezne lažje težje in smrtno nesreče, pozneje pa, ko so naše planinstvo in z njim tudi plezalni šport in alpinizem postali množični, so se v zasneženih gorah zaradi nepredvidnosti začele množične nesreče.

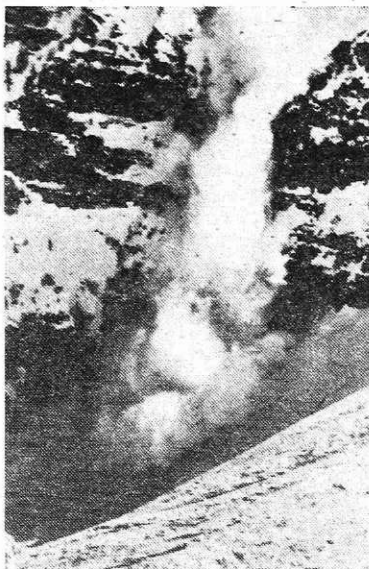
Sportni objekti v Podmežakli (Foto I. Kučina)

Prizadevajo si najti še pokrovitelja za ostali dve postojanki.

Radovljiški planinci so v zadnjem obdobju sodelovali tudi pri sprejemanju skupnih stališč in reševanja problemov na področju planinske dejavnosti v radovljiški občini in na celotnem območju Gorenjske, člani posameznih sekcij so se udeleževali pomembnih pohodov, ki ohranjajo revolucionarne tradicije, to velja predvsem za pohod na Stol. Društvo skrbi tudi za ureničevanje nalog s področja ljudske obrambe in družbene samozastite; člani se vključujejo v vsakoletne akcije »nič nas ne sme presenetiti«.

Nekatere naloge radovljiških planincev v letošnjem letu smo že omenili, čakajo pa jih še druge. Okvirni program se sicer bistveno ne razlikuje od prejšnjih let, vendar velja omeniti le eno novost, ki je brez dvoma pomembna. Planinske postojanke v poletnih mesecih obiskujejo tudi številni tuji turisti, ki preživljajo dopust na Bledu ali v kampu Šobec. S pravilnim pristopom, s sodelovanjem turističnih društev in predvsem z ustreznimi propagandnimi in izobraževalnimi oblikami planinskega turizma. Ta prizadevanja bi resnično morali podpreti vsi odgovorni, saj predstavljajo popestritev sicer še vse prevečkrat skromne turistične ponudbe pri nas.

J. Rabič

Snežni plazovi — sovražnik številka ena

Hude in obilne zime leta 1951/52 so kruto in neusmiljeno gospodarile in zahtevale številne smrtno žrtve v Posočju, Bovecu in Borjani. Enajstega februarja pred 26 leti, leta 1956, so plazovi kruto uničevali vse v Mavrovem pri gradnji vodne centrale. Bela, ledena smrt je uničila prek osemdeset graditeljev.

Naša gorska reševalna služba je morala ustanoviti lavinsko službo in vzgajati sposobne nemške volčjake, lavinske pse za pomoč pri reševanju. Runo, Čirč, Črt, Bobi, Taru, Lesi, Princ, Tiger in številni drugi s svojimi vzornimi vodniki so v tridesetih letih opravili veliko, pomembno in požrtvovalno delo pri iskanju in reševanju ponesrečenec iz objema bele smrti. Iskali in reševali so na Kravcu, v dolini Repojani, v Prokletijah, na Bjelašnici, Premu, pod Korošico, na Zelenici, Vršču, Komni, Voglu in Slemenu pod Mojstrovko, kjer so plazovi uničili štiri mlade smučarje z Javornika in Martuljka.

Letos se je v gorah smrtno ponesrečilo osem planincev, smučarjev in alpinistov; v Zagorjem gradnu, Poključki laknji, zdrvi v Tolminu in pod Kokrškim sedlom, Kotovi Špiči, nad Jezerskim in na Kravcu. Poleg tega pa je bilo v zasneženih in ledenih gorah zabeleženih več žrtev, ki so se slučajno srečno končali le z manjšimi ali večjimi praskami.

Zato gorski reševalci organizirani, v 16 gorskih reševalnih službah resno in nenehno dobronamerno opozarjajo na popolno opremo in previdnost na planinski poti ali plezalnoalpinističnem vzponu v zasneženih, meglenih in ledenih gorah.

Lepo se je s planinske poti ali plezalnoalpinističnega vzpona vrniti z najlepšimi, bogatimi spomini domov, življenje ohraniti pa je še mnogo lažje.

V zasneženih in v led okovanih gorah moramo biti vedno skrajno previdni, nikoli ne precenjujmo svojih sposobnosti, opreme in znanja. Nepopravljivo pa se maščuje in kaznuje kakršnokoli podcenjevanje velikih težav in nevarnosti zasneženih in v led okovanih gora.

V gorah moramo biti vedno in povsod dober in plemenit tovariš, v primeru kakršnekoli nesreče pa prvenstveno tudi dober, plemenit, nesebičen in požrtvovalen reševalec.

Zuro

27. APRILA OBISK TABORIŠČA MAUTHAUSSEN

Ob 40-letnici množičnih aretacij in streljanja talcev v letu 1942 organizira komisija za bivše politične zapornike, internirance in izgnance pri občinskem odboru ZZB NOV Jesenice skupaj s poslovalnico Kompas na praznik OF 27. aprila

obisk zloglasnega taborišča MAUTHAUSSEN

Odhod avtobusa z Jesenic bo izpred poslovalnice Kompas ob 5. uri zjutraj prek Ljubelja, povratek v večernih urah preko Korena. V počastitev spomina na številne žrtve tega taborišča, med njimi tudi 49 jeseniških občanov, bodo v spominskem parku pred jugoslovanskim spomenikom člani DPD Svoboda France Prešeren Žirovnica — Breznica (moški oktet in recitatorji) izvedli komemorativno slovesnost.

Želimo, da se te slovesnosti udeleži čimvečje število občanov. Predvsem vabimo vse preživle internirance, njihove sorce, sorce tam umrlih in mladino.

Cena potovanja je 600 din (šeststo) din na osebo.

Prijave z vplačilom sprejema občinski odbor ZZB NOV Jesenice, Cesta m. Tita 86.

INTEGRAL — Medkrajevni potniški promet SAP Ljubljana, TOZD Medkrajevni potniški promet, delavnice, turizem in žičnice JESENICE

oglašja naslednja prosta dela in naloge:

1. voznika za linijo Kropa — Jesenice

Pogoji: poklicni voznik motornih vozil »D« kategorije, dve leti delovnih izkušenj.

2. voznika za linijo Podbrezje — Jesenice

Pogoji: poklicni voznik motornih vozil »D« kategorije, dve leti delovnih izkušenj.

3. avtoličarja

Pogoji: KV ali PK avtoličar, eno leto delovnih izkušenj.

Zaposlitev pod tč. 1. in 2. je primerna za kandidate s stalnim bivališčem v Kropi in Podbrezju oz. v neposredni bližini.

Izbrani kandidati bodo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in s kratkim opisom dosedanjih zaposlitev pošljite do vključno 5. aprila 1982 na naslov: INTEGRAL, Medkrajevni potniški promet SAP Ljubljana, TOZD Medkrajevni potniški promet, delavnice, turizem in žičnice Jesenice, Titova 67.

Kandidate bomo obvestili o izbiri v 15 dneh po poteku roka za zbiranje prijav.

DOM UPOKOJENCEV DR. FRANCETA BERGLJA JESENICE

objavlja prosta dela in naloge fizioterapevta za nedoločen čas s polnim delovnim časom.

Poleg splošnih pogojev za sklenitev delovnega razmerja mora kandidat izpolnjevati še naslednje pogoje:

— višji zdravstveni tehnik — fizioterapevt, po možnosti s strokovnim izpitom in dve leti delovnih izkušenj.

Kandidati naj pošljejo pisne ponudbe in dokazila o izobrazbi v 15 dneh po objavi na naslov: Dom upokojencev dr. Franceta Berglja Jesenice, za razpisno komisijo.

TOBAČNA TOVARNA LJUBLJANA, n. sub. o.
TOZD TOBAK LJUBLJANA, Tobačna ul. 5 — komisija za delovna razmerja

objavlja prosta dela in naloge

DVEH (2) PRODAJALCEV na Bledu

Pogoji:

KV prodajalka tekstilne stroke — ena (1) delavka

KV prodajalka trgovske stroke — ena (1) delavka

dve (2) leti delovnih izkušenj.

Delo je za nedoločen čas in s poskusnim delom 60 dni.

Pisne ponudbe z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema organizacijska enota na Jesenicah, Cesta na Golico 10c, 15 dni po objavi.

Kandidate bomo o izbiri obvestili v 30 dneh po sprejemu sklepa komisije za delovna razmerja TOZD.

ČLANOM DU JESENICE

Društvo upokojencev Jesenice obvešča svoje člane, da sprejema prijave za letovanje v počitniških domovih Železarne v Crikvenici in Biogradu na moru samo še do konca meseca marca, zato pohitite s prijavi. Za počitniški dom Žveze društvo upokojencev Slovenije v Izoli, ki bo na novo odprt, sprejema prijave za letovanje vse leto. Podrobnejše informacije o letovanju v tem domu dobite v društveni pisarni.

Prijave za letovanje sprejemajo v društveni pisarni vsak torek in petek, od 16. do 18. ure. Obenem društvo obvešča člane, da bo redna letna konferenca društva v soboto, 3. aprila, ob 16. uri v domu društva, Pod gozdom 13.

ČLANOM DU ŽIROVNICA

Društvo upokojencev Žirovnica sporoča svojim članom, da sprejema prijave za letovanje v počitniških domovih Železarne. Prijave bomo sprejemali vsak torek med 17. in 18. uro v pisarni društva do vključno 6. aprila.

DRUŠTVO ZA VARSTVO OKOLJA OBČINE RADOVLJICA

VABI NA REDNI LETNI
OBČNI ZBOR,

ki bo 26. marca ob 17. uri v dvorani republiškega izobraževalnega centra v Poljčah. Osrednja tema zborna bo obravnavala posegov v prostor v radovljiški občini (nova trasa hitre železnice, avto cesta, visokoparnostni vodi, akumulacija na Savi itd.).

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

